

SALON VÄHÄJOEN PUISTOT

JOKIVARREN VIRKISTYSALUEIDEN ANALYYSI JA IDEASUUNNITELMA
SEKÄ ANISTEN PERHEPUISTON YLEISSUUNNITELMA

Diplomityö
Susanna Mikkola
Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu
Arkkitehtuurin laitos, Aalto-yliopisto

Kannen kuva: Vähäjoen puistojen sijoittuminen Salon keskustan kaupunkirakenteeseen
Paino: Picascript Oy

2. tarkistettu painos 14.2.2018

SALON VÄHÄJOEN PUISTOT

JOKIVARREN VIRKISTYSALUEIDEN ANALYYSI JA IDEASUUNNITELMA
SEKÄ ANISTEN PERHEPUISTON YLEISSUUNNITELMA

Diplomityö
Susanna Mikkola
Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu
Arkkitehtuurin laitos, Aalto-yliopisto

DIPLOMITYÖN TIIVISTELMÄ

TEKIJÄ	Susanna Mikkola
TYÖN NIMI	Salon Vähäjoen puistot- Jokivarren virkistysalueiden analyysi ja ideasuunnitelma sekä Anisten perhepuiston yleissuunnitelma
LAITOS	Arkkitehtuurin laitos
PROFESSUURI	Maiseman suunnittelu ja rakentaminen
PROFESSUURIN KOODI	MA-94
TYÖN VALVOJA	Professori Jyrki Sinkkilä
TYÖN OHJAAJA	Professori Jyrki Sinkkilä
KUVAPLANSSEIT	5
SIVUMÄÄRÄ(työ + liitteet)	120
VUOSI	2017
KIELI	suomi

Työn aiheena on Salon Vähäjoen varren puistojen kehittäminen. Tässä työssä luodaan katkeamaton viheryhteys ja virkistysreitti Vähäjoen varren puistojen halki Salonjoelta Anisten perhepuistoon asti. Samalla rakennetaan yhtenäisyyttä erilaisille puistoille ja parannetaan Vähäjoen virkistysalueiden virkistysarvoja. Vähäjoen varren kehittäminen on tärkeää, sillä kaupunkirakenteen sisällä oleva Vähäjoen jakso on Salonjoen varren viheralueiden lisäksi kaupunkikeskustan ainoa pidempi viheryhteys kaupungin keskeltä maaseudun metsä- ja viljelymaisemiin, niin kutsuttu ”vihersormi”.

Työssä tarkastellaan kaavatilannetta, maanomistuksia, maankäyttöä ohjaavia suunnitelmia sekä analysoidaan alueen käyttäjäkuntaa, maisemaa, ympäristöä ja historiallisia arvoja. Lähtötietojen ja analyysien tulosten perusteella kootaan yhteenveto, jossa alueen tärkeimmät arvot kerätään yhteen. Yhteenvedon pohjalta luodaan suunnitelman konsepti, joka sisältää kolme erillistä visiota: maiseman tilallisuuden, kevyenliikenteen reitit sekä toiminnot. Konseptin suunnitteluratkaisujen vaikutuksia lähtötietoihin ja löydettyihin arvoihin arvioidaan lyhyesti ennen varsinaisen suunnitelman piirtämistä. Konseptin toteutukseen poimitaan esikuviksi muutamia toteutettujen puistojen suunnitteluratkaisuja.

Suunnitelman tuloksena luodaan Vähäjoen vartta seuraillen jatkuva pitkäomainen tila, jota jaksottavat oleskeluun ja erilaisiin toimintoihin soveltuvat pienipiirteisemmät puistotilat. Alueen läpi esitetään kaksi erilaista kevyenliikenteen yhteyttä: pääreitti ja pienempi reitti, niin kutsuttu elämyspolku. Reittejä on helppo seurata ja ne luovat maisematilallisesti selkeän ja miellyttävän kulkuyhteyden Vähäjoen vartta pitkin. Suunnitelmassa säilytetään, lisätään ja ryhmitellään toimintoja ja nostetaan esiin alueen historiaa niille soveltuvilla paikoilla. Joen veden läheisyyteen pääsemistä helpotetaan ja täten tarjotaan käyttäjille mahdollisuuksia saada enemmän elämyksiä.

Selkeän maisematilallisen jatkuvuuden luominen muodosti puistojen ketjusta onnistuneen kokonaisuuden. Pitkien näkymien avaaminen selkeytti parhaiten puistoketjun yhtenäisyyttä, jatkuvuutta ja hahmotettavuutta. Pienemmät kevyemmin rajautuvat tilat rytmittivät kokonaisuutta. Näkymien sarjan päättää Kylmälähteenpuistosta Anisten perhepuiston halki Aarnionperälle asti näkyvä pitkä vista. Näkymää katsottaessa puiston pitkä avoin tila jatkuu visuaalisesti kauas kumpuilevaan horisonttiin.

ABSTRACT OF MASTER'S THESIS

AUTHOR	Susanna Mikkola
TITLE OF THESIS IN ENGLISH	Vähäjoki Parks in Salo- The analysis of the recreational area, development ideas for the parks of the river and principal plan of Anisi Residential Park
DEPARTMENT	Department of Architecture
PROFESSORSHIP	Landscape Design and Construction
CODE OF PROFESSORSHIP	MA-94
THESIS SUPERVISOR	Professor Jyrki Sinkkilä
THESIS INSTRUCTOR	Professor Jyrki Sinkkilä
PRESENTATION BOARDS	5
NUMBER OF PAGES	120
YEAR	2017
LANGUAGE	Finnish

The purpose of this Thesis is the enhancement of the parks of Vähäjoki surroundings in Salo. This work describes an uninterrupted green connection and a recreational trail through the Vähäjoki Parks from Salonjoki to Anisi Residential Park. The continuity and the recreational values of Vähäjoki parks will be improved. The development of the Vähäjoki surroundings is important because this region within the urban structure is the only longer greenbelt in the city center, in addition to the green areas of Salonjoki. This greenbelt ranges from the city center to the forest and cultivation landscapes of the countryside.

The Thesis takes a look at the zoning plan, land ownerships and plans guiding land usage, in addition to analyzing the visitors, the landscape, environment and historical values of the area. Based on the results and analysis, a summary of the key values of the region is created. Based on the summary, a concept of three distinct visions is created: the space of the landscape, routes for pedestrians and recreational activities. The concept solutions are briefly evaluated against initial information and values before drawing the actual master plan. Previously made park conclusions are used as an example to support the implementation of the concept.

As a result of the plan, a continuous elongated space is planned along the Vähäjoki riverbank, characterized by smaller spaces suitable for recreational activities. Two connections are introduced through the parks: the main route and a smaller trail for pedestrians. The routes are easy to follow. They create a clear and pleasant road connection following the Vähäjoki. The plan maintains, adds and groups activities and raises the history of the area in the places that are suitable for them. Accessing the waterside is made easier, thus offering the visitor an opportunity to gain more experiences.

The continuity of landscape space formed an integrity of chained parks. Making space for long vistas clarified the integrity, continuity and perceptibility of the park chain. The smaller confined spaces made the entirety easier to perceive. When looking at the vista from Kylmälahteenpuisto throughout the Anisi Park to Aarnionperä, the park's long open space continues far to the drifting horizon.

SISÄLLYSLUETTELO

DIPLOMITYÖN TIIVISTELMÄ	4
ABSTRACT OF MASTER'S THESIS	5
SISÄLLYSLUETTELO	6
ALKUSANAT	8
KÄSITTEITÄ	8

JOHDANTO

SALON KAUPUNKI	10
SALON Keskusta	11
VÄHÄJOKI	12
KAUPUNKIPUROJA JA-JOKIA MAAILMALTA	13
TYÖN TAVOITTEET	14
METODI	15

TAUSTAA

SUUNNITTELUALUEEN RAJAUS	18
SUUNNITTELU- JA TARKASTELUALUEEN ESITTELY	18
KAAVATILANNE JA MAANOMISTUKSET	20
MAAKUNTAKAAVA	20
YLEISKAAVA JA OSAYLEISKAAVA	21
ASEMAKAAVA	22
MAANOMISTUKSET	22
MAANKÄYTTÖÄ OHJAAVAT SUUNNITELMAT	23
ANISTEN PERHEPUISTO	23
TULEVAT RAKENNUSHANKKEET	25

ANALYYSIT

ENSIVAIKUTELMA	29
JOKIUOMAN ENSIVAIKUTELMA	29
PAIKAN HENKI	29
VÄHÄJOEN PUISTOT NYT	30
VÄHÄJOKI JA SALON Keskustan MAISEMARAKENNE	30
PUISTOJEN Sijainnit ja RAKENTAMISEN ASTE	30
MAISEMAKUVA	32
TÄRKEIMMÄT NÄKYMÄT	39
PUISTOTILA	40
PUISTON MUOTOKIELI	42
TILAN YKSITYINEN JA JULKINEN LUONNE	43
NYKYISET REITIT	44
MELUTASOT	46
MAAPERÄ JA TOPOGRAFIA	47
KASVILLISUUS	48
TUULIOLOSUHTEET JA PIENILMASTO	49
VESISTÖ JA TULVIMINEN	50
JOKIUOMAN RAKENTEET	52
LÄHIALUEEN PALVELUT JA PUISTOJEN TOIMINNOT	53
KÄYTTÄJÄT	54
ERILAISET KÄYTTÄJÄT	54
TAVOITELTAVAT KÄYTTÄJÄT	54
PAIKAN KOKEMINEN	54
ANISTEN PERHEPUISTON KULKUANALYYSI	54
ANISTEN PERHEPUISTON HAASTATTELUJEN TULOKSET	54
VÄHÄJOEN VARREN HISTORIAA	56
JOKIUOMAN VAIHEET JA HISTORIAALLINEN MERKITYS	56
KATSAUS UOMANVARREN KÄYTÖN HISTORIAAN	58
VÄHÄJOEN VARREN MAANKÄYTTÖSTÄ, ASUKKAISTA JA TOIMINNOISTA	59
HISTORIAALLISET RAKENNUKSET JA NIIDEN ARVOTTAMINEN	60
JOKIUOMAN Sijainti, RUOPPAUKSET JA HISTORIAALLINEN MAISEMA	62
VANHA NIMISTÖ	62
ANALYYSIEN YHTEENVETO	64
ANALYYSIEN TÄRKEIMMÄT TULOKSET	64
VÄHÄJOEN VIRKISTYSALUEIDEN SWOT-ANALYYSI	66
YMPÄRISTÖN VAHVUUDET KARTALLA	66
YMPÄRISTÖN HEIKKOUEDET KARTALLA	66

KONSEPTI

YHTEYSTARPEET JA REITTIHIERARKIA	70
SUURET JA PIENET PUISTOTILAT	72
TOIMINTOJEN SijOITTELU	73
KONSEPTIN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	74
VAIKUTUKSET KAAVAAN JA MAANOMISTUKSIIN	74
VAIKUTUKSET MAISEMATILAN YKSITYISYDENTUNTUUN, HISTORiantuntuun ja PAIKAN HENKEEN	74
VAIKUTUKSET TUULI- JA VESIOLOSUHTEISIIN	74
VAIKUTUKSET KÄYTTÄJÄKUNTAAN	74
VAIKUTUKSET LUONTOARVOIHIN JA EKOLOGISIIN YHTEYKSIIN	74
VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖN VAHVUUKSIIN, HEIKKOUKSIIN, UHKIIN JA MAHDOLLISUUKSIIN	74
VAIKUTUKSET MAISEMAKUVAAN JA MAISEMATILAAN	75
VAIKUTUSTEN ARVIOINNIN YHTEENVETO	75
ESIKUVIA SUUNNITELMIIN	76
ESIKUVIA	76
SUUNNITELMAN MUOTOKIELI JA PAIKAN TUNNISTETTAVUUS	76

SUUNNITELMAT

VÄHÄJOEN PUISTOT: IDEASUUNNITELMA	80
EHDOTUKSIA HISTORIAALLISTEN RAKENNUSTEN KÄYTTÖÖN	80
IDEASUUNNITELMAN KASVILLISUUS	80
JOKIUOMAN TUENTA	80
ITÄRANNANPUISTO JA KERIMANNINPUISTO 1:1000	82
SOFIANPUISTO 1:1000	83
VÄHÄSILLANPUISTO JA PAKKARINPUISTO 1:1000	89
SIBELIUSPUISTO JA HEIKINPUISTO 1:1000	89
MÖKÖISTENPUISTO 1:1000	90
KYLMÄLÄHTEENPUISTO 1:1000	90
ANISTENPUISTO 1:1000	93
IDEASUUNNITELMAN VALAISTUS	98
ANISTENPUISTON VALAISTUS	99
ANISTEN PERHEPUISTO: YLEISSUUNNITELMA	100
ANISTENPUISTON KASVILLISUUS	100
EKOLOGISUUS	100
ANISTEN PERHEPUISTON YLEISSUUNNITELMA	100

JOHTOPÄÄTÖKSET	110
LOPUKSI	110
LÄHTEET JA LIITTEET	
LÄHDELUETTELO	114
KIRJALLISET LÄHTEET	114
OPINNÄYTETYÖT	114
VERKKOLÄHTEET	114
SUULLISET LÄHTEET	115
KUALÄHTEET	115
LIITTEET	116
ANISTENPUISTON HAASTATELUKYSYMYKSET	116
HAASTATELUJEN KOOSTE	116
PLANSIT	118

ALKUSANAT

Tämä diplomityö on kehittämissuunnitelma Vähäjoen varren viheralueille. Työ on tehty tilaustyönä Salon kaupungille. Diplomityön valvojana toimi maisema-arkkitehtuurin professori Jyrki Sinkkilä Aalto-yliopistosta.

Salon kaupunkisuunnittelun osastolta ehdotettiin diplomityöni aiheeksi Vähäjoen varressa, Karjaskylän kohdalla sijaitsevan keskeneräiseksi jääneen urheilupuiston osan, Perhepuiston nimellä kulkevan alueen ja sen lähiympäristön kehittämistä. Alueeseen sisältyivät muun muassa leikkipaikka, skeittipuisto, koirapuisto sekä joen vastarannan vielä rakentamaton Jaanunpuisto. Tässä työssä kutsun Perhepuistoa ja vastarannan Jaanunpuistoa yhteisellä nimellä Anisten perhepuisto tai lyhyemmin Anistenpuisto.

Tarkastellessani Salon kaupunkirakennetta ja käydessäni maastossa huomasin, että muuallakin Vähäjoen varressa kuin Anistenpuistossa, on virkistyskäytön mahdollisuuksia ja kehittämistarpeita. Huomasin myös, että aluella on potentiaalia yhtenäisenä kevyenliikenteen virkistysreitteinä, puistojen ketjuna ja vihersormena kaupungin halki Anisten perhepuistolta Salonjokeen asti. Laajensin diplomityöni suunnittelualueen koskemaan koko jokivarretta kyseisellä välimatkalla.

Diplomityö on tehty keskustelun ja jatkosuunnittelun pohjaksi Vähäjoen puistojen tulevaisuudesta. Työ nostaa esiin sen, millaisia mahdollisuuksia ja millaista potentiaalia Vähäjoen varren puistoilla olisi parantaa alueen ja sen lähiympäristön erilaisia arvoja ja käyttömahdollisuuksia.

KÄSITTEITÄ

Tässä työssä käytettäviä käsitteitä ja niiden merkityksiä:

Arboretum = Puulajipuisto

Ekologinen käytävä = Viheralue, jota pitkin eliöt voivat siirtyä kaupungin sisällä alueelta toiselle, mikä muun muassa vähentää populaatioiden sisäsiittoisuutta.

Ekologisuus = Ekologinen kestävyys = Luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien toiminnan varmistamista ja ihmisten toiminnan sovittamista siihen. Tässä työssä myös materiaalien ympäristöystävällisyys ja kierrätettävyyden vähentämiseksi.

Fenomenologia = Oppi ilmiöistä, joka tutkii todellisuuden ilmenemistä ihmiselle hänen kokemusmaailmassaan.

Hulevesi = Erilaisilta pinnoilla, esimerkiksi maan pinnalla tai rakennuksen katolla, valuva sade- tai sulamisvesi.

Kantatalo = Asutetun alueen ensimmäinen tai yksi ensimmäisistä maataloista.

Kantatila = Tila, joka lohkomisessa on jäänyt emätilasta jäljelle, päätila.

Kaupunkikuva = Kaupunkirakenteen ilmiasu näkyvine maisemineen ja toimintoineen

Maisemakuva = Puistorakenteen ilmiasu näkyvine maisemineen ja toimintoineen

Maisematila = Ympäristössä aineellisiin esteisiin, esimerkiksi kasvilisuuteen tai rakennuksiin rajautuva tila.

Viheralue = Kaupungin sisällä sijaitseva puisto, maisemapelto tai -niitty, tai taamajametsä.

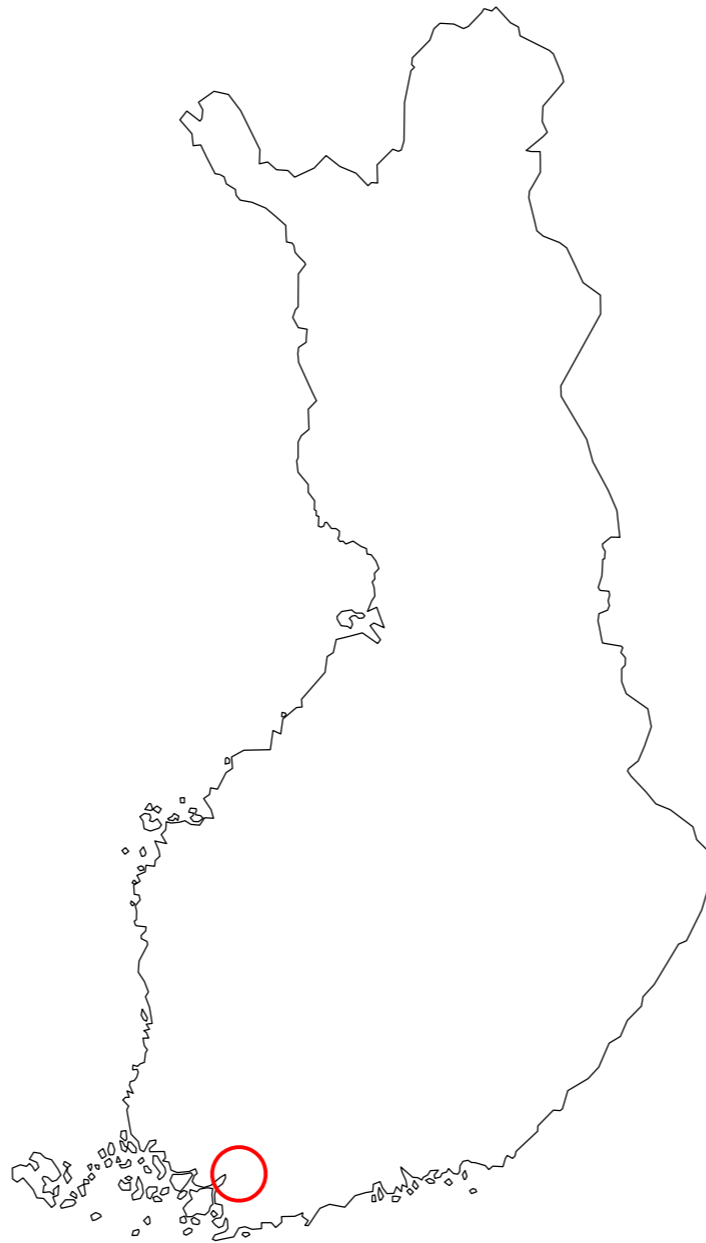
Vihersormi = Yhtenäisen pitkän viheralueen ja ekologisen käytävän muodostava alue, joka ulottuu maaseudulta kaupungin sisään.

Virkistysalue = Ihmisen virkistytymiseen käytettävä urheilu-, tai viheralue.

Virkistysreitti = Ihmisen virkistytymiseen käytettävä kevyenliikenteen reitti viheralueen sisällä.

An aerial photograph of a residential neighborhood, heavily filtered with a semi-transparent green color. The image shows several houses with varying roof styles, some with gables and others with flat roofs. A large, calm body of water occupies the lower-left and central portions of the frame. In the bottom-left corner, a boat ramp is visible with several small boats docked. The overall scene is peaceful and suburban. The text 'JOHDANTO' is overlaid in white, sans-serif font on the right side of the image.

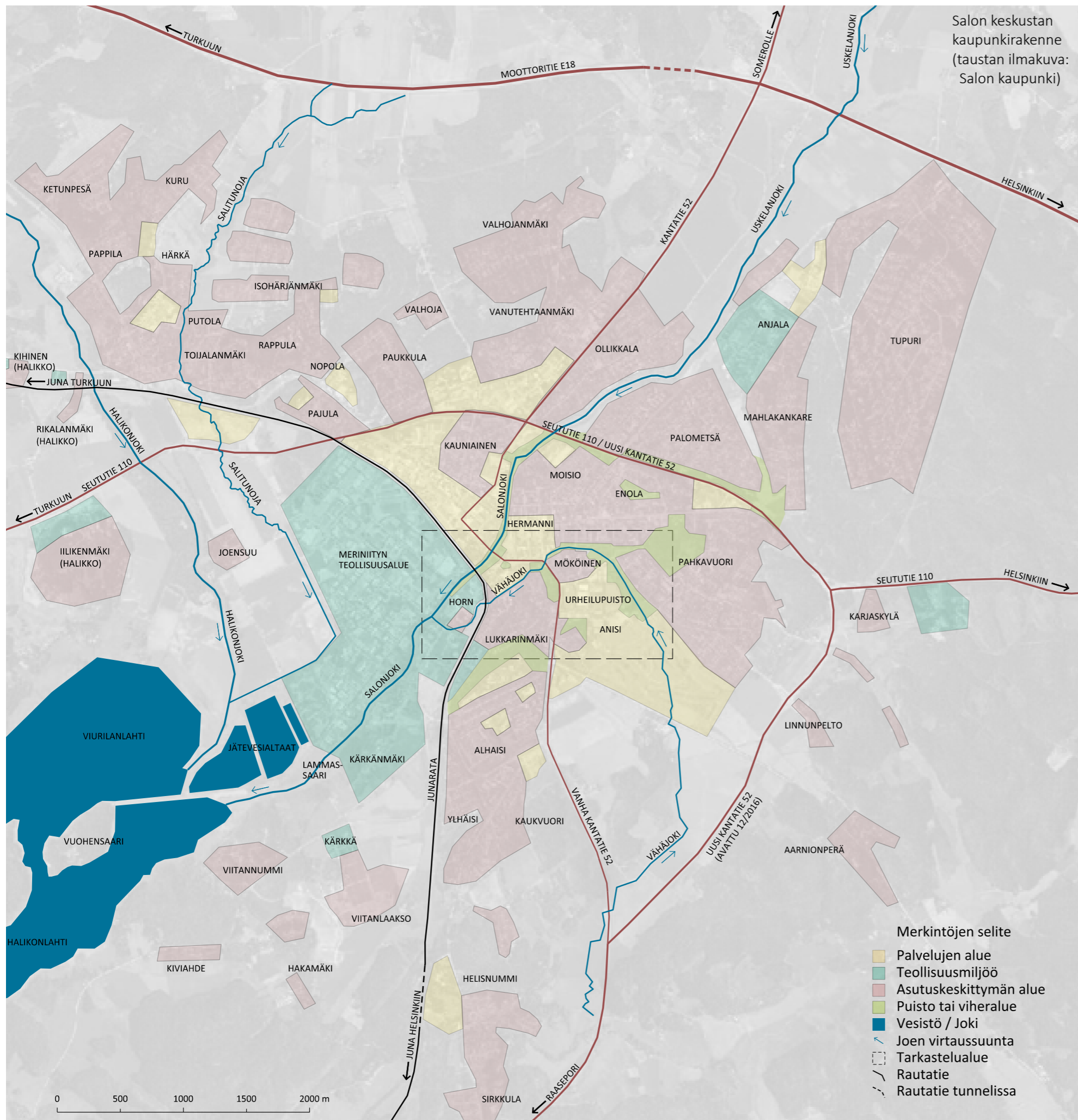
JOHDANTO

SALON KAUPUNKI

Salo on hieman yli 53 000 asukkaan kaupunki lounais-Suomessa, Varsinais-Suomen maakunnassa. Salon pinta-ala vuoden 2009 kuntaliitoksen jälkeen on 2168 km², josta vettä on 181 km². Rantaviivaa Salolla on yli 360 km. Salo on syntynyt liikenteellisesti hyvään paikkaan, mikä on suosinut teollisuutta. Salossa on nykyään lähes 5000 yritystä, joista yleisempiä ovat ict- ja metallialan yritykset. Työttömyysprosentti on 15% (31.3.2017). Väestönkasvu Salossa on kääntynyt laskuun vuonna 2011. Eläkeikäisten määrä väestössä on lisääntymässä verrattuna muuhun väestöön. (Salon kaupungin verkkosivut)

Salon keskustasta on matkaa Turkuun 50 km, Tampereelle 150 km, Helsinkiin 115 km, Hankoon 85 km, Inkooseen 70 km ja Keniöön 50 km. Matkailijat pysähtyvät yhä usemmin Saloon tapahtumiin, ostoksille, luonto- ja kulttuurielämyksiin. (Salon kaupungin verkkosivut)

SALON KESKUSTA

Viereisessä kartassa olen kuvannut karkeasti Salon keskustan nykytilan rakennetta erottelemalla viheralueet, teollisuusalueet, palvelujen alueet ja asutuksen alueet eri värein. Suorakaiteen muotoinen mustalla katkoviivalla rajattu alue on tässä työssä tarkasteltava Vähäjoen alue. Kartasta voimme havaita, että tarkastelualueelle sijoittuu vaihtelevasti kaikkia näitä neljää osa-alueita.

Tarkastelualueen itäpäässä Vähäjoki erottaa asuinalueiden ja Urheilupuiston alueen. Mököisten ja Lukkarinmäen asuinalueiden kohdalla Vähäjoki erottaa asuinalueet joen pohjoispuolen kaupallisten ja hallinnollisten palvelujen alueesta. Kartalta näemme myös miten Meriniityn ja Hornin teollisuusmiljöön alueet ovat vahvasti junaraitteen rajaamia. Rata katkaisee Vähäjoen varren suorat kulkuyhteydet radan itäpuolen alueilta Salonjoen varteen. Hornin teollisuusalueella on muutamia asuinkortteleita ja lisäksi alueelle on asemakaavoitettu lisää asuirakentamista teollisuustontin paikalle, olemassa olevan asutuksen läheisyyteen.

Kaupungin hallitsevana aiheena on keskustan läpi mutkitteleva Uskelanjoki, jota Salon kohdalla kutsutaan Salonjoeksi. Vähäjoki laskee Salonjokeen. Lisäksi suunnittelualueelta halkoo mustalla merkitty rautatie sekä ruskealla merkitty vanha kantatie 52. Tien linjaus muuttui joulukuussa 2016 kiertämään keskusta-alueen itäpuolitse, kun uusi kantatie 52 valmistui (Tapio Järvinen).

VÄHÄJOKI

Vähäjoki on maailman mittapuulla melko pieni joki. Oikeampi nimitys Suomen vesilain mukaan olisi puro tai oja, sillä Vähäjoen virtaama on alle 2 kuutiometriä vettä sekunnissa. Tulva-aikaan virtaus saattaa ajoittain olla isompi. Tässä työssä Vähäjokea kutsutaan sen pienuudesta huolimatta joeksi. Vähäjoki virtaa Salon keskustaraken-teen sisällä ja jokivarren yhteydessä on puistoja.

Vähäjoen puistoja ei ole aikaisemmin suunniteltu kokonaisuutena, mikä näkyy ympäristössä muun muassa hajanaisuutena ja yhteyksien puutteena. Vähäjoen urbaani osa on nykytilassaan kokoelma erilaisia puistoja, virkistysalueita, kulkuyhteyksiä ja yhteyksien puutteita. Alue sisältää paikkoja, joiden suunnittelussa ja hoidossa on puutteita. Toisaalta alueella on myös puistoja, joiden nykyinen rakentaminen on laadukasta, eikä vaadi erityistä parantamista. Vähäjoen varsi on lähes koko urbanilta matkaltaan julkista aluetta.

Vasemmalla on kaksi esimerkkikuvaa, joissa näkyy virkistyskäyttöön rakennettua ja rakentamatonta Vähäjoen vartta kaupunkikeskustan alueella. Sekä vesikasvillisuus että puustoiset alueet ovat kesäisin niin runsaskasvuisia, että jokea on paikoin haastavaa nähdä. Ylemmässä kesäisessä kuvassa oleskelu on sijoitettu etäälle runsaskasviselta uomapohjalta. Alemmassa kuvassa jokiuoman läheisyyteen ei ole rakennettu virkistyskäyttöön soveltuvia polkuja tai oleskelun paikkoja.

Trosan kylä, Ruotsi

Lange Linschoten Noord Linschoter, Alankomaat (Google Street View)

Engelbergin kylä, Gerschnistrasse, Sveitsi (Google Street View)

Söderköping Ågatan, Ruotsi (Google Street View)

KAUPUNKIPUROJA JA -JOKIA MAAILMALTA

Saadaksemme käsityksen, millainen jokiympäristö Vähäjoki on, ja mitä se voisi olla, vertailemme sitä muihin vastaavan kokoluokan joki- ja puroympäristöihin. Urbaanit jokivarret ovat maailmalla hyvin erilaisia riippuen esimerkiksi maaperästä, ilmastosta, maanpinnan kaltevuudesta ja rakentamisen asteesta. Vertailukohteiksi olen valinnut julkisia jokivarsia, joissa kevyenliikenteen kulku joen vartta myöten on sallittua.

Kuvaesimerkit ovat tasamaalla kulkevista pienistä joista, joiden ympäröivä kaupunkirakenteen tiiviys vastaa suurinpiirtein Salon keskustan kaupunkirakenteen tiiviyttä. Esimerkkikohteissa nähdään jokiuoman erilaisia rakentamisasteita kivetyistä muurimaisista jokipenkoista luonnon oman maa-aineksen muodostamiin loiviin penkkoihin. Vähäjoen rakentamisaste sijoittuu nykytilassaan lähimmäs luonnonmukaisimpia esimerkkejä, vaikka se kulkeekin kaupungin keskustarakenteen sisällä lähellä rakennuksia.

Jokipenkkojen lisäksi kuvissa näkyy kulkureittien ja oleskelupaikojen erilaisia rakenteita eri ympäristöissä. Esimerkkikuvissa on edustettuina asuinrakentamisen ympäröimää jokivartta, teollisuusalueen läheistä rakennettua jokiuomaa ja nurmipintaisten puistojen alueita. Näitä samoja ympäristötyyppejä on Salon Vähäjoen varrella. Kuvissa viihtyisimmiltä vaikuttavat ne jokivarsipaikat, joilla on mahdollisuus pysähtyä ja oleskella.

Post-industrial park Dortmund-Hörde (Zeit-Räume - Time Scales)

Espoon Leppävaara, Rummunlyöjänkatu (Google Street View)

Clenmentwijk residential park, Belgia (www.landezine.com)

Maften kylä, Englanti (Google Street View)

TYÖN TAVOITTEET

Vähäjoen varsi on Salonjoen viheralueiden lisäksi kaupungin keskustan ainoa pidempi viheryhteys kaupungista maaseudulle. Tärkeimpiä suunnittelutarpeita suunnittelualueella ovat yhteyksien kehittäminen, maisematilojen jäsentely sekä toimintojen ja oleskelun paikkojen lisääminen ja ryhmittely.

Vähäjoen puistojen käyttö yhtenäisenä kevyenliikenteen reittinä ei nykytilassa ole mahdollista. Työn tavoitteena on luoda kulkuyhteys, joka kuljettaa käyttäjänsä jokivarren eriluonteisten alueiden läpi niin, että puistojen maisemallinen jatkuvuus ja yhtenäisyys eivät päästä kulkijaa eksymään reitiltään. Puistojen ketju on paikoittain melko kapea ja sen varrella sijaitsee kulun jatkuvuuden kannalta haastavia kohtia, joita ovat erityisesti rautatie ja kierto liittymä. Hyvän liikkumisreitit ominaisuuksia ovat K. Lynchin mukaan muun muassa jatkuvuus, mahdollisuus mieltää mistä reitti alkaa ja mihin se päättyy, suunnistusta helpottavien maamerkkien olemassaolo ja muun muassa omaleimaiset alueet (Lynch 1960, sit. Aura et al. 1997, s. 112-113). Näitä ominaisuuksia myös tässä työssä tavoitellaan.

Alue on maisematilaltaan paikoin epäselkeä ja tilassa tapahtuvia yksityiskohtia on liikaa. Monin paikoin myös pitkät näkymät ovat kasvamassa umpeen. Maiseman tilallisuuden suunnittelu yhdessä reitistöjen kanssa mahdollistaa maisematilan jaksottamisen kulkijalle mielekkäiksi paloiksi. Esimerkiksi poikkikadut ja avoimet puiston paikat ovat tällaisia jaksottavia tekijöitä.

Suunnittelualueelta löytyy potentiaalisia paikkoja toiminnallisiksi alueiksi, oleskelun ja rauhoittumisen paikoiksi sekä historiallisia kohteita. Suunnitelmassa on tarkoitus tuoda esiin näitä Vähäjoen osin piilossakin olleita vahvuuksia, lisätä alueiden käyttöaktiivisuutta ja käyttäjän paikallishistorian tuntemusta. Suunnitelmassa on myös tarkoitus huomioida joen läsnäolo ja läheisyys. Toteutuessaan virkistysreitti toimintoinen ja oleskelun paikkoineen lisää huomattavasti kaupunkilaisten virkistysmahdollisuuksia.

Paikan oma historia tulee huomioida suunnittelussa ja tuoda esiin suunnitteluratkaisuissa, sillä historian tunteminen tuo paikalle lisäarvoa. Paikan tunteminen tuo sen käyttäjälle kotoisammaksi. Kotoisuuden ja osallisuuden tunne saa ihmisen tuntemaan paikan omakseen (Aura et al. 1997, s.127-129). Siksi on todennäköistä, että paikan arvostuksen ja omalaatuisuuden lisääntyminen vähentävät ilkeävaltaa, joka on yksi suunnittelualueen ongelmista. Ihmisille tulisi pyrkiä suunnittelemaan paikkoja, joissa on erityinen luonne ja jonka he tuntevat omakseen.

TYÖN PÄÄTAVOITTEET

Mahdollistaa kevyenliikenteen kulku Vähäjoen varren puistojen halki

Luoda yhtenäinen maisemallinen jatkumo puistojen ketjulle

Nostaa Vähäjoki esiin ja mahdollistaa veden äärelle pääsy

TUTKIMUSKYSYMYS

Miten luoda selkeä ja jatkuva kulkuyhteys Vähäjoen varren puistojen halki Salonjoelta Anistenpuistoon ja osoittaa sen varrelle paikkoja ja toimintoja niin, että se luo hyvää, monipuolista ympäristöä ja palvelee mahdollisimman monenlaisia käyttäjiä?

METODI

Tämän diplomityön toteutusprosessi seuraa pääpiirteissään maisema-arkkitehtuurin alalla vakiintunutta käytäntöä, jossa ensin työlle asetetaan tavoitteet, minkä jälkeen suunnittelualuetta analysoidaan ja lopuksi löydettyjen arvojen pohjalta luodaan konsepti ja suunnitelma.

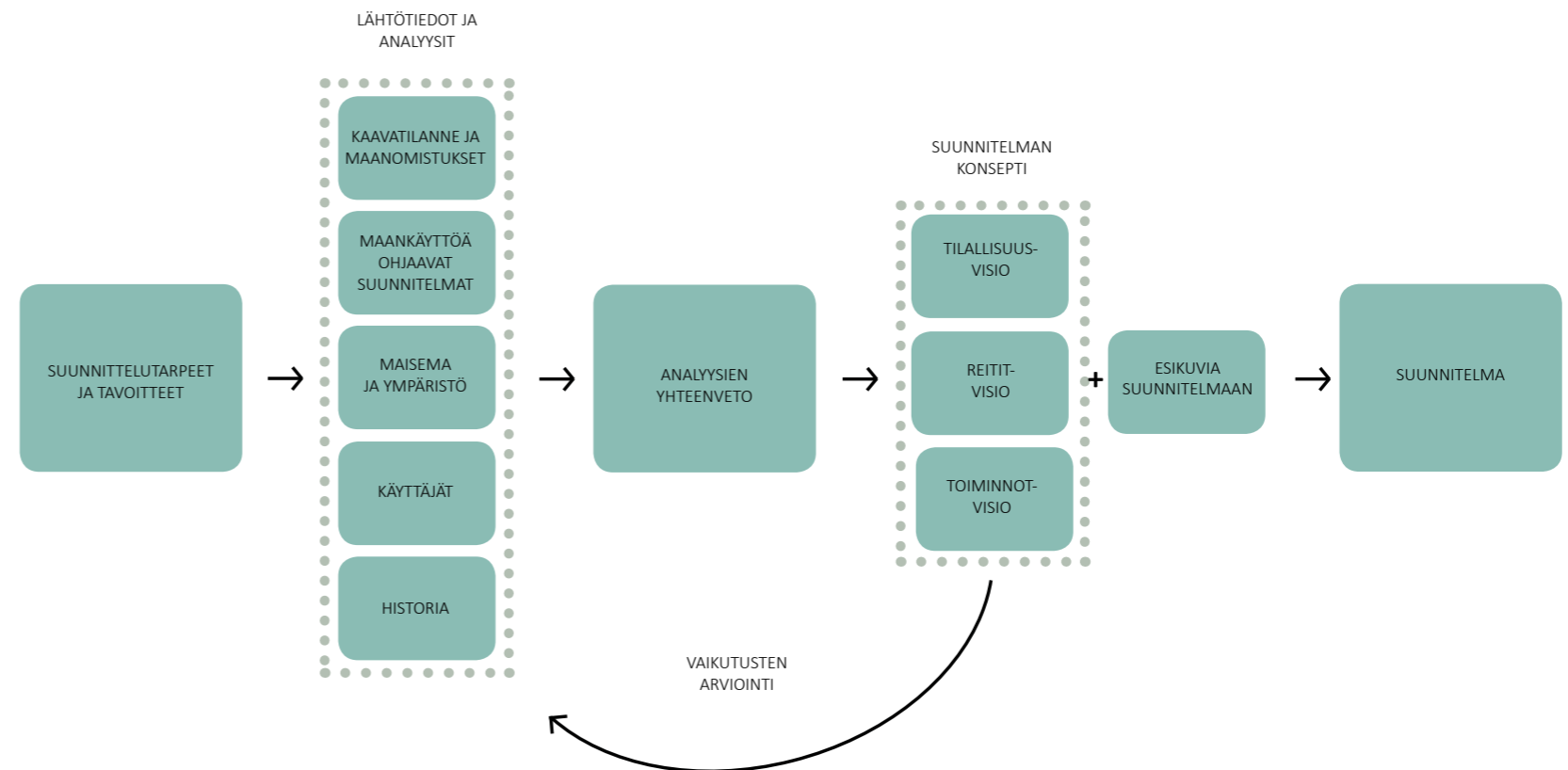
Projekti alkoi suunnittelutarpeiden havaitsemisella ja lähtötilanteen kartoittamisella. Kokosin yhteen taustatiedot eli kaavatilanteen ja maanomistukset sekä maankäyttöä ohjaavat suunnitelmat. Taustatietojen lisäksi keräsin työhön tarvittavat lähtötiedot maastokäynteillä, kirjallisuudesta, Salon museolta ja Salon kaupungilta. Alueen luonteen ja menneisyyden ymmärtämiseksi käytin työn aineistona runsaasti historiallisia valokuvia, karttoja ja tekstejä. Keräsin ympäristöstä maantieteellistä, topografista ja luonnontieteellistä informaatiota, julkaistuja tutkimuksia, teemakarttoja ja suunnitelmia sekä tein maastokäyntejä. Työn tukena käytin lähdekirjallisuutta muun muassa fenomenologiasta.

Anisten perhepuiston kehittämisen osalta koin, että on tärkeää kuulla alueen käyttäjiä. Toteutin puiston suunnittelun tueksi pienen kvalitatiivisen kyselyn, jonka tuloksista arvioin yleisiä mielipiteitä suunnittelutarpeesta ja sen suunnasta.

Suunnittelualueelta analysoin erityisesti työn tavoitteiden kannalta tärkeitä ominaisuuksia, kuten maiseman tilallisuutta, ympäristön ominaisuuksia, käyttäjiä ja historiaa. Analyysien tuloksena sain arvoja, joista kokosin yhteenvedon. Yhteenvedon pohjalta loin suunnitelmalle konseptin. Konsepti koostui kolmesta aiheesta: maiseman tilallisuus, kevyenliikenteen reitit ja toimintojen sijoittuminen. Valitsin nämä kolme aiheetta konseptiin siksi, että ne edistivät tavoitteisiin pääsemistä.

Arvioin konseptin aiheuttamia vaikutuksia taustatietoihin ja ympäristöön lyhyesti ennen lopullisen suunnitelman piirtämistä. Vaikutusten arvioinnissa totesin, menivätkö tavoitteet oikeaan suuntaan, mitä arvoja sallin menetettävän, mitä vaalin ja kehitin, ja mistä määräyksistä pystyi joustamaan.

Lopuksi piirsin suunnitelmat konseptin pohjalta. Suunnittelun esikuvina käytin olemassa olevia puistoesimerkkikohteita, jotka auttoivat pääsemään konseptien tavoitteisiin. Esimerkkikohteiden avulla löysin keinoja rakentaa ympäristöä ekologisesti ja luoda kiinnostavaa ja esteettistä tilallisuutta. Piirsin suunnitelmat kahdella eri intensiteetillä: Piirsin Vähäjoen viheralueiden ideasuunnitelman Anistenpuistolta Salojoen varteen asti ideasuunnitelmatasoisesti mittakaavassa 1:1000 ja yleissuunnitelmatasoisen puistosuunnitelman Anistenpuiston alueelle yksityiskohtaisemmin mittakaavassa 1:500.

An aerial photograph of an industrial and residential area, overlaid with a semi-transparent green filter. The image shows several large industrial buildings with flat roofs, a residential neighborhood with smaller houses, and a railway line running through the center. The word "TAUSTAA" is written in white, uppercase letters on the right side of the image.

TAUSTAA

SUUNNITTELUALUEEN RAJAUS

Vähäjoki alkaa viljelyalueilta, missä sen useat haarat kerääntyvät yhdeksi isommaksi joeksi. Suunnittelualue on rajattu koskemaan vain kaupungin sisällä olevaa, niin kutsuttua urbaania Vähäjoen varrtta ja sen yhteydessä olevia puistoja ja viheralueita. Tähän urbaaniin joen osaan sisältyvät jokivarren puistot ja viheralueet Anistenpuistolta Salonjokeen asti. Suunnittelualueen lounaiskulmassa osa Salonjoen Vähäjoen puoleista rantaa on rajattu mukaan suunnittelualueeseen ja suunnittelualueen kaakkoiskulmassa osa golf-kenttää on suunnittelualueella.

Suurin osa Vähäjoen varrella sijaitsevasta golfkentästä rajataan työn ulkopuolelle. Aluetta ei ole syytä muuttaa vielä nykyisessä kaupunkirakenteessa julkiseen virkistyskäyttöön. Golfkentän eteläpuolella Vähäjoen ympäristön alue jatkuu maatalousmaana, johon ei ole tarvetta ohjata virkistysyhteyttä Vähäjoen varrtta pitkin. Sen sijaan golfkentän Karjaskylänpuoleista reunaa myöten on perusteltua toteuttaa kevyenliikenteen kulkuyhteys Karjaskyläntien varren asuinalueen eteläpuolelle.

Tulevaisuudessa, jos kaupunki laajenee golfkentän eteläpuolelle tai puistoaluetta on muutoin tarve laajentaa, voidaan golfkentän alueella sijaitseva Vähäjoen varren alue muuttaa virkistyskäyttöön. Itse golfkentän alue on suurimmaksi osaksi liejusavea, joten kovin raskas rakentaminen ei ole suositeltavaa.

Tässä työssä Salonjoen vastaranta on jätetty suunnittelualueen ulkopuolelle, sillä se on oma kokonaisuutensa. Vastarannalle on tulevaisuudessa perusteltua suunnitella virkistysreitti Salonjoenvartta pitkin Salon entisille jätevesialueille, nykyisille linnuston käyttämille alueille, ja sitä kautta Vuohensaareen. Vastakkaisella rannalla Salonjokea kulkee myös valtakunnallinen pyöräretkeilyreitti (Salon pyöräilykartta 1:50000). Pyöräilyreitin kehittäminen tulee ajankohtaiseksi, kun vastarannan huonokuntoiset rakennukset joskus tulevaisuudessa poistuvat ja rantaan suunnitellaan kaavan mukainen lähivirkistysalue.

Viereisen sivun ilmakuvaan on piirretty suunnittelualueiden rajat. Punaisella rajatusta koko alueesta piirretään ideasuunnitelma mittakaavassa 1:1000 ja lisäksi yhtenäisellä punaisella viivalla rajatusta Anistenpuiston alueesta piirretään hieman tarkempi puistosuunnitelma mittakaavassa 1:500.

SUUNNITTELU- JA TARKASTELUALUEEN ESITTELY

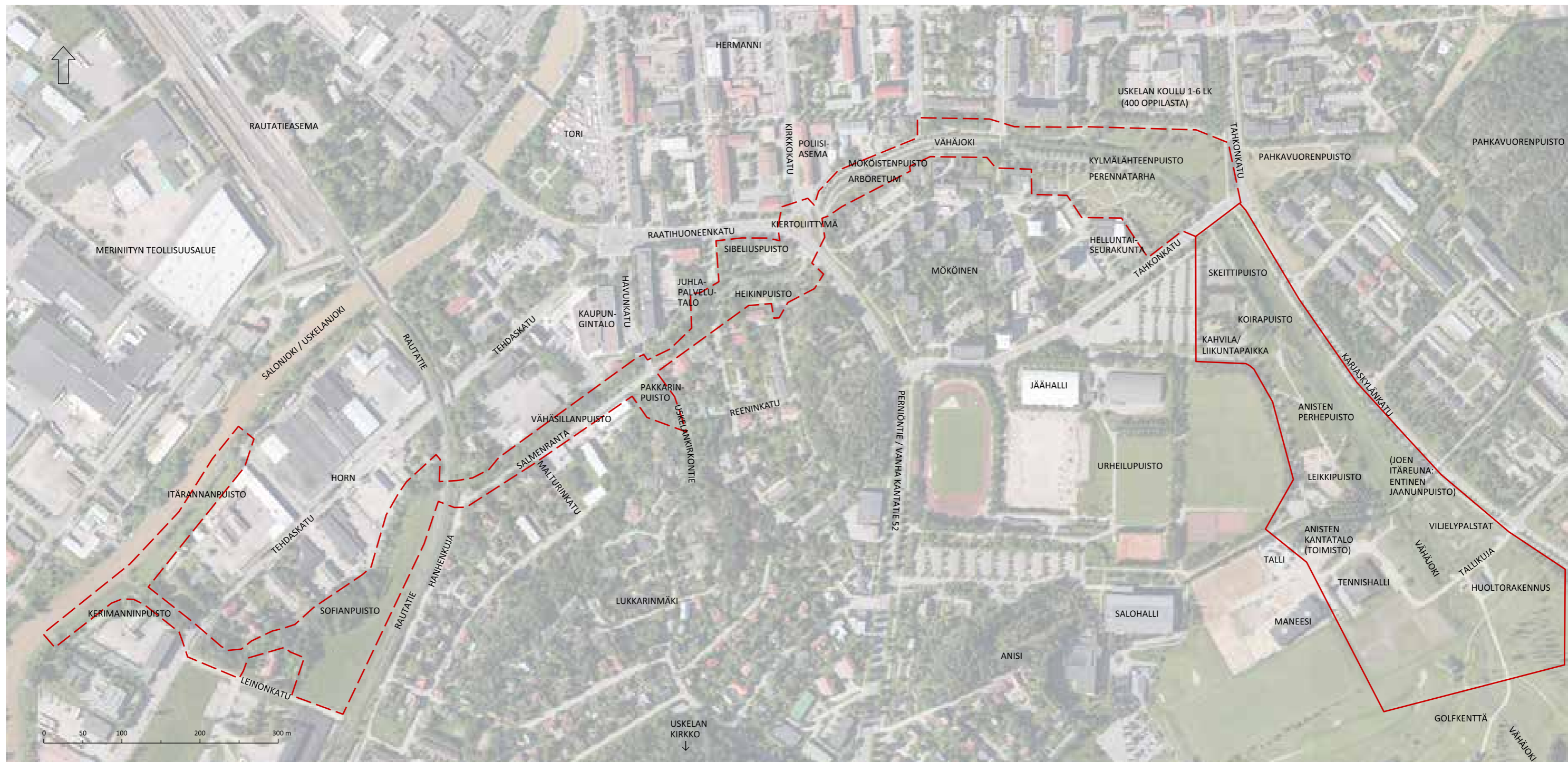
Viereisessä kaaviokuvassa on esitetty viher- ja virkistysyhteyksien tarpeita Salon keskustassa. Paksuimmilla nuolilla on esitetty keskustan jokivarsia seurailevat viher- ja virkistysyhteystarpeet ja ohuemmilla nuolilla muut viher- ja virkistysyhteystarpeet. Kuvasta nähdään, miten laajemman alueen viher- ja virkistysyhteydet liittyvät Vähäjoen tarkastelualueeseen.

Tarkastelualueella sijaitsee teollisuusaluetta, palvelujen aluetta, viheraluetta, urheilutoimintojen aluetta ja erityyppisiä asuinalueita. Viereisen sivun ilmakeku osoittaa, miten tarkastelualueelle osuvat erilaiset kaupunkialueet eroavat toisistaan muun muassa vehreyden, rakennusten koon, rakentamistiivyyden ja pinnoitteiden määrän puolesta. Vähäjoen eteläpuoli ja rautatien itäpuoli koostuvat kaupunkikuvallisesti vehreästä ja pienimuotoisemmasta rakentamisesta, kun taas näiden pohjoispuolella on massiivisempaa rakentamista ja vähemmän tilaa puille ja muulle kasvillisuudelle. Vähäjoen puistot sijoittuvat suureksi osaksi näiden kahden erityyppisen kaupunkialueen väliin. Kolmas selkeä kaupunkikuvallinen tyyppi on lännestä suunnittelualueelle työntyvä tehdasmiljö, joka erottuu ilmakekussa alueena, jossa on suurikokosia rakennuksia ja paljon pinnoitettua maata rakennusten välissä.

Suunnittelualueen puistot ovat nykytilassaan eri luonteisia. Suunnittelualueen toiminnallisin kohta keskittyy Anisten perhepuiston tietämille. Puistossa on leikkiapuisto, koirapuisto, skeittipuisto ja viljelypalstoja sekä vapaata oleskelun aluetta. Puistoa on rakennettu eri aikoina, mutta työt ovat jääneet kesken mm. rahoituksen loputtua. Kylmälahteenpuisto ja Sibeliuspusto ovat tyyppiltään enemmän oleskelun puistoja. Vähäsillanpuisto on pitkänomainen kapea ja rakentamaton puisto, jonka lähiympäristössä on historian aikana tapahtunut paljon. Radan länsipuolen Sofianpuisto on nykyisellään suurimmaksi osaksi peltoa tai joutomaata, eikä kulkuyhteyksiä ole. Salonjoen varren Itärannanpuisto ja Kerimanninpuisto henkivät omalaatuista paikan historiaa ja ovat nykyisellään rakentamattomia, lukuun ottamatta Itärannanpuiston puustutuksia ja leikattua nurmea. Kerimanninpuiston kohdalla Vähäjoki on kaivettu kokonaan uuteen uomaan.

Kaaviokuva viher- ja virkistysyhteystarpeista Salon keskustassa. Paksuimmilla nuolilla on merkitty keskustan jokivarsia seurailevat viher- ja virkistysyhteystarpeet. Ohuemmat nuolet ovat muita viher- ja virkistysyhteystarpeita. Kuvassa Vähäjoen tarkastelualue on rajattu mustalla katkoviivalla. (Taustakartta: OpenStreetMap)

Suunnittelualueen rajaus kartalla
 Ilmakuva taustalla: Salon kaupunkisuunnitteluosasto

KAAVATILANNE JA MAANOMISTUKSET

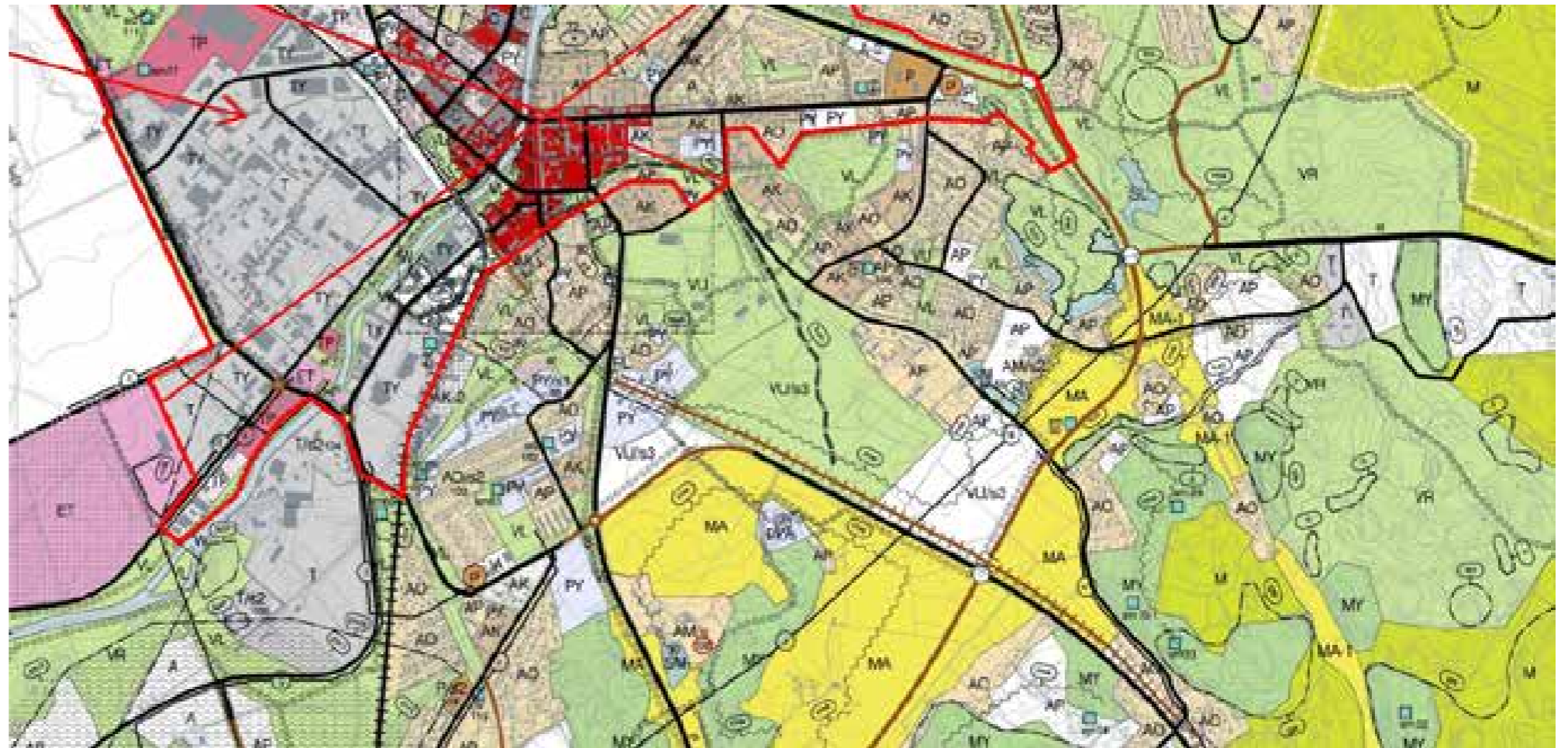
MAAKUNTAKAAVA

Maakuntakaavassa huomattavinta on uusi rautatieyhteys, joka tulisi toteutuessaan kulkemaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaan Lukkarinmäen ali ja siitä Vähäjoen yli liittyen olevaan rataan. Kyseisestä rautatiestä on vuosien kuluessa liikkunut useita nimityksiä, muun muassa Elsa-rata, tunninjuna, oikorata ja SaLora-rata. Tuleva rata halkoisi suunnittelualueella Vähäsillanpuiston ja mahdollisesti aiheuttaisi täten toisen kulkua rajoittavan tekijän jo olemassa olevan radan lisäksi. (Salon ajankohtaiset kaavat)

Salon seudun maakuntakaava 2008 (Varsinais-Suomen liitto)

Ote yleiskaavasta 2020 (Salon ajankohtaiset kaavat)

YLEISKAAVA JA OSAYLEISKAAVA

Suunnittelualueella on osittain voimassa yleiskaava 2020. Keskustan kohdalta kaavan korvaa uusi keskustan osayleiskaava 2035. Yleiskaavassa 2020 Vähäjoki on merkitty luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeäksi alueeksi. Uudemmassa kaavassa merkintä on poistettu Kylmälähteenpuiston, Mököistenpuiston ja Sibeliuksenpuiston kohdalta. Muualla merkintä on säilynyt ja tarkoittaa, että jokivaranta tulee hoitaa siten, että edistetään luonnon monimuotoisuuden ja erityispiirteiden säilymistä.

Vähäjoen varren suunnittelualueen puistot ovat merkinnöillä: VU, VL ja VP eli urheilu- ja virkistyspalvelualue, lähivirkistysalue ja puisto. Sofianpuiston ja Kerimanninpuiston läpi on keskustan osayleiskaavassa ehdotettu pääulkoilureitti/ kevyenliikenteen reitti. Kaavassa on esitetty uusi kevyenliikenteen yhteystarve myös Itärannan puiston vastarannalle ja sen lisäksi esitetään kevyenliikenteen yhteyttä joen yli. Hornin alueen tehdaskorttelit on uudessa osayleiskaavassa muutettu asuinkerrostalojen alueeksi. Hornin nykyinen omakotitalojen alue on kaavassa merkinnällä AP, pientalovaltainen asuuntoalue. (Salon ajankohtaiset kaavat)

Ote keskustan osayleiskaavasta 2035 (Salon ajankohtaiset kaavat)

Yleiskaavamerkintöjen pääluokat:

- A: Asuminen
- C: Keskustatoiminnot
- P ja KM: Palvelut
- T: Työ ja tuotanto
- V: Virkistys
- R: Loma-asuminen
- L: Liikenne
- E: Erityisalueet
- S: Suojelu
- M: Maa- ja metsätalous
- W: Vesialueet

Tarkempia yleiskaavamerkintöjä suunnittelualueella:

- VL: lähivirkistysalue
- VP: Puisto
- VU: Urheilu- ja virkistyspalvelualue
- /s3: Alue, jolla maisema säilytetään avoimena
- VR: retkeily- ja ulkoilualue
- MA: Maisemallisesti arvokas peltoalue
- Luo: Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.
- W: vesialue

Ote ajantasa-asemakaavasta (Salon karttapalvelu 1.2.2017)

ASEMAKAAVA

Asemakaavassa yksi Hornin alueen kortteleista on saanut liike- ja toimistorakennusten korttelialue-merkinnän sekä asuinrakennusten korttelialue-merkinnän. Kaavassa näkyy myös suunnitellun uuden rautatien vaatima maa-alue. Suunnittelualueen itäpuolen Anistenpuiston kaavamerkintä on urheilupuiston puolella urheilualue ja toisella puolella Vähäjokea puistoalue. (Salon karttapalvelu)

Maanomistus. Vihreät alueet ovat kaupungin omistuksessa ja siniset vuokrattu ulkopuolisille (Salon kaupunkisuunnitteluosasto)

MAANOMISTUKSET

Kuvan kartassa on ilmakuvan pohjalla esitetty kaupungin maanomistukset. Vihreällä merkityt alueet ovat kaupungin omistuksessa ja sinisellä kaupungin omistamat, mutta ulkopuolisille vuokraamat alueet. Lähes kaikki suunnittelualueen maat ovat kaupungin omistuksessa, vaikkakin osa on tällä hetkellä annettu vuokralle. Sofianpuiston osalta maa-alue on siirtymässä kaupungin omistukseen. (Salon kaupunkisuunnitteluosasto)

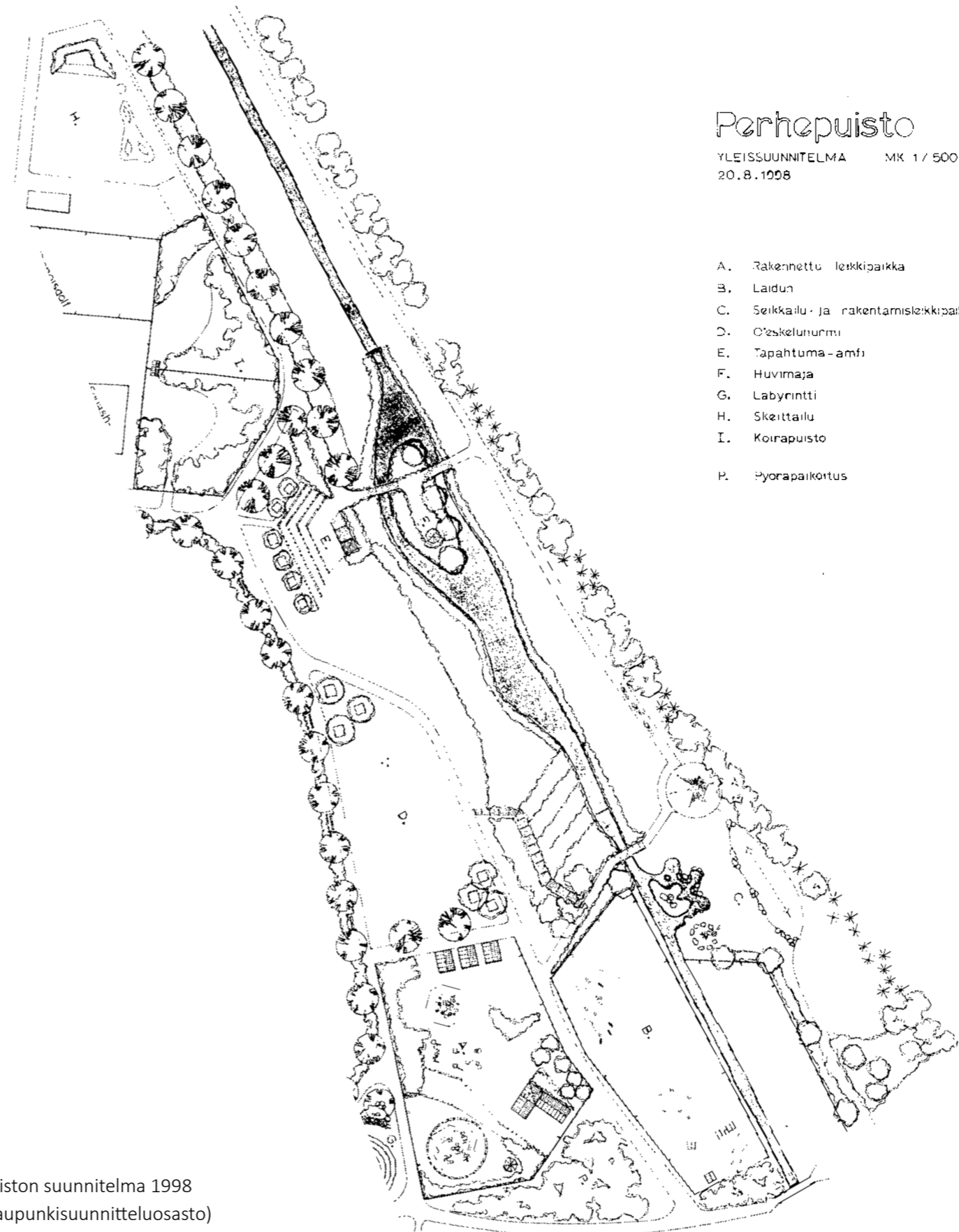
MAANKÄYTTÖÄ OHJAAVAT SUUNNITELMAT

ANISTEN PERHEPUISTO

Perhepuisto eli asukaspuisto on asukkaille suunnattu avoin puisto. Perhepuistoissa on yleensä leikkipuistoja lapsille ja sisätiloja asukkaiden yhteiseen käyttöön. Kaupungin työntekijät voivat järjestää puistoissa ohjattua toimintaa tai asukkaat voivat itse osallistua aktiivisesti toiminnan järjestämiseen. Kesäisin monissa kaupungeissa tarjotaan perhepuistoissa ilmainen puistoruokailu lapsille.

Anistenpuiston alueelle on tehty useita suunnitelmia, joista osa on rakennettu, osa jäänyt kesken ja osaa ei ole vielä rakennettu. Perhepuisto nimellä olevassa suunnitelmassa vuodelta 1998 (Salon kaupunkisuunnitteluosasto) on ollut tarkoitus rakentaa koko puiston alue perhepuiston teemalla. Suunnitelmassa on ehdotettu puistoon muun muassa leikkipaikkaa, laidunta, seikkailu/rakentamisaikaa, amfi, huvimajaa, labyrinttia, skeitti- ja koirapuistoa. Osa näistä onkin toteutunut, mutta puiston rakentaminen on jäänyt kesken rahoituksen loputtua. Puistoon on ehditty rakentaa skeittipuisto, koirapuisto, amfi ja leikkipuisto. Puisto on jatkuvassa muutoksen tilassa, sillä sinne rakennetaan kokoajan uutta. Viimeaikoina on rakennettu kesällä 2016 leikkipaikan viimeistely ja kaksi uutta ulkoliikuntavälinepaikkaa leikkipaikan läheisyyteen. Syksyllä 2017 on rakennettu esteetön leikkipaikka. Perhepuiston leikkipaikan kalusteet on suunniteltu tarkoituksella melko matalaksi, jotta ne eivät kilpailisi Anisten vanhan talouskeskuksen kanssa (Järvinen 2017).

Seuraavalle sivulle on kerätty Anistenpuiston alueen uudempia osa-alue suunnitelmia (Salon kaupunkisuunnitteluosasto). Näistä muut on jo rakennettu, mutta Janne Saarion suunnittelema skeittipuisto odottaa rahoitusta vuodelle 2018. Anistenpuiston suunnitelmassa vuodelta 1998 on sijoitettu eri kohderyhmille tarkoitetut toiminnot erilleen, joka on välineiden käytön turvallisuuden kannalta hyvä asia. Koirapuisto ja skeittipuisto on onnistuneesti sijoitettu alueen pohjoislaitaan, jossa niiden meluhaitat eivät häiritse lapsille suunnattuja toimintoja ja muita puiston käyttäjiä. Leikkipaikan lisäksi välineitä on sijoitettu suunnitelmassa myös vastarannan puolelle, mikä ei välttämättä ole hyvä asia. Se lisää välineiden hajanaisuutta ja luo sekavuutta, lisäksi se voi hankaloittaa lasten vahtimista, jos he juokselevat joen puolelta toiselle ilman valvojaa. Joen vastarannan puolta ei ole vielä rakennettu. Lammaslaidun on ehdotuksena hieno ja ekologinen idea, mutta ehdotettu alue on todella pieni. Lisäksi lampaiden hoito ja soveltuminen ympäristöön, jonka tulisi olla kaikille avoin, on haastavaa. Myös ilkkivaltaa saattaisi esiintyä.

Perhepuiston suunnitelma 1998
(Salon kaupunkisuunnitteluosasto)

Anisten perhepuiston tarkempia piirrettyjä suunnitelmia
(Salon kaupunkisuunnitteluosasto)

Kuntoilupaidat

Anistenpuiston amfi

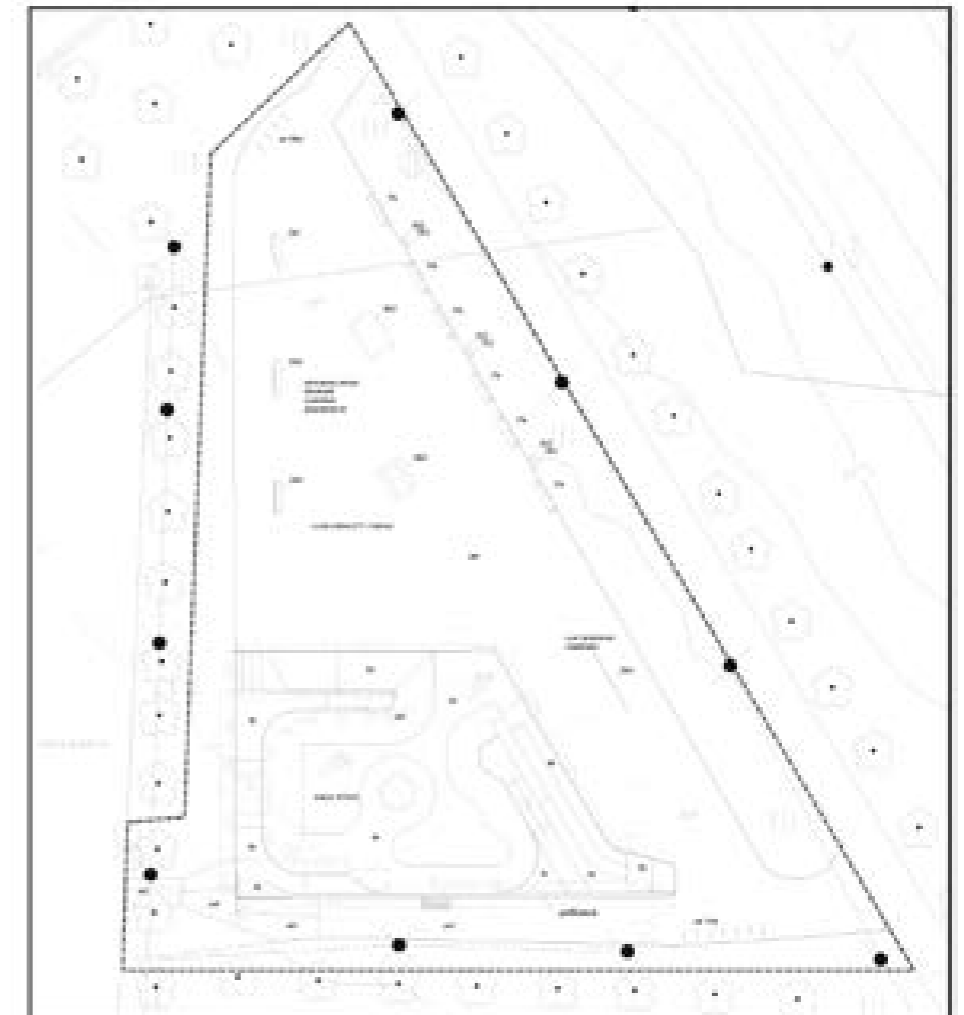
Leikkipaikka

Esteetön leikkipaikka

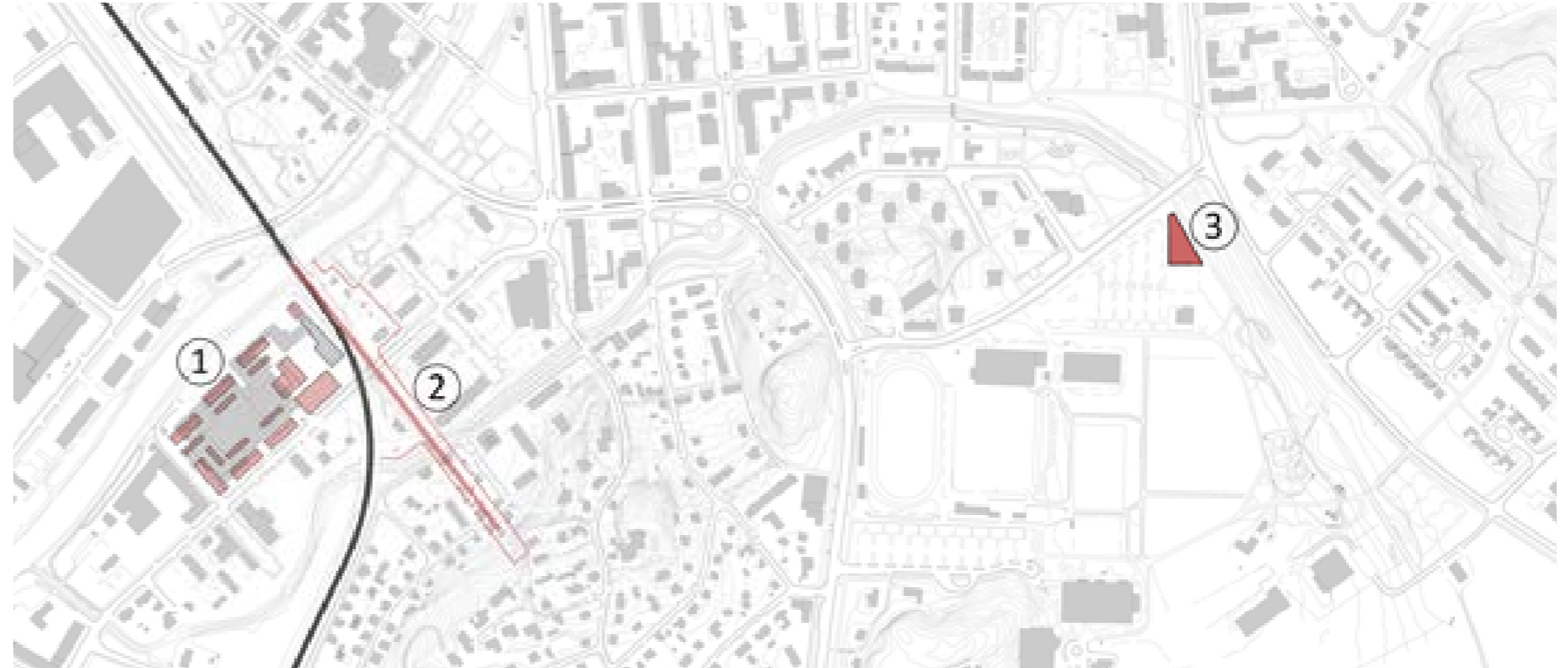

Skeittipaikka

TULEVAT RAKENNUSHANKKEET

Tulevaisuudessa tiedossa olevia puiston alueelle tai suunnittelualueen läheisyyteen sijoituvia rakennushankkeita ovat Hornin alueen uudet asuinrakennukset(1), mahdollinen tuleva uusi rautatie(2) ja skeittipaikan uusiminen(3). Hornin alueen uudet asuinrakennukset tuovat Vähäjoen puistojen lähelle lisää asukkaita, joten virkistysalueelle on todennäköisesti luvassa enemmän käyttäjiä myös lähialueelta. (Salon kaupunki, kaupunkisuunnitteluosasto)

An aerial photograph of a residential neighborhood, showing a mix of houses and larger apartment-style buildings. The image is overlaid with a semi-transparent green filter. The word "ANALYYSIT" is written in white, uppercase, sans-serif font in the upper right quadrant.

ANALYYSIT

ENSIVAIKUTELMA

JOKIUOMAN ENSIVAIKUTELMA

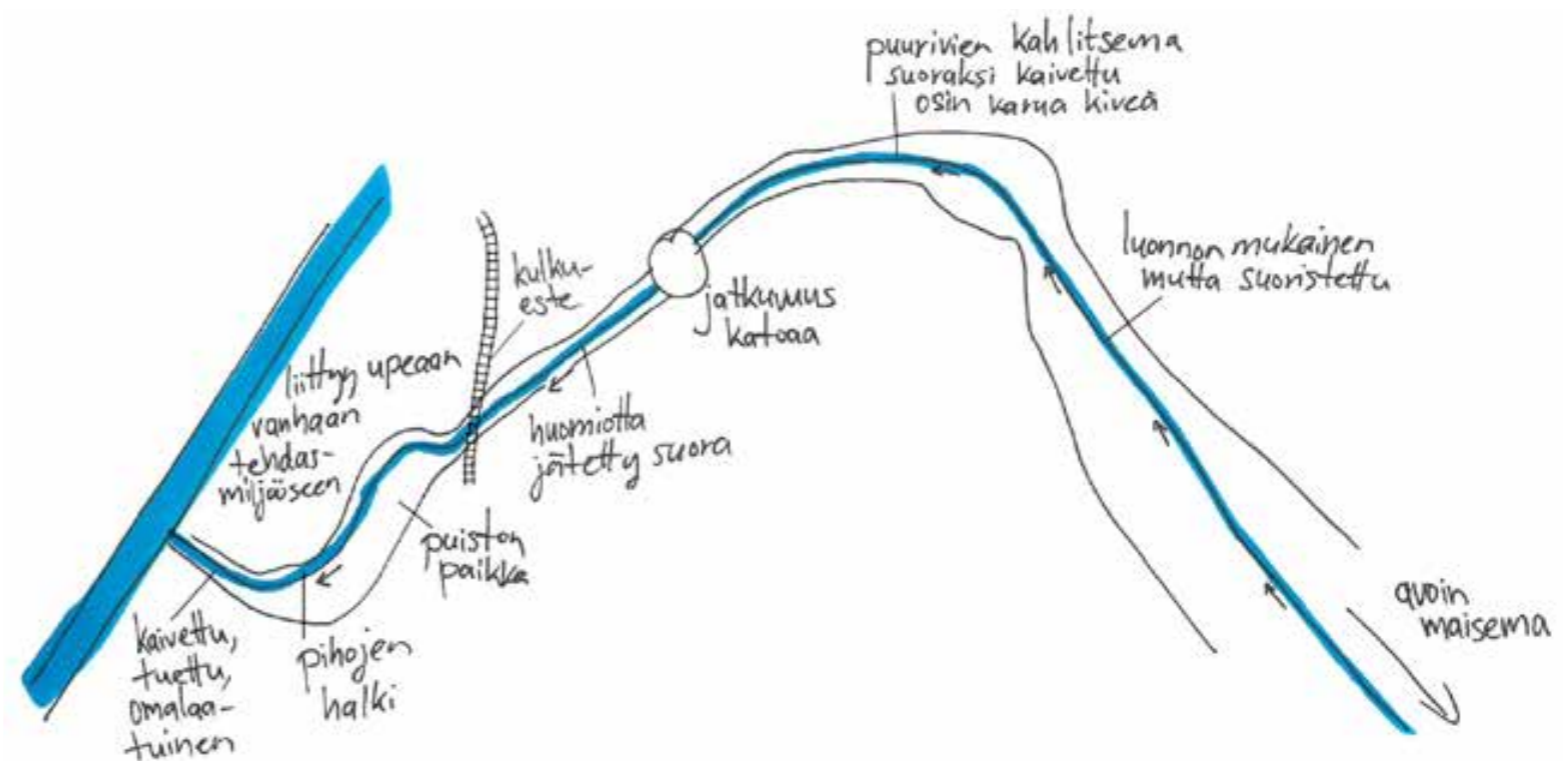
Käydessäni paikalla tutkimassa maastoa ensimmäisiä kertoja syksyllä 2016 piirsin ja alueesta ensimmäiset muistiinpanot (ks. viereinen kuva). Huomioni kiinnittyi puistojen sijaan itse jokiuomaan ja sen vaihtelevuuteen. Osa uomasta oli kaivettu suoraksi, osa verhoiltu karulla kivellä, osa tuettu puupaaluin. Lähdin kulkemaan jokivartta Anisten puistolta junaraiteelle päin. Matkalla kiertoliittymän kohdalla kadotin joen, sillä se hävisin maan alle putkeen, eikä jatkunut enää Sibeliuspuijstossa. Aikani kierrellessäni löysin joen kuitenkin Sibeliuspuijston takaa, Heikinpuistosta. Tullessani junaraiteen kohdalle lähdin etsimään radan ylityks- tai alituspaikkaa kävelemällä etelään. Noin puolen kilometrin kävelyn jälkeen luovutin ja kääntynin takaisin, sillä ylityspaikkaa ei ollut näkyvissä. Kävelin takaisin lähtöpisteeseen ja huristelin autolla radan toiselle puolen. Toisella puolen rataa tunnelma vaihtui kaupungin vilinästä rauhalliseksi ja omaperäiseksi. Puijset isot paalut kapeassa Vähäjoen penkassa ja upea vanha tehdasmiljöö Salonjoenrannassa tekivät vaikutuksen omalaatuisuudellaan.

PAIKAN HENKI

Suunnittelualueen joenvarsi on hieman yli kaksi kilometriä pitkä. Paikan henki vaihtelee huomattavasti matkan varrella. Anistenpuiston alueella on rakennetun puiston ja vilskkeen tuntua. Kylmälähteenpuistoa hallitsevat suorat puurivit, nurmialueet ja leppoisa tunnelma. Kiertoliittymän kohdalla poistutaan hetkeksi rauhallista puistoista kaupungin vilskeseen. Sibeliuspuijsto henkii monumentaalista arvopaikan henkeä. Heikinpuisto on idyllinen ja suojaisa Sibeliuspuijston "takapiha". Heikinpuiston jälkeen alkaa pitkä ja suora historiaa huokuva ja heitteille jätetyn oloinen Vähäsillanpuisto. Junaraiteen toisella puolen, Sofianpuistossa, on lävitsepääsemätön mutkittava luonnontilaiselta vaikuttava joenpätkä, jota seuraa kapea puustoutunut Kerimanninpuisto. Kerimanninpuisto jatkuu tiheään paalutettuine penkkoineen Salonjokeen asti. Vanhat puupaalut henkivät paikalle omaa tarinaansa, jossa ovat vastakkain ihmisen kädenjälki ja veden ja ajan kuluttava vaikutus uomaan. Salonjoen rannassa Vähäjoen haaran vieressä sijaitsee vanha Koulukaluston tehdas, joka luo paikalle hyvin omanlaisensa voimakkaan tunnelman. Tehtaan vierellä itse kukin voi hämmästellä paikan olleen olemassa jo noin sata vuotta sitten ja pohtia samalla vanhojen tehdasrakennusten tunnelmaeroa uudempiin tehdasrakennuksiin.

Puistoketjun mieleenpainuvimmat ja omaleimaisimmat paikat ovat maisemaltaan avoin Anistenpuisto ja sen näkymät pitkälle Aarnionperän kumpuileville kalliometsille, Vähäsillanpuisto salaperäisine vanhoine rakennuksineen, Kerimanninpuisto ja sen jokeen asti ulottuvat koivikot ja paalutuksen jäänteet penkoissa, sekä vanhan Koulukaluston tehtaan tunnelmallinen edusta Salonjoen vierellä. Näitä kohokohtia olisi suunnitelmassa hyvä vaalia ja korostaa.

Paikan luonteen kokemiseen vaikuttavat havaitsijan aiempien henkilökohtaisten kokemusten lisäksi myös paikan nykyinen olemus, tilallisuus ja havaittava ajallinen syvyys (Forss 2007, s. 78-111). Seuraavissa luvuissa tutkitaan tarkemmin näitä paikalla havaittavia tekijöitä sekä paikan kirjoitettua historiaa.

VÄHÄJOEN PUISTOT NYT

VÄHÄJOKI JA SALON KESKUSTAN MAISEMARAKENNE

Maisemarakenteesta on nähtävissä, että Vähäjoen suunnittelualue sijoittuu pääasiassa alavalle maalle. Vähäjoen ja Salonjoen väliin jäävä alue ja joen liittyminen Salonjokeen muodostavat laajan maiseman solmukohtan. Solmukohdassa tapahtuu paljon, sillä sitä halkovat myös vanha kantatie sekä rautatie. Maisemallisen solmukohtan sisään mahtuu myös kaksi maamerkkirakennusta. Toinen on 1832 rakennettu C. L. Engelin suunnittelema Uskelan kirkko (Salon seurakunta). Korkealla Lukkarinmäen huipulla sijaitseva kirkko on nähtävissä sekä suunnittelualueelta useasta kohdasta että kauempaakin, esimerkiksi torin suunnalta. Toinen maamerkki on juna-ase-
man vieressä sijaitseva vanha korkea viljasiiilo, joka näkyy tunnistet-
tavana maamerkkirakennuksena kolmesta suunnasta tienäkymien
päättinä. Maiseman solmukohtan lävitse kulkee myös kallioperän
murrosvyöhyke, joka on havaittavissa maisemassa pitkänä suorana
laaksona. Toinen maiseman solmukohta on niin ikään kallioperän
murrosvyöhykkeen kohdalla paikassa, jossa Salonjoki ja Halikonjoki
liittyvät jätevesialtaiden molemmin puolin Halikonlahteen.

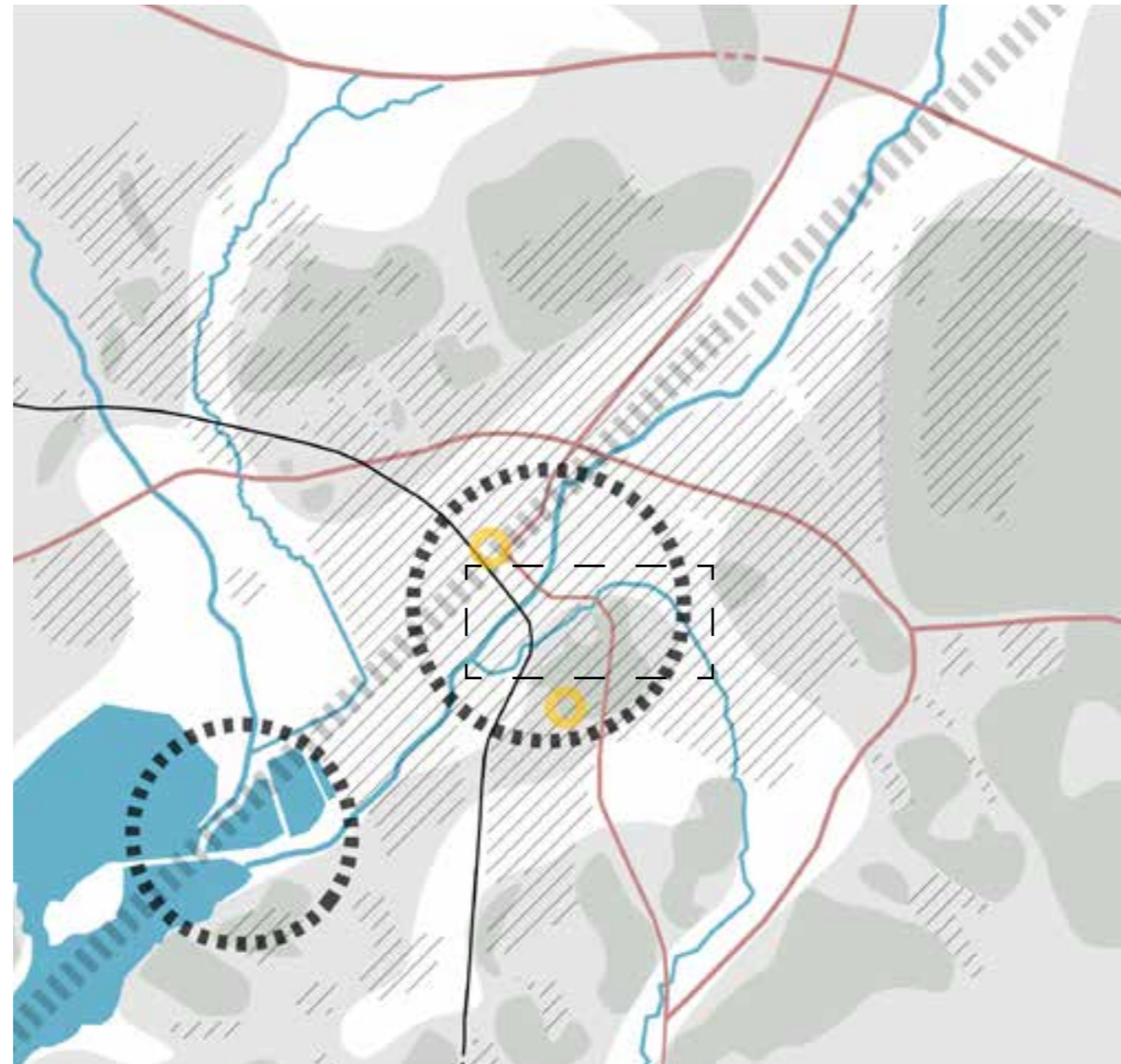
PUISTOJEN SIJAINNIT JA RAKENTAMISEN ASTE

Viereisen sivun kartasta näemme alueen puistojen rakentamisen ja hoidon tason. Rakennetuimmat ja hoidetuimmat puistot on merkitty kuvaan vihreällä ja ne sijaitsevat suunnittelualueen itäpäässä. Länsiosassa sijaitsevat keltaisella merkityt rakentamattomammat ja vähemmälle hoidolle jääneet puistot.

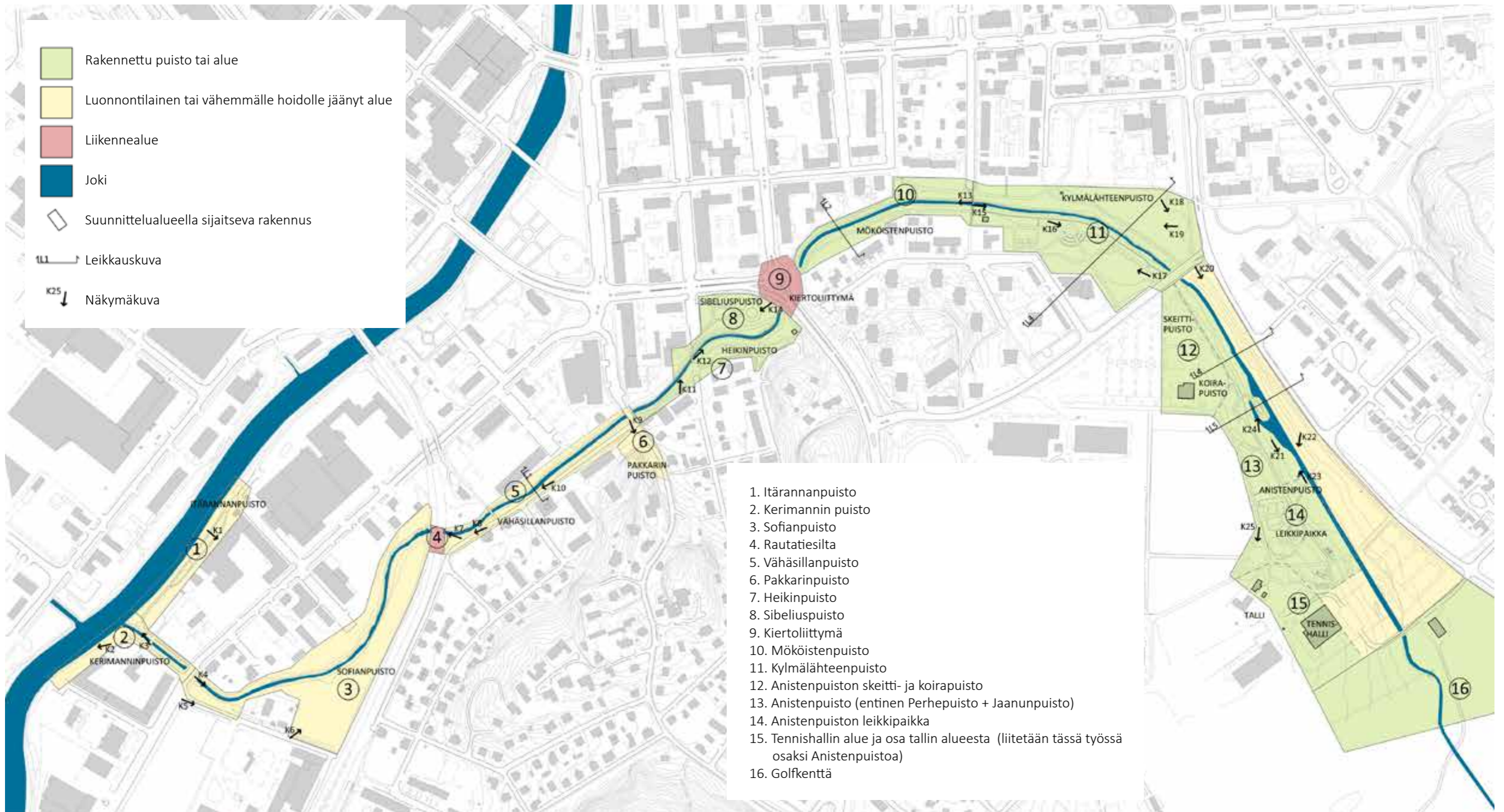
Anistenpuiston rakentamattomaan osaan on aloitettu rakentamaan polun pohjarakenteita, mutta pinnoitetta ei ole tehty. Paikalla luiker-
telee tallauksesta syntynyt polku. Anistenpuistossa joen urheilu-
puiston puoli on hyvin hoidettua nurmea ja vastakkaisella puolella
Vähäjokea kasvaa vuoden ajankohdasta riippuen joko pitkä niitty tai
leikattu sänki. Viimeistellyimmät puistot alueella ovat Kylmälähteen-
puisto, Mököistenpuisto, Heikipuisto ja Sibeliuspuisto. Myös golf-
kenttä antaa itsestään hoidetun yleisvaikutelman. Vähäsillanpuisto
ja radan länsipuolen puistot sen sijaan ovat niukasti, jos ollenkaan,
rakennettuja ja hoidettuja. Poikkeuksena on Salonjoen rannassa
sijaitseva vanhan Koulukaluston tehtaan edusta, jonka nurmi on
pidetty ajettuna ja rannassa on joitakin vanhoja puuistutuksia. Seu-
raavilla sivuilla on valokuvien ja leikkauksien esitelty suunnittelu-
aluetta.

Merkkien selite

	Solmukohta, maisematekijöiden kohtauspaikka		Vesistö
	Maamerkki, hallitsevaan paikkaan sijoittuva rakennus		Tie
	Kallioperän murrosvyöhyke		Tie tunnelissa
	Rakennettu alue		Rautatie
	Selänne		Rautatie tunnelissa
	Vaihtumisvyöhyke		Tarkastelualue
	Alava maa		

Salon keskustan maisemarakenne

Puistojen sijainnit sekä rakentamisen ja hoidon taso. Karttaan on merkitty seuraavien sivujen näkymäkuviin ja leikkausten sijainnit.

MAISEMAKUVA

Seuraavilla sivuilla on esitelty miltä puistoissa näyttää nykytilassa ja mitkä tekijät auttavat puistojen käyttäjiä hahmottamaan ympäristöään. Kuvien sijainnit ja suunnat on merkitty edellisen sivun karttaan. Puistoista on piirretty myös muutamia leikkauksia, joista nähdään minne katse puistossa rajautuu ja millaisia maanpinnan kaltevuuksia Vähäjoen penkat muodostavat.

Maisema ei Vähäjoen varrella ole yhdenmukainen. Esimerkiksi Anistenpuistossa, Kylmälähteenpuistossa ja Mököistenpuistossa on runsaasti joen ja teiden suuntaisia puurivejä, jotka kertovat istutetuista puista ja puistoista. Myös Sibeliuksenpuistossa on puita istutettu kaaren muotoon ja Itärannanpuistossa on lyhyt rivi vanhoja hopeapajuja. Puiden istuttaminen kaariksi ja suoriksi riveiksi luo erilaista maisemakuvaa verrattuna Vähäjoen varren vähemmän rakennettuihin puistoihin, joissa puusto kasvaa satunnaisina ryhminä.

Puistot ovat tarkemmin katsottuna kukin omanlaisiaan. Anistenpuistossa on muutamia kulkijalle mieleenpainuvia tekijöitä, kuten skeitti- ja koirapuisto, amfi, leikkipuisto, viljelypalstojen alue sekä kevyenliikenteenreitti, joka päättyy jokeen. Vähäjoen pohjoispuoleisessa Kylmälähteenpuistossa sen sijaan on vain nurmen ja puurivistöjen lisäksi muutamia hajanaisia puita. Kylmälähteenpuiston perennatarhan puoli on päinvastoin hyvinkin pienipiirteistä ja kasvillisuutta on istutettu lähes koko puiston alalle. Mököistenpuistoa ja Heikinpuistoa yhdistävät tiheähköt puuistutukset ja kiviverhoiltu joen penkka. Sibeliuksenpuiston hallitsevana elementtinä on kuvanveistäjä Seppo Mannisen teos "Vapauden liekki". Puiston polku kiertää teosta

K1. Itärannanpuistoa hallitsee vanha Koulukaluston tehtaan julkisivu

K3. Vähäjoki liittyy Salonjokeen. Kaivettu uoman osa on tuettu puupaaluin

K2. Salonjoen ranta Vähäjoelta etelään on hoitamaton aluetta

K4. Paikan henki muuttuu eri vuodenaikoina.

K7. Rautatien ali mahtuu vain vesi

K5. Maamerkinä näkyvä Uskelan kirkko on havaittavissa talviaikaan selvemmin

K6. Sofianpuisto on nykytilassaan peltoa tai joutomaata ja tunnin valein sen ohittaa juna

K8. Vähäsillanpuiston suoran päättää muuta maastoa korkeammalla kulkeva rautatie

K9. Pakkaripuisto jää Salmenrannan ja Uskelankirkkontien kulmaan. Vasemmalla vanha keltainen verstaas ja oikealla Vähäjoki

K10. Vähäsillanpuistossa jyrkällä osuudella penkkää on tuettu puupaaluin.

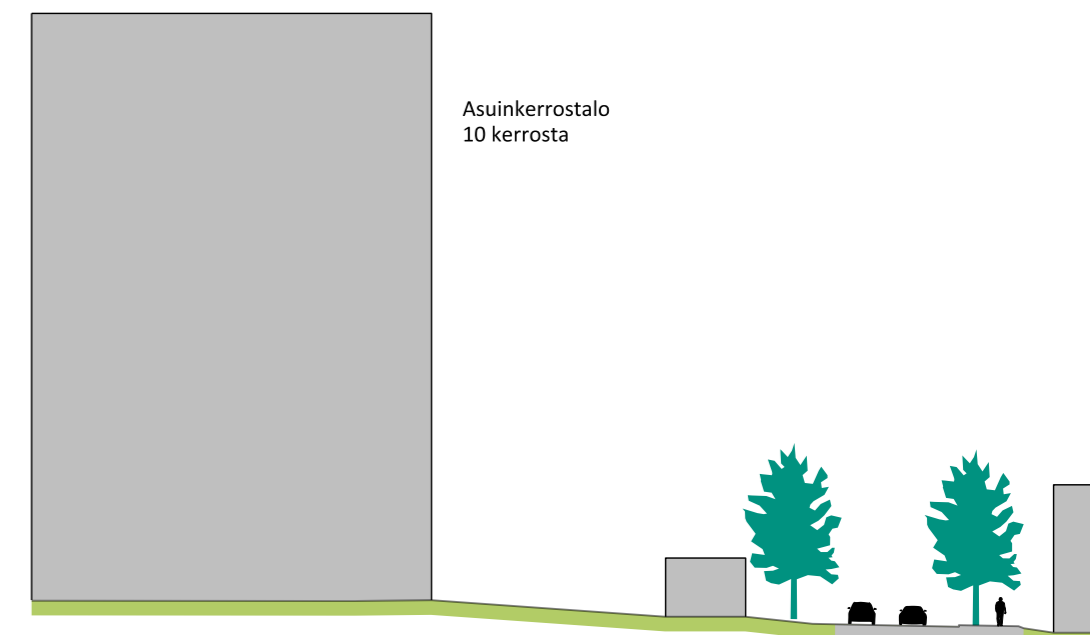
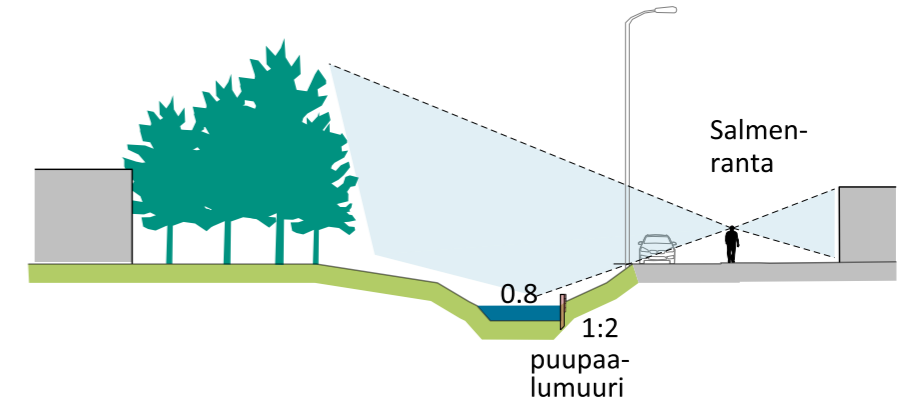
K11. Vanhan suojeluskuntatalon julkisivu aukeaa joelle päin

K12. Talvella Sibeliuseruon läpi näkee, mutta kesällä ei. Uoma on verhoiltu kivimateriaalilla, jonka läpi kasvaa kosteanpaikan kasvillisuutta

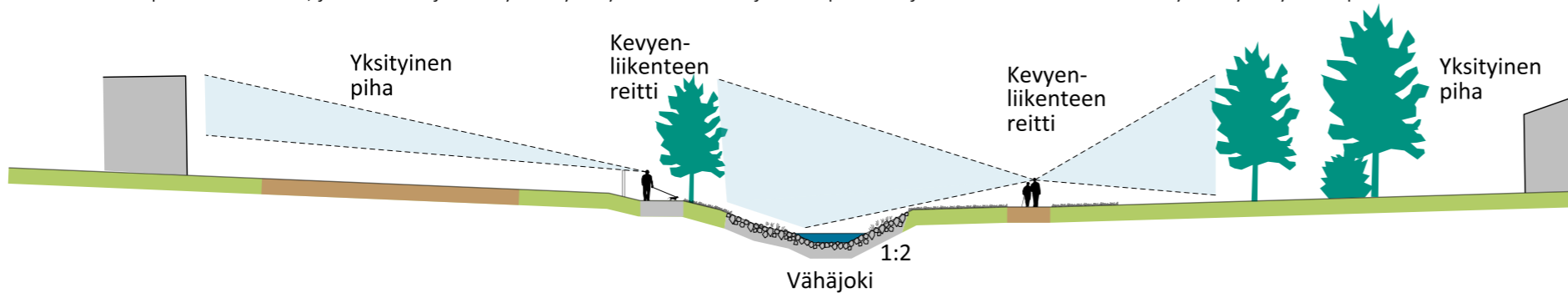

L1. Leikkaus Vähäsillanpuistosta. Kulkijan katse pysähtyy rakennukseen ja metsikköön

L3. Kylmälähteenpuiston leikkaus. Puustoinen uoma jakaa puiston maisematilallisesti kahtia. Puiston näkymässä ovat läsnä Mököisten korkeat asuinkerrostalot.

L2. Mököistenpuiston leikkaus, jossa aita rajaa näkymää yksityiselle alueelle ja vastapuolella jokea kasvillisuus estää näkymän yksityiseen pihaan.

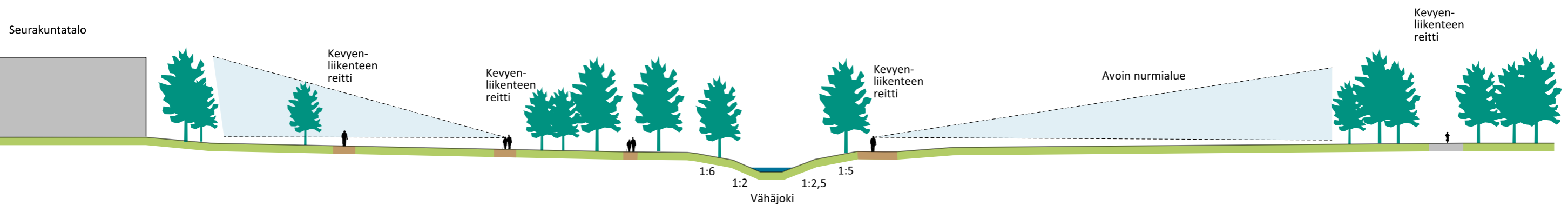
K13. Mököistenpuiston puustutukset ja kiviverhoilu kesällä ja talvella

K15. Mököistenpuistolta Kylmälahteenpuistolle päin katsottaessa joen molemmin puolin kasvaa runsas kasvillisuus

K14. Sibeliuseruon veistos ja taustalla runsas kasvillisuus. Vasemmalla näkyy Perniöntie ja oikealla Raatihuoneenkatu.

K16. Kylmälähteenpuiston perennatarhaa opasteineen

K17. Kylmälähteenpuiston muokattuja maastonmuotoja ja puurivejä.

K18. Näkymä Kylmälähteenpuiston nurmen yli Mököistenpuiston suuntaan

K20. Näkymä Tahkonkadulta Anistenpuistoon talvella ja kesällä

K19. Näkymä Kylmälähteenpuiston nurmen yli Anistenpuiston suuntaan

ympyrän muodossa ja polut lähtevät keskikohtaan nähden säteittäisesti muotopuutarhan tapaan. Samaa säteittäistä teemaa polkujen osalta on hahmotettavissa Kylmälähteenpuiston perennatarhassa.

Avoimet tilat ja maamerkkimäiset rakenteet auttavat kulkijaa orientoitumaan paikkaan ja hahmottamaan sijaintia. Anistenpuistossa orientaation pisteinä toimivat puiston reunalla sijaitseva peltipintainen tennishalli ja kahvila/monitoimirakennus. Anistenpuiston itäreunalta on mahdollista paikoin nähdä Lukkarinmäen päällä sijaitseva maamerkkimäinen Uskelan kirkko. Sama kirkko näkyy myös suunnittelualueen länsipuolelta, muun muassa Leinonkadulta ja Sofianpuistosta. Muita pienempiä maamerkkimäisiä rakennuksia Vähäsillan puistojen varrella ovat Vähäsillan korvassa sijaitseva noin satavuotias puujulkisivuinen verstaas ja vastakkaisella puolella jokea oleva 2011 valmistunut kaupungintalo sekä 1933 rakennettu hirsirunkoinen Wappu Vähäsillan talo. Vähäsillanpuiston ja Sofianpuiston erottava, muuta maanpintaa korkeammalle kohoava junaraide toimii myös sijaintia hahmottavana tekijänä. Itärannanpuistossa Koulukaluston vanha esteettisesti kaunis tehdas on hyvä maamerkki.

Myös itse Vähäjoki on keskeinen sijainnin ja paikan hahmottamista helpottava tekijä maisemassa. Joen vaihtelevan näköiset penkat ovat kasvittuneita, puustoisia tai kivilohkareilla verhoiltuja. Joen jyrkimmillä savipenkereillä on sortumavaara ja joki onkin haastavimmilta osin paalutettu tai verhoiltu kivilohkareilla. Polkuverkostot seuraavat joen reunoja myötäisesti, menemättä kuitenkaan kovin lähelle vesipintaa. Lähimmillään veden ääreen pääsee Anistenpuistossa lähellä koirapuistoa ja Itärannanpuistossa Salonjoen paalutuksien lähelle.

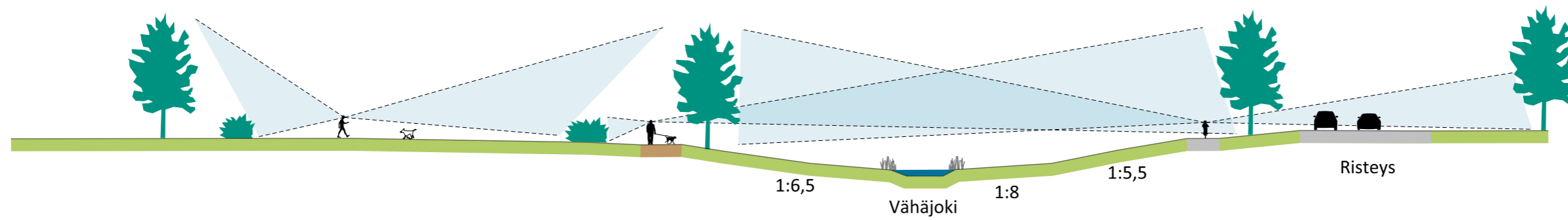
Toinen tärkeä ympäristön hahmotamiseen vaikuttava tekijä ovat pitkät näkymät. Esimerkiksi Kylmälähteenpuistossa kulkija pystyy havainnoimaan kolmeen eri suuntaan pitkiä näkymiä, mikä helpottaa alueen hahmottamista. Vähäsillanpuiston pitkä suora joenuoma on myös selkeä paikka ja tunnistettava kohta pitkän suoran näkymänsä ansiosta. Myös Vähäjoen ja Salonjoen yhtymäkohdasta on nähtävissä pitkiä näkymiä, jotka auttavat kulkijaa hahmottamaan sijaintinsa.

Puistojen maisemakuvaan vaikuttavat myös vuodenajat. Kuvista näemme miten kasvillisuuden lehdettomyys vaikuttaa näkymiin. Esimerkiksi Anistenpuiston pitkä näkymä Aarnionperälle erottuu lehdettömien puiden takaa paremmin. Talvisin myös puiden takaa olevat rakennukset ja niiden välinen tila näkyvät paremmin puiston käyttäjille.

K21. Lehdettömään aikaan Anistenpuistolta on pitkä näkymä kahden kilometrin päähän Aarnionperän kumpuileviin kalliometsiin

L4. Leikkaus Anistenpuiston koiratarhan kohdalta. Joen penkat ovat melko loivat

K22. Anistenpuiston leikkipaikka ja sen takana tiheä puusto. Vasemmassa reunassa näkymää Aarnionperälle

K23. Anistenpuiston loivaa penkkaa ja runsasta kosteanpaikan kasvillisuutta

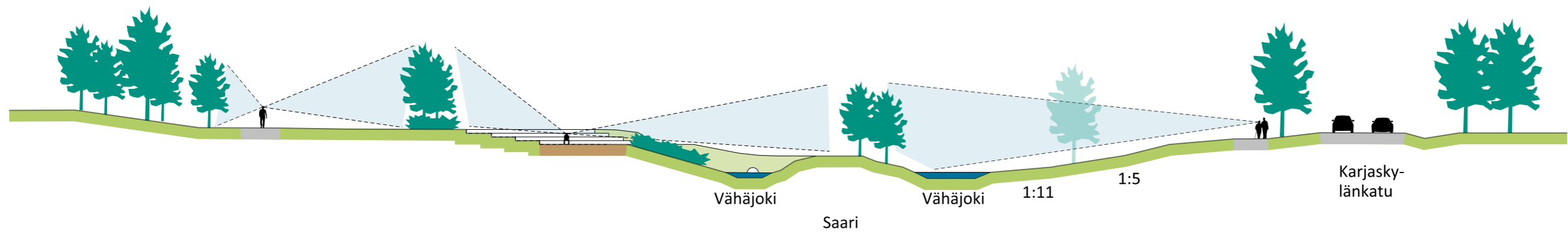
K25. Anisten kantatila talvella ja kesällä. Muuta maastoa korkeammalla kallion päällä seisova vanha päärakennus näkyy puistoon lehdettömään aikaan

K24. Anistenpuiston saari maaliskuussa

L5. Leikkaus Anistenpuiston olemassa olevasta rinnekatsomosta ja saaresta. Puistossa on useita katsetta rajoittavia puustutuksia

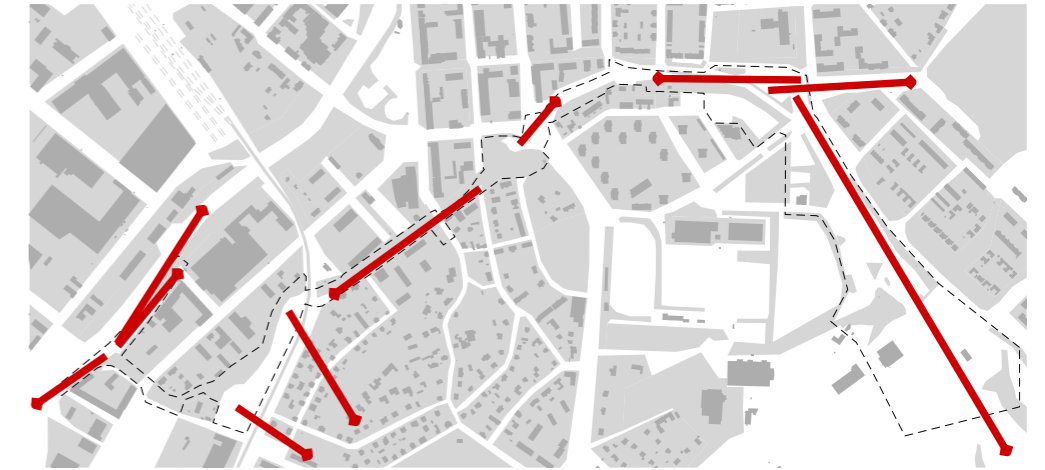

Joen vastakkaisten puolten kaupunkirakenteessa on toisiinsa nähden melko paljon maisemakuvallisia eroja koko joen matkalla. Viereiseen karttakuvaan on hahmoteltu joen vastakkaisten puolten erilaiset maisemakuvat katsottuna puistosta kaupunkirakenteeseen päin. Karttaan on myös merkitty sinisellä ympyrällä orientoitumista helpottavat rakennukset ja rakenteet.

TÄRKEIMMÄT NÄKYMÄT

Tärkeimmät näkymät suunnittelualueella ovat pitkiä vистоja. Tällä hetkellä ne ovat katoamassa puiden lehvästöjen peittoon. Tärkeitä näkymiä ovat muun muassa näkymä Anistenpuistoa myöten Aarnionperän selänteelle, Mököistenpuistolta Pahlavuorelle, Kylmälähteenpuistolta Mököistenpuistoon, Sibeliuksenpuistosta kiertoliittymän yli Mököistenpuistoon, Heikinpuistosta Vähäsillanpuistoon, Sofianpuistosta Uskelan kirkolle ja Itärannanpuistosta Salonjoen suuntaisesti. Maiseman tärkeisiin näkymiin kuuluvat yleisesti myös suuremmat avoimet tilat, joita puistoissa ovat usemmiten oleskeluun tarkoitettut nurmipinnat.

- Merkkien selite
- Asuinrakentaminen, kerrostaloalue
 - Matala asuinrakentaminen
 - Julkinen rakennus tai palvelurakennus
 - Hallimainen rakenne, teollisuusalue tai parkkialue
 - Metsäinen alue
 - - - Vähäjoen uoma
 - Orientoitumista helpottava rakennus tai rakenne
 - ↘ Näkymä orientoitumista helpottavaan rakennukseen

Alueen tärkeimmät näkymät

Maisemakuva puiston sisältä kaupunkirakenteeseen päin katsottaessa

PUISTOTILA

Puiston tilantuntu muodostuu, kun katse törmää tilaa rajaaviin tekijöihin. Leikkauskuvien avulla tutkin sitä, minne katse pysähtyy ja mikä luo tilalle "seinät" jokiuoman kapeissa puistoissa. Leikkauksissa tutkitaan myös maisematilan "lattian" kaltevuuksia. Jokiuoman penkoilla on runsaasti kaltevaa maanpintaa. Liian jyrkkärinteinen maa ei ole mielekästä oleskeluun.

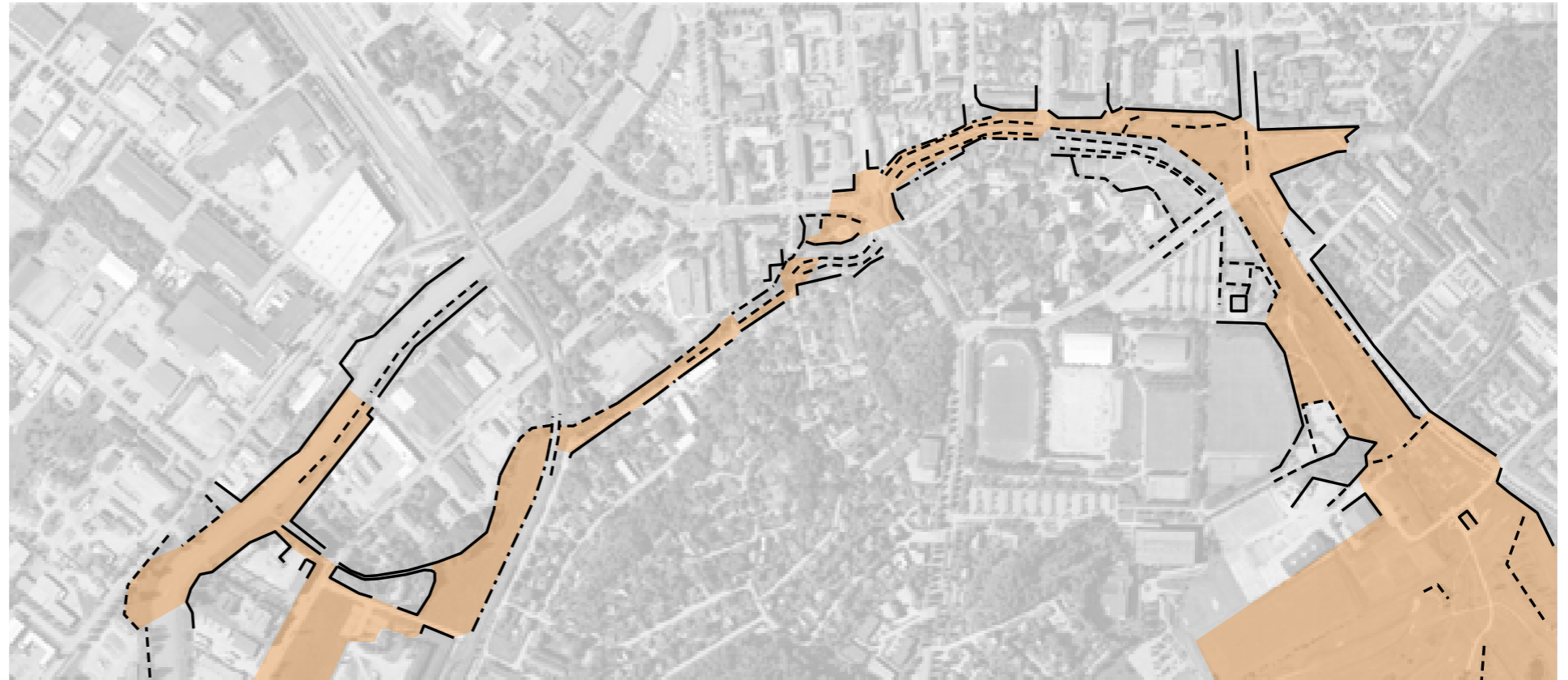
Puistotilan rajalla tarkoitetaan tässä yhteydessä puistoalueiden maisematilan rajavaa tekijää. Maisematilan raja voi olla puiston osia erottava tekijä tai avoimen puistotilan sulkeva reuna. Rajat on jaettu kolmeen tyyppiin: tilan sulkevat rajat eli tilan reunat, läpäisevät rajat sekä tilan reunaa etäännyttävät rajat. Tilan sulkevat rajat pysäyttävät katseen kokonaan tai lähes kokonaan. Läpäisevät rajat pysäyttävät katseen, mutta niiden taakse tai yli on mahdollista nähdä. Tilan reunaa etäännyttävät rajat ovat esteitä, jotka rajaavat näkyvyyttä osittain ja pakottavat havainnoimaan tilan sulkevan rajan kauempaa. Etäännyttävät rajat rajaavat kulkua niin, että tilarajan muodostava reuna nähdään kauempaa.

Tilan kokonaan sulkevat rajatyyppit ovat on esitetty kuvassa yhteisellä viivalla. Ne koostuvat rakennuksista ja tiheästä korkeasta kasvillisuudesta. Talvisin puiden ja pensaiden lehdettömyys voi muutamassa tapauksessa muuttaa rajojen luonnetta sulkeutuneesta läpäisevään.

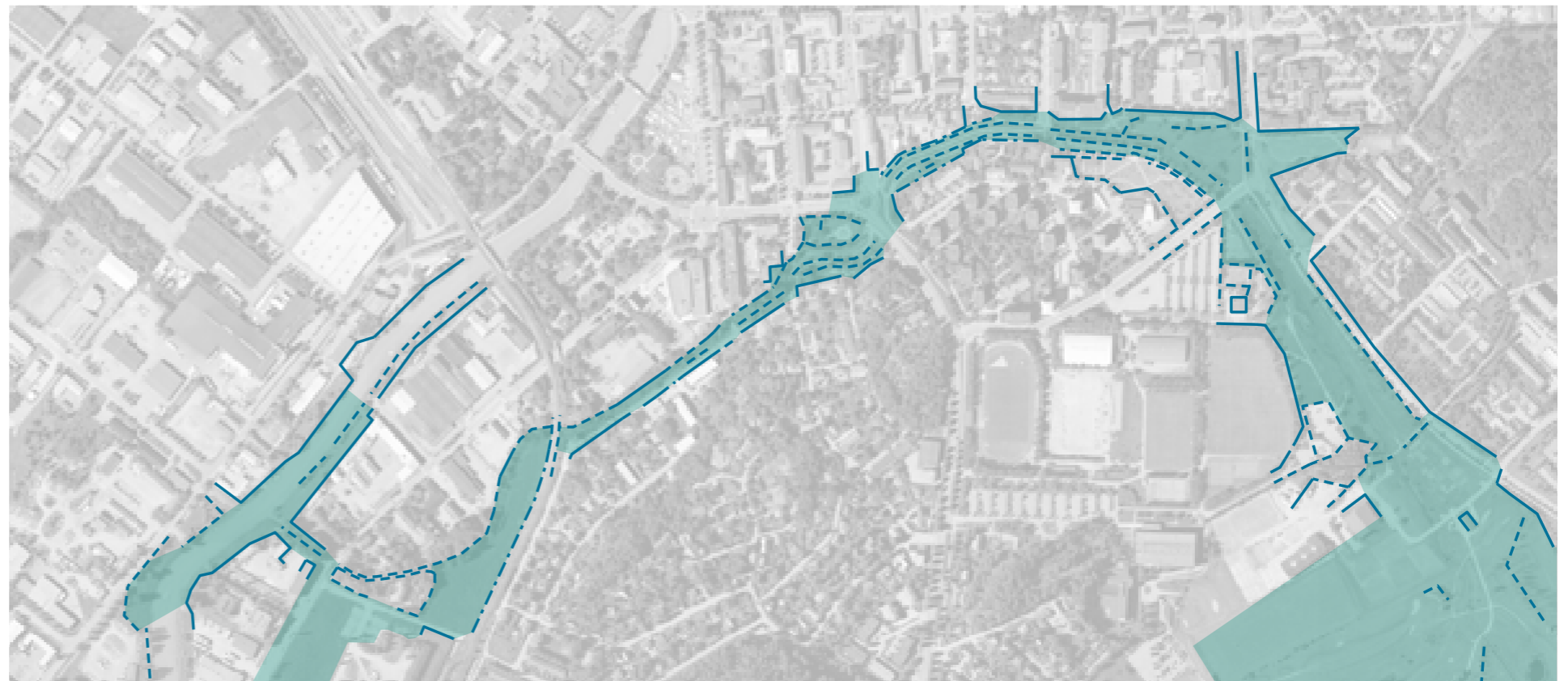
Läpäisevät rajatyyppit on kuvassa esitetty katkoviivalla. Ne muodostuvat pitkänomaisista maastonmuodoista tai kasvillisuusalueista, jotka rajaavat tilaa osittain, mutta joiden läpi, yli tai ali voi selvästi nähdä. Talvisin kesävihannasta kasvillisuudesta koostuvat rajatyyppit päästävät katseesta suuremman osan läpi, mutta tilan rajan tyyppi pysyy kuitenkin samana.

Etäännyttävät rajat on merkitty kuvaan pistekatkoviivalla. Etäännyttävässä rajassa rajavyöhykkeen takana on jonkin matkan päässä yleensä tilan sulkeva reuna, joka koostuu rakennuksista, kasvillisuudesta tai molemmista. Etäännyttävä raja on aita, pensasaita, puusto tai maavalli. Esimerkiksi Sofianpuistossa junaraiteen maavalli nostaa katsetta takana näkyviin rakennuksiin ja siitä edelleen ylempänä ja taaempänä sijaitseviin kohteisiin ilman, että maisematilalla on selkeää päättymisrajaa. Tilan päättymisen raja riippuu havaitsijan tulkinnasta ja havainnointipaikasta.

Suunnittelualueella on havaittavissa joitakin maisematilallisia epäkohtia. Anisten kantatila on muuta maastoa korkeammalla oleva kiintopiste, mutta nykyisin massiivisten puuistutusten takana. Samassa kohdassa Anisten muutoin tilava avoin puisto muodostaa

Maisematila kesällä

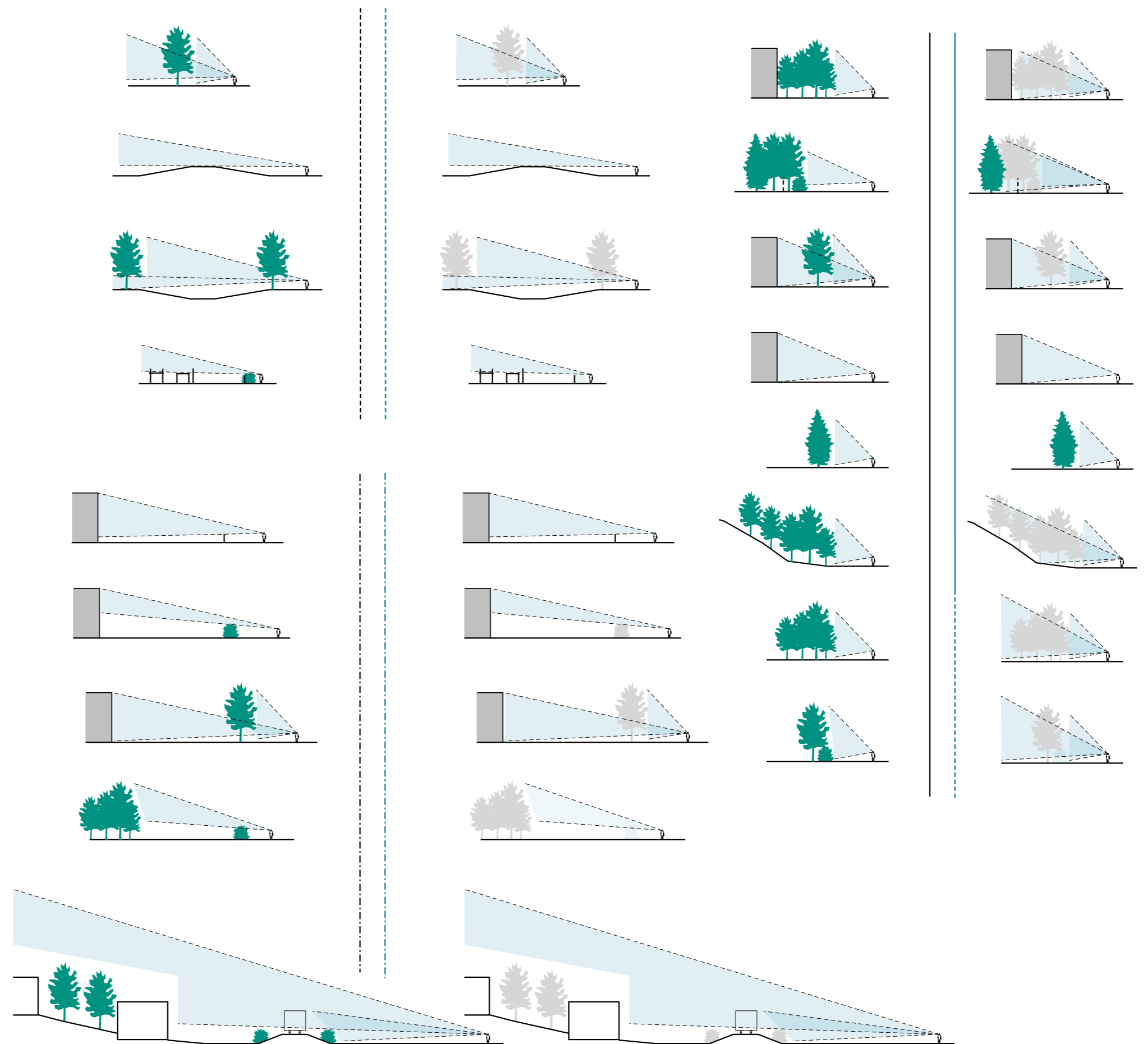

Maisematila talvella

Merkkien selite

- Maisematilan sulkeva raja kesällä
- - - Läpäisevä maisematilan raja kesällä
- · - Tilan reunaan etäännyttävä raja kesällä
- Maisematilan sulkeva raja talvella
- - - Läpäisevä maisematilan raja talvella
- · - Tilan reunaan etäännyttävä raja talvella
- Nykyinen kulkua johdatteleva tila kesällä
- Nykyinen kulkua johdatteleva tila talvella

Vähäjoen nykyiset maisematilan erityyppiset rajat kesällä ja talvella

pullonkaulan, joka uhkaa pitkää näkymää kaakon suuntaan. Myös Kylmälähteenpuiston useat puurivit sulkevat maisematilan kokonaan ja jatkuvuus katoaa. Maisematilallinen jatkuvuus katoaa myös Sibeliuspuijoston kohdalla, jossa tila päättyy Sibeliuspuijostoon. Tultaessa Vähäsillanpuiston suunnasta Heikinpuistoon päin, maisematila ohjautuu Sibeliuspuijoston taakse ja kulkija ei välttämättä huomaa alueen kohokohtaa, Sibeliuspuijostoa monumentteineen. Vähäsillanpuistossa tilantuntu osittain leviää kaakkoispuolen rakennusten pihuille ja joki jää huomiotta. Sofianpuistossa jokiuoman maisematila muuttuu laajasta avoimesta pellostä hyvin kapeaksi, lähes umpinaiseksi joen myötäisen tiheän kasvillisuuden seassa. Havaitseminen on vaikea hahmottaa joen jatkuvuuden suuntaa tiheässä metsikössä, jossa joki kääntyy Salonjokea kohti. Tehdaskadun kohdalla puiston ja puistotilan tuntu katoaa hetkellisesti leveän tien ylityskohdassa.

Karttakuvissa on esitetty kesä ja talviajan tilarajat yksinkertaistettuna. Karttakuvista nähdään, että olevia tilarajoja on alueella hajanaisesti. Erityisen tiheästi tilarajoja risteilee Kylmälähteenpuiston, Mököistenpuiston, Sibeliuspuijoston ja Heikinpuiston alueilla. Näillä alueilla tiheästi sijaitsevat kasvillisuusnauhat aiheuttavat maiseman sulkeutumisen. Lehdettömänä aikana näkyvyys on hieman parempi.

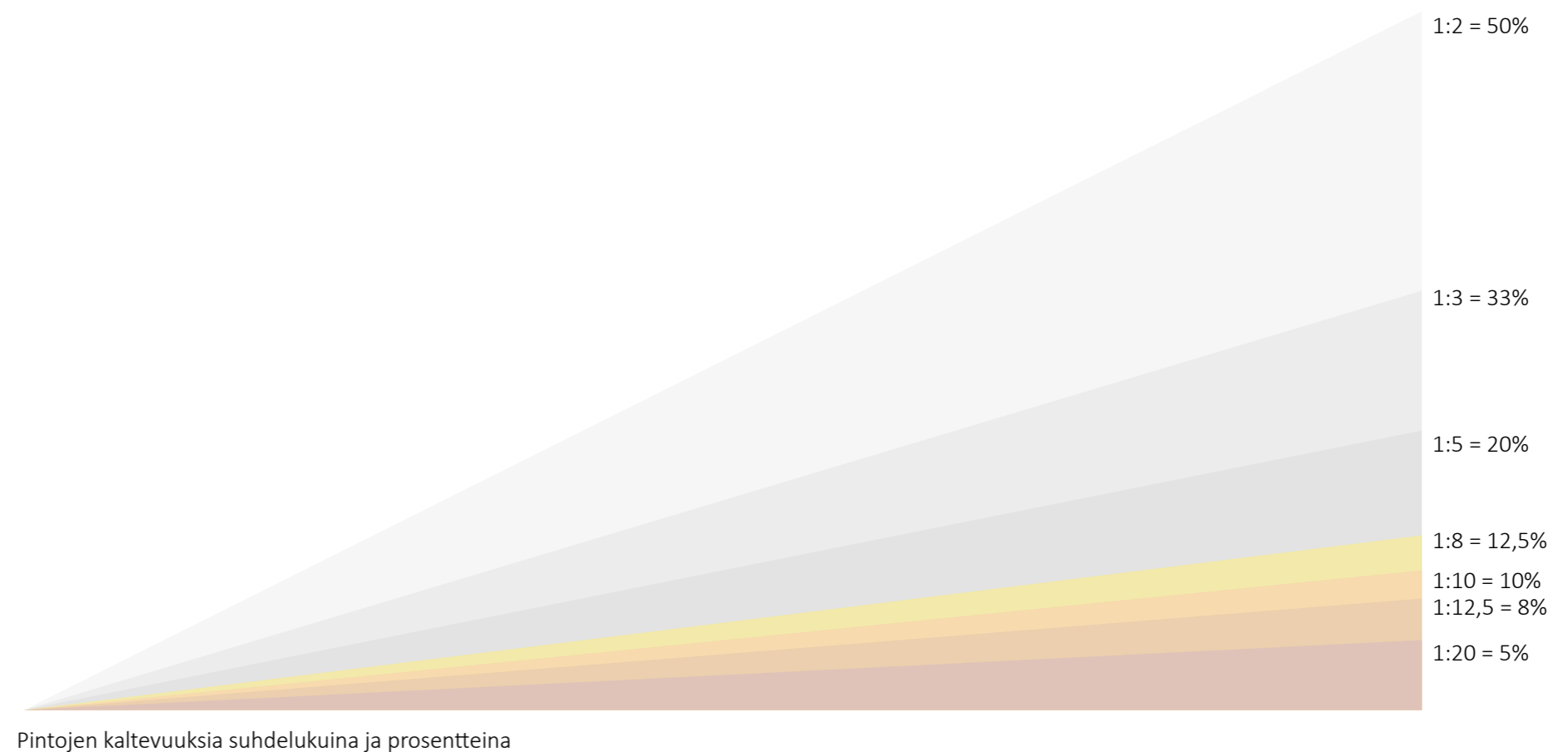
Kulkua johdatteleva tila on rajaavien tekijöiden välissä oleva yhtenäinen avoin alue, joka visuaalisesti johdattelee kulkijaa puistotilasta toiseen. Johdatteleva tila on yleensä alueensa suurikokoisin tila, jonne katse hakeutuu. Karttaan on piirretty oranssilla värillä nykyisen tilanteen johdattelevat tilat kesätilassa. Lehdettömänä aikana (sininen väri) johdatteleva tila on laajempi, sillä näkyvyys kasvillisuuden läpi on parempi.

Jokivarren leikkauskuvissa on nähtävissä erilaisia pinnankaltevuuksia. Loivimmat joenpenkat ovat Anistenpuistossa. Muualla penkat ovat melko jyrkkiä, keskimäärin 1:2 kaltevia. Kaltevan maanpinnan soveltumista oleskeluun on tutkittu muun muassa Mari Soinin diplomityössä. Työssä on havaintojen perusteella on tultu siihen tulokseen, että noin 1:10 kaltevilla pinnoilla oleskellaan yleensä yksin tai pareittain, loivemmissa rinteissä kokoonnutaan isommilla porukoilla ja 1:3 tai sitä jyrkemmissä rinteissä ei istu kukaan (Soini 2013, s. 35). Rinteen suunta myös vaikuttaa suuresti oleskelun miellyttävyyteen. Vuorokauden ajasta ja säästä riippuen miellyttävimpiä rinteiden suuntia ovat yleensä aurinkoiseen suuntaan laskeutuvat rinteet. Suotuisimmat rinteet paikat oleskeluun ilmansuuntien perusteella löytyvät Anistenpuistosta ja Kylmälahteenpuistosta.

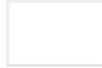
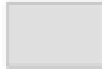
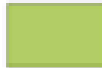

Reittien suositeltava enimmäiskaltevuus jalankulkijoille on Viherakentajan käsikirjan mukaan 8-10 %. Liikuntaesteisille suositeltava enimmäiskaltevuus on 5 %. (Soini 2009)

PUISTON MUOTOKIELI

Vähäjoen puistojen muotokieli koostuu suurimmaksi osaksi kaarevalinjaisesta joenuomasta ja suorista puuriveistä. Vaikka joenuomaa on aikojen saatossa ruopattu ja suoristettu, on siinä säilynyt suorien osuuksien lisäksi kaarevia muotoja. Tilarajaa muodostavissa reunoissa sekä reitistöissä on myös havaittavissa sekä pehmeitä kaarevia, että suorita muotoja. Puistojen muotokieli koostuu näiden kahden tyyppin vastakkainasettelusta ja yhteispelistä.

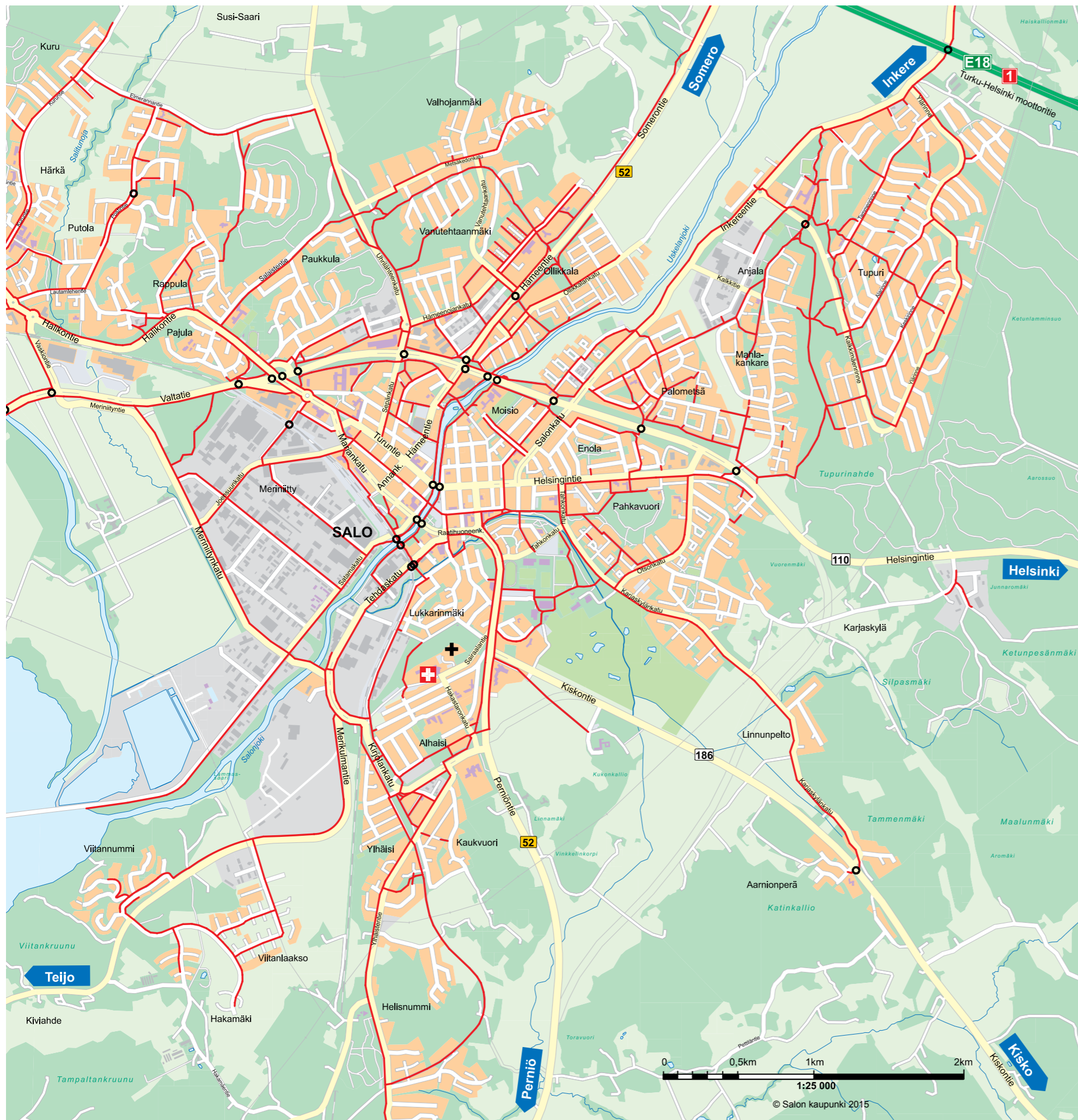
Merkkien selite

- Rakennus
- Avoin tila
- Piha-alueet, joissa kasvillisuutta tai rakenteita, jotka luovat sulkeutuneen ja yksityisen tilan tunnun
- Julkista puistomaista aluetta, jossa kasvillisuus luo puoliläpäisevää tai lähes sulkeutuneen tilan tuntua
- Joki
- Suunnittelualueen raja

TILAN YKSITYINEN JA JULKINEN LUONNE

Kuvassa on tarkasteltu julkista ja yksityistä tilan tuntua. Puistot ja puustoiset reunavyöhykkeet luovat yleensä tilalle julkisen alueen tunnun. Kuvaan on vihreällä merkitty puoliläpäisevät ja sulkeutuneet alueet, jotka ovat tilantunnultaan julkisen oloisia. Valkoisella on kuvattu julkisen tuntuiset avoimet tilat. Harmaalla on väritetty yksityisen tuntuiset alueet, joissa kulkemista yleensä vältetään, jos kyse ei ole oman kodin pihasta tai luvan kanssa tehdystä oleskelusta. Yksityisen tuntuiset tilat ovat yleensä melko pienipiirteisiä ja sulkeutuneita.

NYKYISET REITIT

Sivun 45 kuvaan on merkitty olemassa olevat pyöräilyreitit oranssilla. Pyöräilylle osoitettujen reittien yhteydessä on myös jalankulku sallittua. Lisäksi kuvaan on merkitty keltaisella Vähäjoen läheisyydessä kulkevat reitit, jotka on suunnattu vain jalankululle. Keltaisella katkoviivalla on merkitty rakentamattomat, syntyneet polut.

Kuvasta nähdään, että reittejä on runsaasti suunnittelualueen itäpuolella, kun taas länsipuolella kevyenliikenteen yhteydet kulkevat pääosin teiden varsia pitkin. Itärannapuistossa ja Kerimannin puistossa on syntynyt polkuja talleamisen tuloksena. Sofianpuistossa ei ole rakennettuja reittejä, eikä syntyneitä polkuja. Anistenpuiston länsiosassa, Kylmälähteenpuiston perennatarhan puolella, Sibeliuksenpuistossa ja Heikinpuistossa sen sijaan on runsaasti rakennettuja kevyenliikenteen yhteyksiä. Anistenpuiston itärannalla on kesken jääneen reittipohjan murskeen päälle syntynyt polku, joka on koiranulkoiluttajien ahkerassa käytössä. Kylmälähteenpuiston perennatarhan puolelle ei ole osoitettu asfaltoitua pintaa ja pyöräliikennettä, sillä alue halutaan pitää rauhallisena ja ikäihmisille suunnattuna paikkana, jossa ei tarvitse pelätä lujaa ajavia pyöriä (Järvinen 2016).

Jalankululle suunnatut reitit ovat pääosin kivituhkapintaisia ja pyöräilyyn suunnatut reitit asfaltoituja. Anistenpuistossa tennishallin vieriseltä pieneltä parkkipaikalta esteettömälle leikkipaikalle johtava lyhyt reitti on asfaltoitu. Kivettyjä reittejä on vain muutamilla katuosuuksilla. Vähäsillanpuiston Salmenrantaa pitkin kulkeva kävelytie on kivetty betonilaatoituksella, joka tosin on jo melko huonokuntoinen. Samoin Vähäsillan viereisen vanhan verstaan editse kulkeva kävelytie on kivetty betonilaatoituksella. Tehdaskadun varren itäpuolinen kävelytie on kivetty betonikiveyksellä Koulukaluston suuntaan lähdetessä.

Talvisin kevyenliikenteen reiteistä ylläpidetään ainoastaan pääreitit ja joitakin pienempiä reittejä. Pidempiä latuyhteyksiä alueella ei ole, mutta Kylmälähteen puiston pohjoisosassa, lähellä Uskelan koulua, on oppilaiden käyttöön joskus tehty latu (Järvinen 2017).

Salon pyöräilykartta 1:50000

Merkkien selite

Rakennus

Joki

Pyöräreitti ja jalankulkureitti

Jokivarren läheiset jalankulkureitit

Syntynyt polku, rakentamaton kevyenliikenteen reitti

Tiedot: Salon pyöräilykartta 1:25000 ja maastokäynnit

MELUTASO

Suunnittelualueen puistoihin tuovat melua suurimmat kadut ja rautatie. Taajamien virkistysalueiden melutason ohjearvo päivällä klo 7-22 on maksimissaan 55 dB virkistysalueella (Suomen säädös-kokoelma 993/1992. 13.10.2017).

Jos uusi rata rakennetaan, se todennäköisesti syrjäyttää vanhan radan liikenteen osittain tai jopa kokonaan. Uusi rata aiheuttaa lisää melua Vähäsillanpuiston suuntaan. Liikenneviraston ympäristövaikutusten arvioinnissa uuden oikoradan meluarvoja on esitetty kartalla (Oikoradan melukartat, 13.10.2017).

Nykyinen junaraide kulkee Sofianpuiston vieressä ja aiheuttaa meluhaittaa puistolle. Uusi junaraide aiheuttaa Sofianpuiston käyttäjille vähemmän meluhaittaa kuin olemassa oleva rata, sillä sen etäisyys puistosta on isompi. Kartassa ohjearvon sallittu 55 dB:n melu ulottuu keskimäärin 50 metrin etäisyydelle junaraiteesta lähellä Salon asemaa. Tällöin verrattaessa etäisyyttä Sofianpuiston etäisyyteen nykyisestä radasta, melun ohjearvo ylittyy lähes koko puiston osalta. Noin 20 metrin etäisyydellä melu on arviolta noin 60 dB. Nykyisin juna kulkee noin kerran tunnissa, joten melu ei ole jatkuvaa.

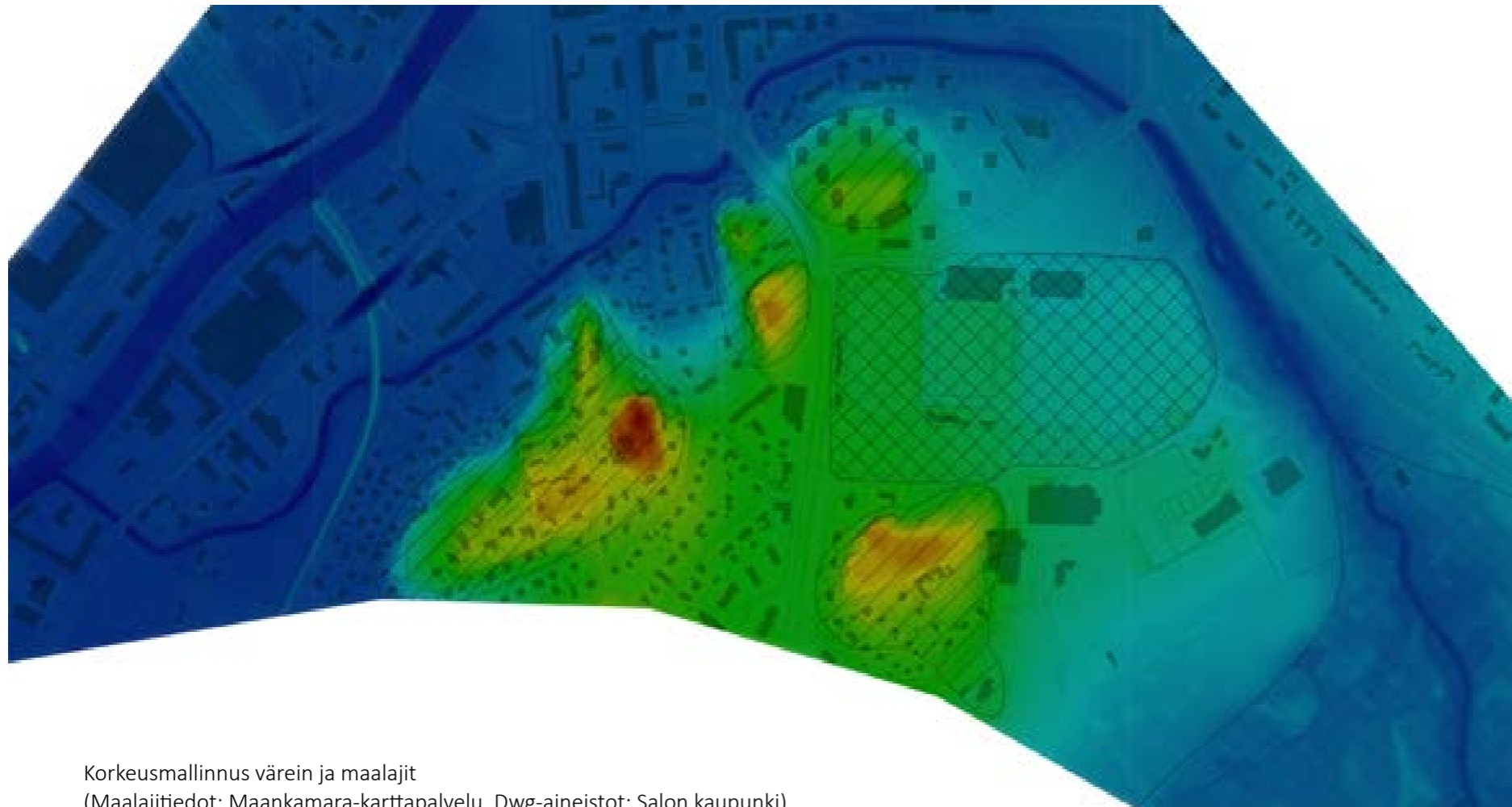
Oikoradan melukartat (lähde: Espoo-Salo-oikoradan linjausvaihtoehtojen melukartat, Liikennevirasto 13.10.2017)

Päivämelualueet LAeq, 7-22:

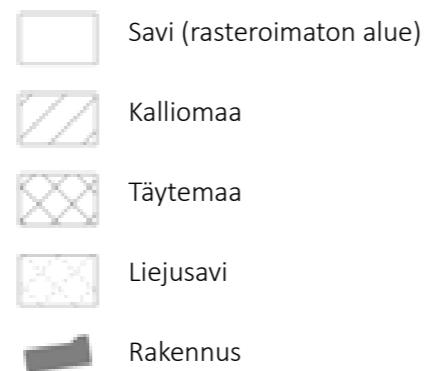
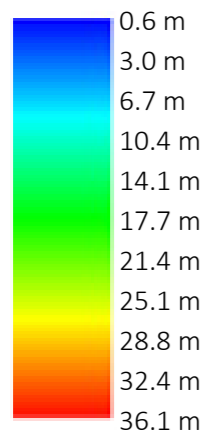
- 45 - 50 dB
- 50 - 55 dB
- 55 - 60 dB
- 60 - 65 dB
- 65 - 70 dB
- 70 - 75 dB
- 75 - dB

- Rata ja paalu
- Asemavaraus
- Mahdollinen asemapaikka
- Silta
- Tunneli

- Lomarakennus
- Asuinrakennus
- Huoltolaitos- ja opetusrakennukset sekä päiväkodit
- Rataosuuden melulaskenta-alue

Korkeusmallinnus värein ja maalajit
(Maalajitiedot: Maankamara-karttapalvelu, Dwg-aineistot: Salon kaupunki)

MAAPERÄ JA TOPOGRAFIA

Suunnittelualueen maaperä on savea ja vaihtuu Anistenpuistossa tennishallin kohdalta golfkentälle päin mentäessä liejusaveksi kuvan rasteroinnin mukaisesti. Savikerros on suunnittelualueella 0-80 metriä syvää. Esimerkiksi Vähäjoen vierellä sijaitsevan vuonna 2011 rakennetun kaupungintalon alla savikerroksen paksuus on noin 50 metriä. (Hollmen et al. 2011, s.10)

Alueen kalliomaat ovat jääkauden esille hiomia muuta maastoa korkeampia kalliopaljastumia. Rinteiden alaosissa on moreenia. Alueella on jääkauden eri vaiheissa syntyneitä savityyppejä. Alavimmilla alueilla on pääasiassa Litorinameren aikaisia kerrostumia. Savisen maan ominaisuutena on, että joentörmät ovat herkkiä eroosiolle. Yleisimmillään vyöryjä syntyy keväällä roudan sulamisen jälkeen, sekä syksyisin syysateiden aikaan. (MA-arkkitehdit 2004, s.12)

Suunnittelualueen maanpinnan korkeusvaihtelut on hahmoteltu kuvaan eri värein. Tumman sinisellä näkyvät matalimmat kohdat, joita ovat joen uoma ja sen lähiympäristöt. Keltaiset ja punaiset alueet ovat korkeimpia kohtia. Suunnittelualueen korkeus merenpinnasta vaihtelee noin 0- 9 metrin välillä. Korkeimmat kohdat suunnittelualueesta sijaitsevat Anistenpuistossa tennishallin läheisyydessä. Laajimmat matalimmat alueet löytyvät Sofianpuistosta ja Itärannanpuistosta läheltä Salonjokea.

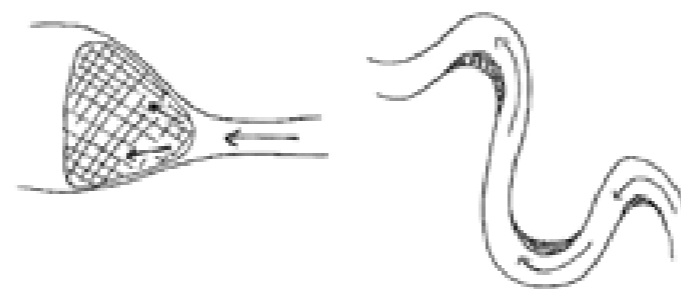
Salon seudulla maa kohoaa nykyisin noin 5 millimetriä vuodessa. Maankohoamisen vaikutus näkyy esimerkiksi Halikonlahden hitaana maatumisena. Samaan aikaan merenpinnan globaali nousuvauhti on ollut noin 1,5 mm vuodessa, tosin viime vuosina nousuvauhti on lähes tuplaantunut. Maannousu on siis toistaiseksi nopeampaa kuin merenpinnan kohoaminen Salon alueella. (Maanmittauslaitos 27.9.2017.)

Nykyinen kasvillisuus kartalla

Merkkien selite

- Puusto
- Nurmi tai niitty
- Pensas
- Perenna tai viljelykasvi
- Vesi- tai kosteanpaikankasvillisuus

Kostean paikan kasvillisuutta kertyy paikkoihin, joissa virtaus on hidasta. Virtaus hidastuu joen sisäkaarteissa ja uoman leveämissä kohdissa. Virtauksen hidastuminen myös laskeuttaa pohjaan hienoa kiintoainesta, josta kasvit saavat ravinteita

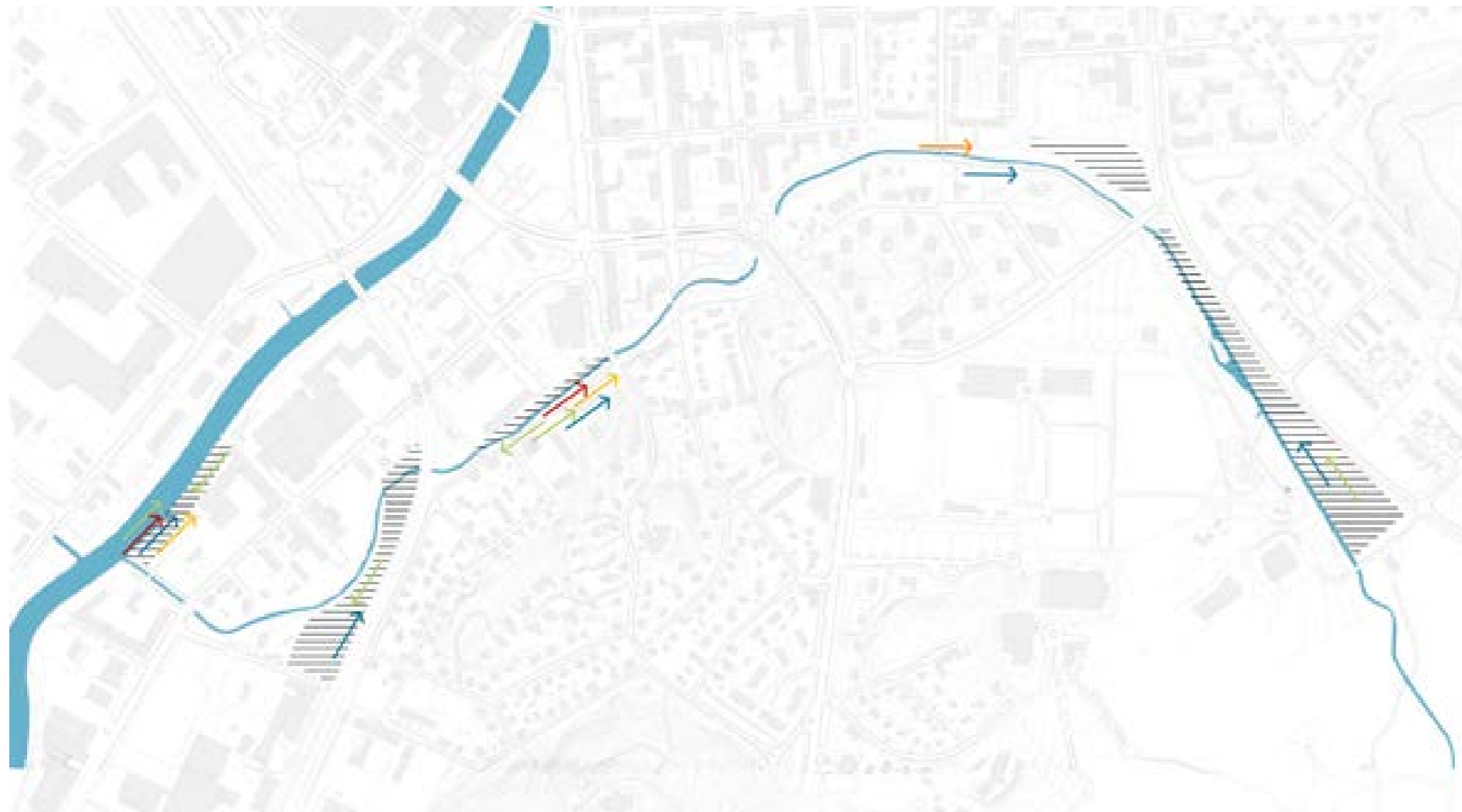
KASVILLISUUS

Suunnittelualueella kasvaa puustoa, pensaita, niittyä, istutettuja perennoja, nurmea ja vesikasvillisuutta. Kuvaan on yleispiirteisesti kerätty eri kasvillisuustyyppien sijainteja. Suunnittelualueen reunamilla kasvaa melko paljon puustoa. Puustoa pirstaloivat tiet ja kevyenliikenteen reitit. Pensasistutuksia on vain niukasti kaikkein rakennetuimmissa puistoissa, muun muassa Anistenpuiston leikkipaikan yhteydessä ja Kylmälähteenpuiston joen penkassa sekä muutamia ryhmiä Mököistenpuistossa sekä Sibeliuspuistossa. Kylmälähteenpuiston eteläosassa on runsaasti perennaistutuksia. Olen merkinnyt kuvaan perennaistutuksiksi myös Anistenpuiston viljelypalstojen alueen.

Alueella on runsaasti eri lajien ja lajikkeiden puustoa. Pääpuulajina alueella on koivu. Muita puulajeja ovat muun muassa mänty, kuusi, pihlaja, vaahtera ja hopeapaju. Kylmälähteenpuistossa on koristepuita; kirsikoita ja tuomia. Hornin alueen jokivarren vapaasti kasvanut koivikko Leinonkadun vierellä muodostaa tiiviin ja tunnelmallisen pienen metsikön.

Ikivihreää kasvillisuutta alueella on melko vähän. Urheilupuiston alueelle Anistenpuiston rajalle on istutettu mäntyjä ja kuusia rajamaan urheilutoimintoja ja puistoa. Lisäksi Anistenpuiston leikkipaikan läheisyydessä noin kolmasosa istutetuista puista on ikivihreitä. Muualla havupuita on niukemmin yksittäin tai pieninä ryhminä siellä täällä. Kerimanninpuistossa kasvaa joen suuntaisesti vanha kuusiaita.

Vesikasvillisuus ja kosteanpaikan kasvillisuus joessa on runsasta lähes koko joen matkalla. Vesikasvien runsas määrä viittaa ravinteikkaaseen veteen ja hienoaaineksen laskeutumiseen joen pohjalle. Hidastunut veden virtausnopeus laskeuttaa hienoaainesta joen pohjaan. Erityisen runsasta kasvillisuus on Anistenpuistossa uoman leveimmässä kohdassa, jossa virtaus on hidasta. Uoma kasvaa koko leveydeltään muun muassa korkeaa osmankäämiä. Jokea on niitetty ja ruopattu kasvillisuudesta vaihtelevasti silloin tällöin. Ruoppauksia on suoritettu myös uoman tuennan yhteydessä.

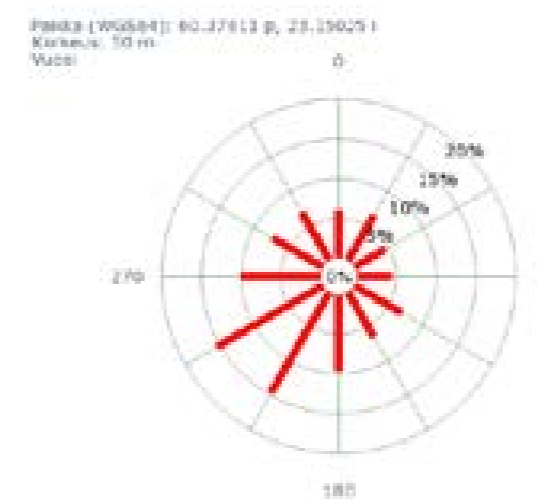
Merkkien selite

- Aurinkoinen rinne tai suotuisa pienilmasto
- Kesätuuli
- Syystuuli
- Talvituuli
- Kevätkuuli

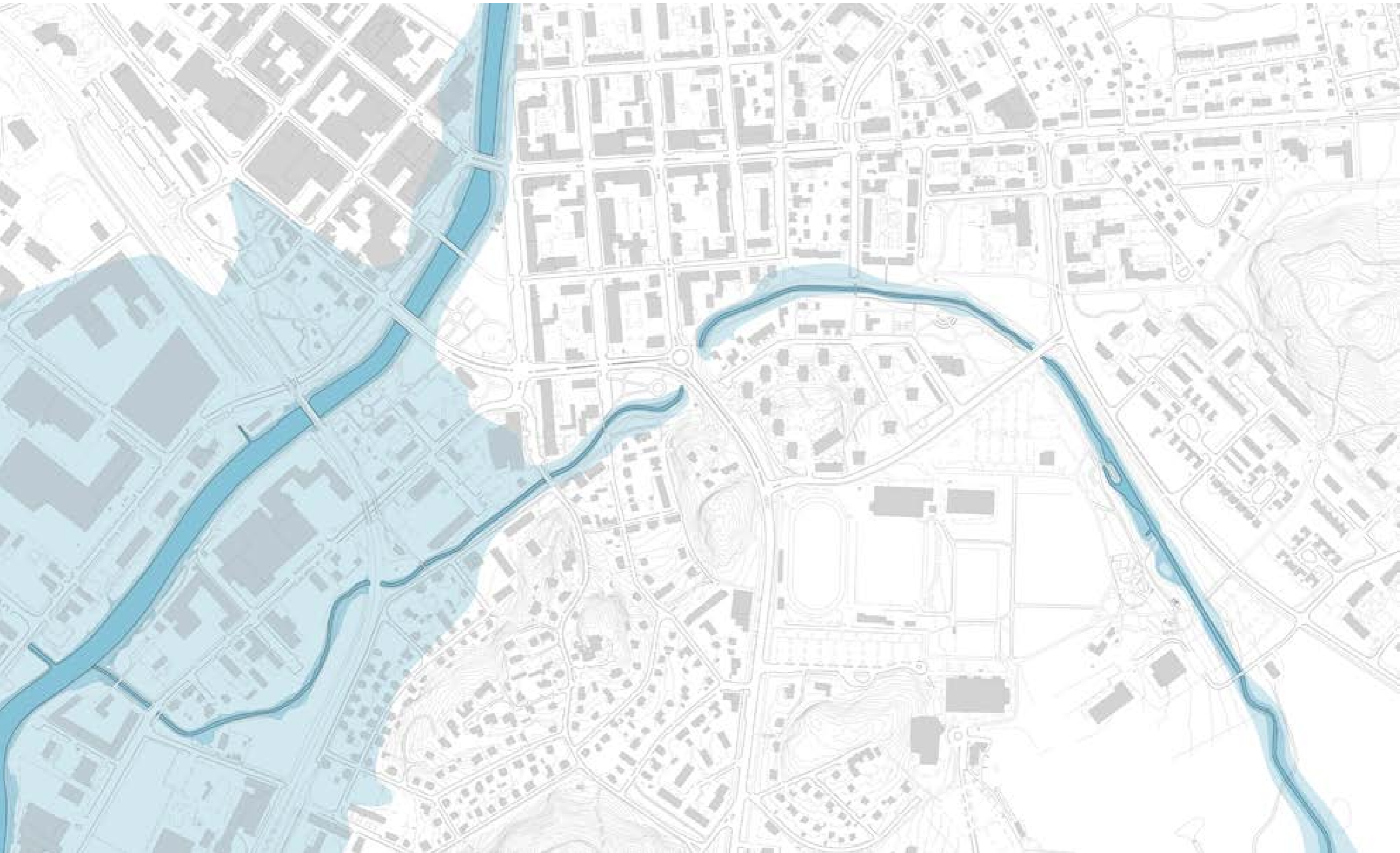
TUULIOLOSUHTEET JA PIENILMASTO

Suunnittelualueen vallitseva tuulensuunta on kaikkina vuodenaikoina lounas. Pitkänomaiset yhdensuuntaiset puistot edesauttavat pitkittäissuunnassa puhaltavan tuulen voimakkuutta. Kuvaan on merkitty tuulien todennäköisimpiä paikkoja ja suuntia puistoissa vuodenaajan mukaan. Tiedot on poimittu Tuuliatlaksista, jossa on esitetty tuulien prosentuaaliset suunnat kuukausittain. Ohessa on koko vuoden tuulensuuntien keskiarvo tuuliruusuna. Mittauspiste sijaitsee Anistenpuiston eteläpuolella, golfkentällä. (Suomen tuuliatlas)

Karttakuvaan on merkitty viivoituksin pienilmastoltaan miellyttävät paikat. Pienilmastoltaan miellyttävät paikat avautuvat yleensä etelään, lounaaseen tai länteen ja paikassa on selustaa suojaava lämmin seinä, kasvillisuutta tai rinne. Suotuisia paikkoja ovat Anistenpuiston lounaaseen avautuva rinne, Kylmälähteenpuiston etelään avautuva aukio, Vähäsillanpuiston pävisin lämmin kaakkoon avautuva jokipenkki, suojaista Sofianpuiston aukea ja luoteeseen avautuva iltaisin lämmin Itärannanpuiston alue, jonka selustaa suojaavat tehdasrakennusten seinät.

Tuuliruusu. Vuotuinen tuulen suunta Salon golfkentän alueella (Suomen tuuliatlas)

VESISTÖ JA TULVIMINEN

Normaalitilassaan Vähäjoen uoma on suunnittelualueella 3-5 metriä leveä. Salonjoen leveys on suunnittelualueella noin 34 metriä. Jokien vesi on sameaa, sillä se virtaa savimaassa. Vähäjoen vedet tulevat Sirkkulän ja Tupurin alueelta. Vähäjokeen johdetaan myös Salon kaupungin hulevesiä.

Vähäjoki ja Salonjoki, eli Uskelanjoki, kuuluvat Uskelanjoen valuma-alueeseen, jonka pinta-ala on 566 km². Uskelanjoessa on jatkuvatoiminen vedenlaadun mittauspiste. Vähäjoessa ei ole vedenlaadun mittauspistettä. (ELY, Raportteja 12/2017, s. 5)

Vähäjoesta ei ole tehty järjestelmällisiä veden laadun mittauksia. Vähäjokeen tulee valumavesiä viljelysmaailta, golfkentältä ja kaupungin katuverkosta, joten riski veden korkealle ravinnepitoisuudelle ja epäpuhtauksille on olemassa. Vähäjoen vedenlaadun suurimpina riskitekijöinä ovat maatalouden ravinteikkaista pelloista liukenevat ravinteet, golfkentän mahdolliset lannoitteet ja torjunta-aineiden käyttö sekä kaupungin katuverkon hulevesien tuomat epäpuhtaudet. Hulevesien laatua on suositeltavaa tutkia eri paikoin, jotta mahdollisesti tarvittavat parannustoimenpiteet osataan kohdistaa oikeisiin kohteisiin. Vesien puhdistuksen tulisi tapahtua syntypaikallaan, sillä Vähäjokeen asti tullessaan puhdistaminen on jo liian myöhäistä. Mahdollisia mittauspisteitä kannattaa asettaa esimerkiksi ennen golfkenttää, golfkentän jälkeen sekä Vähäjoen alajuoksulle lähelle Salonjokeen liittymistä.

Salon keskusta on nimetty valtakunnallisesti merkittäväksi tulvariski-alueeksi. Kartalla on kuvattu tummimmalla sinisellä uoman normaali vedenpinta, hieman vaaleamman sinisellä runsas kevät- tai syystulva, joka tapahtuu noin kerran 5-10 vuodessa. Vaaleimmalla sinisellä on kuvattu tulva, joka syntyy, kun Salonjoen virtaama on 120 m³/s ja sen irrottamat jäät muodostavat yhtenäisen 0,7 metrin paksuisen jääpadon Salon keskustasta Salonjoen suistoon asti. Tulvavirtaama 120m³/s syntyy Salonjoessa keskimäärin kerran viidessä-kymmenessä vuodessa. (ELY Raportteja 107/2015, s. 5, 12, 62)

Esimerkiksi vuoden 2011 kevättulvasta on kerrottu ELY-keskuksen raportissa seuraavaa: ”Keväällä 2011 varsinainen jäidenlähtö ja vedenpinnan nousu tulvavedenkorkeuksiin tapahtui Salon keskus-

ta-alueella 9.4.2011–10.4.2011. Virtaamahuippu tapahtui 10.4. ja se oli suuruudeltaan noin 83 m³ /s. Jääpato oli noin 800 m pitkä. Jäiden lähtöön ja mahdollisiin jääpatoihin varauduttiin hiekoittamalla jääkantta 12.3.2011. Parhaimmillaan jäitä oli nostamassa myös neljä kaivinkonetta ja yksi puskutraktori. Vesi nousi Meriniityn teollisuusalueella sijaitsevien kiinteistöjen piha-alueille. Myös Meriniityn teollisuusalueen läpi kulkeva Satamakatu jouduttiin sulkemaan tulvaveden noustessa sille.” (ELY Raportteja 107/2015, s.48)

Vähäjoen tulviminen ei aiheuta yhtä voimakkaita tuhoja kuin Salonjoen tulviminen pahimmillaan. Vähäjoen tulviminen on runsasta syksyisin. Toinen tulva-aika on keväisin. Tulvavesi on viimeisen kymmen vuoden aikana noussut pahimmillaan noin kolmeen metriin Anistenpuiston kohdalla. Salmenrannan kohdalla tulva nousee noin kahteen metriin ilman Salonjoen jääpatotulvaa. Vähäjoki kärsii myös usein tulvaongelmista silloin, kun meriveden pinta on korkealla. (Tapio Järvinen)

Vähäjoen Tahkonkadun siltarumpu ja entisen kantatien kiertoliittymän pitkä rumpu saattavat joissakin tilanteissa padottaa tulvaa. Rautatien alittava rumpu on isokokoinen, joten se ei todennäköisesti padota tulvavettä, ellei siihen synny jääpatoa. Jokea ei ole padottu suunnittelualueella. Golf-kentän alueen ja peltojen alueen mahdollisista pienistä padotuksista ei ole tietoa.

Jäiden lähtö vuonna 1960 (Salon kaupungin kaupunkisuunnitteluosasto)

JOKIUOMAN RAKENTEET

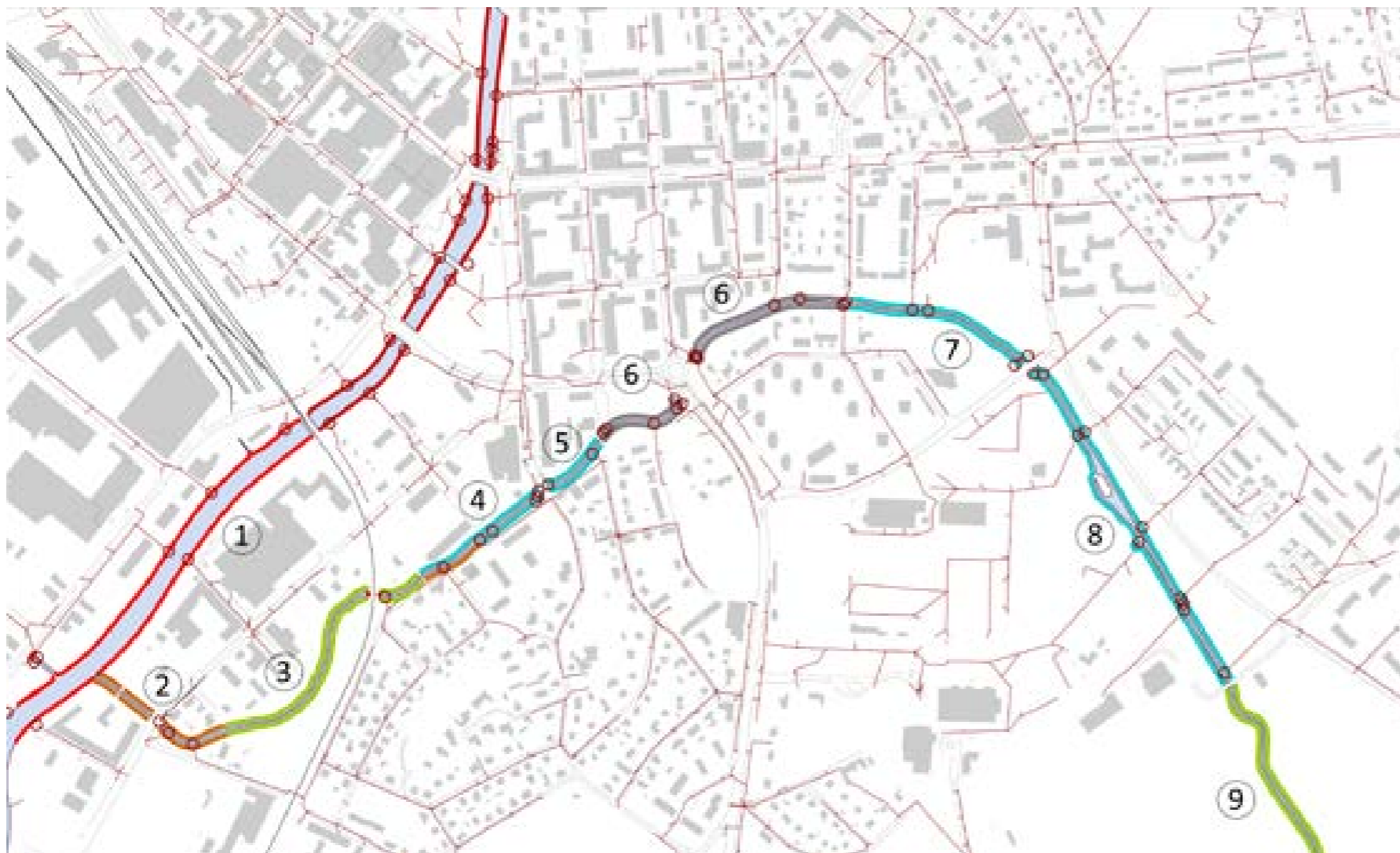
Kuvan karttaan on merkitty värein eri tyyppiset joen penkkaan rakenteet. Lähimpänä luonnonmukaista on vihreällä merkityt penkat, jotka ovat loivapiirteisiä kasvipeitteisiä ja ainakin osittain vielä luonnollisesti mutkittelevia. Suoristetut, mutta kasvipeitteiset penkat on merkitty sinisellä. Osassa penkkoja on myös pensasistutuksia. Ruskealla on merkitty penkat, joita on tuettu puupaaluin. Paalut ovat jo melko huonossa kunnossa ja penkoissa on sortumisvaaraa. Harmaalla on merkitty uudemmat eroosion vähentämiseksi kiviverhoillut penkat. Salonjoki on keskustatoimintojen alueella paalulettu betonitukimuureilla ja teollisuusalueen puolella tiheällä puupaalutuksella. Salonjoen puupaalutukset ovat osin myös jo melko huonossa kunnossa.

Kuvasta nähdään myös, että Vähäjokeen johdetaan kaupungin hulevesiä kaduilta ja pihoilta. Rummupäitä laskee vähäjokeen hyvin tiheään.

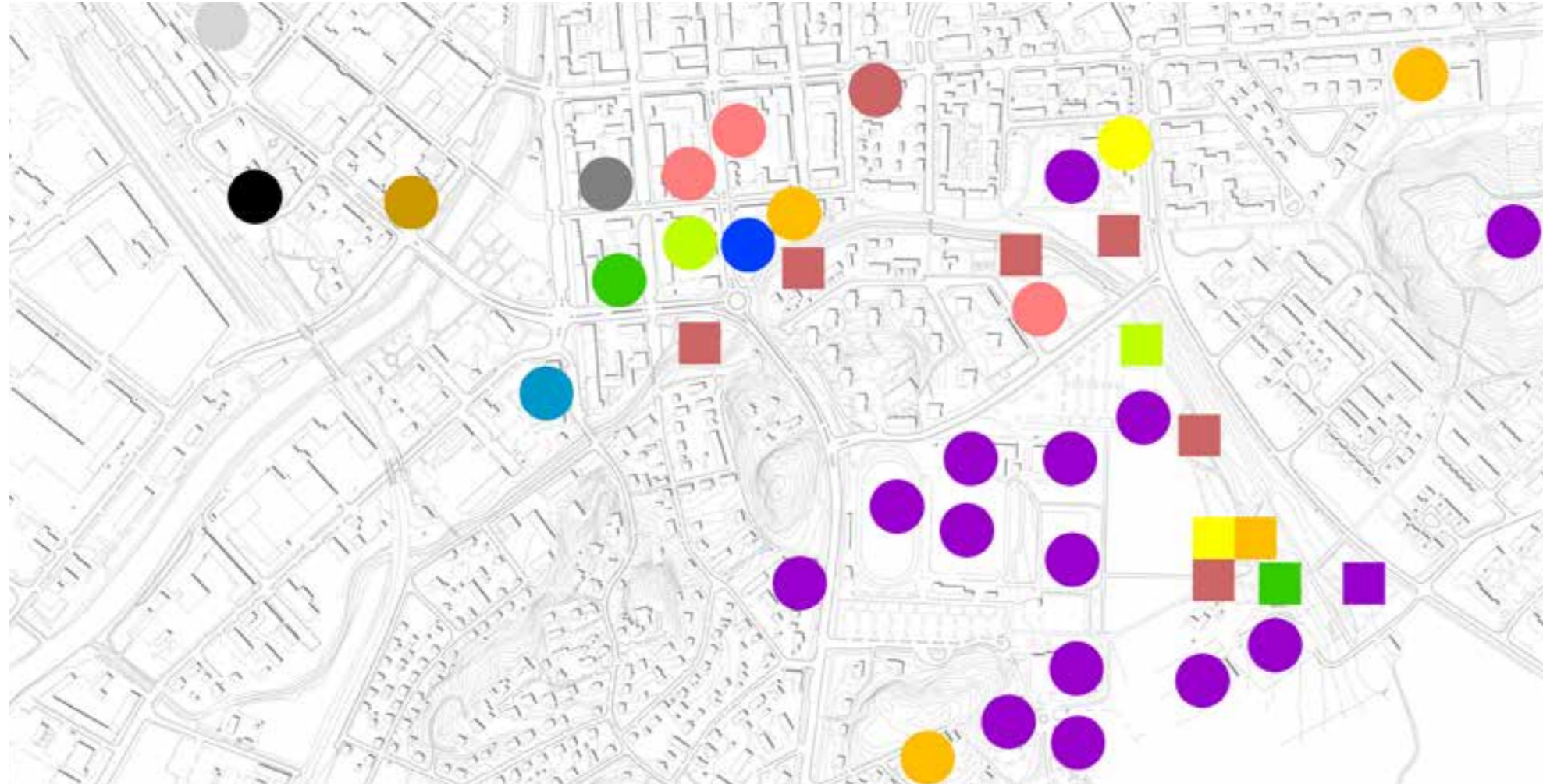
Merkkien selite

- Rakennus
- Joki
- Betoninen tukimuuri Salonjoessa
- Puupaaluinen tukimuuri Salonjoessa
- Puupaaluinen penkan tuenta Vähäjoessa
- Mutkitteleva, lähes luonnonmukainen joenuoma, jossa kasvipeitteinen penkka
- Suoristettu joenuoma, jossa kasvipeitteinen penkka
- Suoristettu joenuoma, jossa kivilouheella verhoiltu penkka
- Jokeen laskevan hulevesiviemärin purkupiste
- Hulevesiviemäriverkko

- 1) Salonjoki, jonka penkat on vahvistettu betonimuurein ja osin puupaaluin.
- 2) Vähäjoen kokonaan uuteen sijaintiin kaivettu uoma, joka on tuettu puupaaluin. Ympäriällä runsas koivuvaltainen puusto.
- 3) Lähes luonnonmukaisesti mutkitteleva, niittyteitteinen ja melko jyrkkärinteinen Vähäjoen osa.
- 4) Suoristettu jyrkkärinteinen, niittyteitteinen osa. Pohjoisreuna puustoinen, eteläreuna sortuma-altis, niittyteitteinen.
- 5) Pohjoispuoleltaan puustoinen ja eroosiosta kärsinyt, eteläpuoleltaan niittyteitteinen rinne.
- 6) Suoristettu, jyrkkäreunainen, kivilohkarein verhoiltu joen penkka.
- 7) Suoristettu, kasvipeitteiset rinteet. Reunoilla puurivit.
- 8) Leveä, matala ja suoristettu uoma ja niittyteitteinen rinne. Tulva leviää laajalle.
- 9) Lähes luonnonmukaisesti mutkitteleva uoma, jyrkkärinteinen.

Jokiuoman rakenteet ja hulevesiviemäriverkosto kartalla

LÄHIALUEEN PALVELUT JA PUISTOJEN TOIMINNOT

Vähäjoen lähialueiden palvelut on merkitty karttaan. Urheilupalvelut sijoittuvat pääosin urheilupuistoon ja niitä ovat erilaiset ulkopalloilukentät, jäähalli, tennishalli ja esimerkiksi ratsastustalli. Pahkavuoren laella on frisbeegolfrata ja Uskelan ala-asteen pihalla pallokenttä. Vähäjoen lähietäisyydellä sijaitsevat myös helluntaiseurakunta, päiväkoti, poliisiasema, yläaste, nuorisotila ja kaupungintalo.

Samaan karttaan on merkitty Vähäjoen puistojen tarjoamat toiminnot. Kartasta nähdään, että suurin osa Vähäjoen puistojen tarjoamista toiminnoista sijoittuu Anistenpuiston alueelle. Oleskeluun tarkoitettuja paikkoja, joissa on myös penkkejä, sijaitsee Kylmälahteenpuistossa, Mököistenpuistossa ja Sibeliuksenpuistossa. Tällaiset puiston palvelut sopivat esimerkiksi ikäihmisille, sillä he tarvitsevat levähdyspaikkoja.

Merkkien selite

Palvelut

	Liikuntapaikka		Kirkko/seurakuntatalo
	Päiväkoti		Kirjasto
	Ala-aste		Poliisi
	Yläaste		Kaupungintalo
	Nuorisotila		Oikeustalo
	Vanhustentalo		Linja-autoasema
			Rautatieasema

Puistotoiminnot

	Esteetön leikkipaikka
	Leikkipaikka
	Kuntoiluvälinepaikka
	Skeittipaikka
	Oleskelupaikka, jossa penkkejä
	Viljelypalstat

KÄYTTÄJÄT

ERILAISET KÄYTTÄJÄT

Puistoilla on monenlaisia käyttäjiä. Käyttäjryhmiä ovat esimerkiksi lapset, nuoret, nuoret aikuiset, aikuiset, keski-ikäiset ja seniorit. Saman ikäistenkin ihmisten joukosta saattaa löytyä eri toimintoja tai erilaista ympäristöä kaipaavia ihmisiä omine tarpeineen. Myös puiston sijainnilla on merkitystä millaisia käyttäjiä puiston läheisyydessä liikkuu. Koulujen läheisyydessä liikkuu nuoria, asuinalueen lähellä kaikenikäisiä asukkaita ja keskustatoimintojen läheisyydessä esimerkiksi nuoria tai työssäkäyviä.

TAVOITELTAVAT KÄYTTÄJÄT

Salon kaupungilla tavoite on saada puistoihin käyttäjiä kauempaa-kin. Esimerkiksi Anistenpuiston esteetöntä leikkipaikkaa pidetään vetonaulana, jollaista ei ole lähiseuduilla. Kaupungin toiveissa olisi saada Anisten puistoon myös liikennepuisto sekä jokin maamerkki-mäinen tunnistettava luonne koko puistolle. Muille puistoille kaupungin puolelta ei ole tullut erityisiä toiveita. Puistot suunnitellaan mahdollisimman monenlaisia käyttäjiä varten.

PAIKAN KOKEMINEN

Valmiit leikkipaikat eivät välttämättä ole kiehtovin paikka lasten leikeihin. Erään tutkimuksen mukaan lapset käyttivät vain pienen ajan leikkipaikallaolosta valmiissa välineissä oloon ja suurimman osan ajasta irrallisten materiaalien parissa, kuten maa-aineksia kaivaen ja palloa pelaten (Aura et al. 1997, s. 71). Tämän vuoksi on hyvä tarjota lapsille myös leikkiaitauksen ulkopuolella niin kutsuttuja luonnollisia leikin paikkoja, esimerkiksi pallokenttiä tai pääsy veden ääreen varpaita tai esimerkiksi kaarnalaivaa uittamaan.

Paikan kokemiseen vaikuttavat tilan luonne ja paikan merkitys ihmiselle. Tilasta tulee paikka silloin kun ihminen antaa sille merkityksiä ja luo tunnesiteitä. Ihminen kokee paikan omakseen erityisesti silloin, kun siihen liittyy kotoisuuden tai osallisuuden tunne eli tunne siitä, että paikassa on jotakin tuttua ja turvallista tai se on omille tarpeille sopiva. Sen sijaan paikka, jolla ei ole omaleimaisuutta, on vaikeasti samaistuttavissa. Myös se, mitä ihminen odottaa tekevänsä paikassa, vaikuttaa siihen, miten hän arvioi paikkaa ja jäsentää sitä kongnitivisesti mielessään. (Aura et al. 1997, s.125, 127-129)

Luonnossa olevat mielipaikat, esimerkiksi näköalapaikat ja puistot, tukevat ihmisiä uusimaan voimiaan ja ylläpitämään sisäistä tasa-painoaan. Lisäksi psykologian näkökumasta hyvän liikkumisreitit varrella on erilaisia jaksoja ja tiloja. Esimerkiksi poikkikadut, aukiot ja maamerkit helpottavat kulkijaa suunnistamaan ja mittaamaan etäisyyksiä. (Aura et al. 1997, s.97, 113)

ANISTEN PERHEPUISTON KULKUANALYYSI

Tarkkailin Anistenpuiston käyttäjiä tarkoitukseni huomioida puiston jatkokehityksen tarpeita. Piirsin ylös puiston käyttäjien liikkumat reitit ja tarkkailin mitä he tekivät. Tarkkailumenetelmä oli suppea, sillä tarkkailua tehtiin kesällä ja talvella vain yhtenä päivänä yhden tunnin ajan. Menetelmässä on otettu mallia Jan Gehlin(1936) havainnointikeinoista (Public Life Survey). Tarkkailussa selvisi muun muassa, mitkä reitit olivat eniten käytössä. Puiston käyttäjien käyttämät reitit on piirretty karttoihin.

Kesän havainnointi on tehty sunnuntaina 31.7.2016 klo 16-17. Sää oli tuolloin +20 astetta ja aurinko paistoi, mutta taivaalla oli myös hieman pilviä. Talven tarkastelu on tehty lauantaina 28.1.2017 klo 15-16 ja sää oli tuolloin pilvinen ja hieman sumuinen +2 astetta. Molemmat havainnointipäivät olivat viikonloppuna. Kesällä havainnointipäivänä ei ollut paikan läheisyydessä tapahtumia, jotka olisivat nostaneet puiston käyttäjämääriä. Talvipäivänä läheisessä Salohallissa oli latinalaisten tanssien SM-kisa, joka lisäsi havaittujen puistossa kulkijoiden määrää tavanomaiseen talvisunnuntaihin verrattuna ainakin kahdella henkilöllä.

Kartoista nähdään, että kesällä kyseisenä tuntina käyttäjiä oli enemmän kuin talvikaudella viikonloppuna suunnilleen samaan vuorokaudenaikaan. Molempina päivinä käytetyimmät reitit olivat asfalttipintaisia kevyenliikenteen pääreittejä eli Karjaskyläntien suuntainen reitti, reitti Pahkavuoren asuinalueelta Salohallin suuntaan sekä reitti Anistenpuistossa urheilukentän reunaa myöten. Kesäkautena puiston pienemmät reitit ja polut sekä osittain myös nurmi olivat kulkijoiden käytössä. Kukaan ei viettänyt nurmella aikaa istuen, mutta kuulemani mukaan lämpimimpinä kesäpäivinä nurmi on silloin tällöin täynnä piknik-eväiden syöjiä (Järvinen). Havainnoituna talvipäivän tuntina pienempiä reittejä ei käyttänyt kukaan.

Pienemmät reitit olivat jäässä ja todella liukkaita ilman hiekoitusta. Hangessa ja jäätyneillä poluilla oli kuitenkin kävelty, sillä ne olivat täynnä kengänjälkiä.

Kesällä puistossa havainnoidut käyttäjät olivat useimmiten vain läpikulkumatalla. Puiston toiminnoista leikkipaikkaa ja koirapuistoa käytettiin tarkasteluajankohdalla. Esimerkiksi leikkipuiston lähelle tultiin autolla kuntoilupaikkojen viereiselle parkkipaikalle, josta käveltiin leikkipaikalle. Leikkipaikalle saavuttiin myös kävellen Pahkavuoren asuinalueelta. Mökösten suunnasta leikkipaikalle pyöräillen saapunut noin kuusivuotias lapsi jätti pyöränsä leikkipaikan portille, sillä lähistöllä ei näkynyt pyörille osoitettua paikkaa. Puistossa kierteli lisäksi kaksi koiranulkoiluttajaa, toinen itärannan polkua pitkin ja toinen leikkipaikan viereistä kivituhkakäytävää pitkin koirapuistoon. Kaksi alle 15 vuotiasta poikaa kierteli polkujen reunoja ja nurmea välillä pysähdellen. He pelasivat puhelimillaan kesän hittipeliä, Pokemon Go:ta.

Talvipäivänä puistossa ei näkynyt havainnoitajankohdalla pyöräilijöitä. Sen sijaan koiranulkoiluttajia ja kävelijöitä liikkui alueella. Hangessa näkyvien jälkien perusteella Anistenpuiston itäpuolen kesken jääneellä reittipohjalla kävellään myös talvisin. Talvisessa puistossa oli myös nähtävissä pyörän jälkiä sekä pulkkailun ja hiihdon jälkiä.

Havainnoituista tuloksista voidaan päätellä, että puistossa liikutaan sekä kesällä että talvella enimmäkseen rakennettuja reittejä pitkin. Puisto oli havainnointiaikana enimmäkseen läpikulkupaikka, mutta pienissä määrin siellä myös vietettiin aikaa. Ajanvietto toimintoina olivat pääasiassa leikkipuiston ja koirapuiston käyttö. Skeittipuisto on usein etenkin kesäpäivinä käytössä, vaikka havainnoitajankohdalla siellä ei sattunut käymään kukaan.

ANISTEN PERHEPUISTON HAASTATELUJEN TULOKSET

Tein Anistenpuiston käyttäjille pienen haastattelun kartoittaakseni puiston kehittämisen toiveita ja ongelmakohtia. Haastattelut on tehty kahtena lähes peräkkäisenä talvipäivänä Anisten perhepuistossa torstaina 26.1.2017 klo 14:15-15:15 (lämpötila +4, sää pilvinen) ja lauantaina 28.1.2017 klo 15:00-16:00 (lämpötila +2 astetta, sää pilvinen ja sumuinen). Haastateltavilta kysytyt kysymykset ovat liitteenä nro 1 ja kooste haastatteluista on liitteenä 2.

Haastatelluilta kysyttiin heidän puistonkäyttötapojaan Anistenpuistossa, parannusehdotuksia puistoon, sekä oliko puistossa heidän mielestään jotain vaarallista tai negatiivista. Lisäksi Anisten koirapuiston käyttäjille oli omat kysymyksensä, joissa kysyttiin koirapuiston mahdollisia parannusehdotuksia.

Puiston käyttö oli haastatteluajankohtina vähäistä. Haastateltavien iät on arvioitu. Nuoria ei alueella haastatteluajankohtina näkynyt. Haastateluja tehtiin 11 kappaletta ja ikäjakama oli noin 25 vuodesta 70 ikävuoteen. Suurin osa haastateltavista oli 30-40 vuotiaita. Iso osa haastatelluista oli naisia. Haastatteluun valittiin kaikki kohdalle osuneet henkilöt tunnin sisällä molempina päivinä.

Termi ”perhepuisto” aiheutti haastateltavista hämmennystä, sillä kaikki eivät olleet varmoja mitä aluetta termillä tarkoitetaan. Osa haastattelijoista ajatteli vain leikkipaikan olevan perhepuistoa. Haastateltavat olivat avuliaita ja suurin osa vaikutti olevan mielissään haastattelusta.

Haastatteluissa ilmeni, että Anisten perhepuistoon haluttiin muun muassa ikäihmisten kuntoilulaitteita, kaartelevia pensasistutuksia ja polkuja, kasvillisuutta peittämään epäesteettisyyksiä, grillipaikka ja katos sekä vähemmän vesikasvillisuutta punkkien, ampieisten ja käärmeiden pelossa. Toisaalta puistossa haluttiin myös säilyttää luonnonmukaista ympäristöä. Kalusteiden lisäämistä vastusti yksi haastateltavista. Kaksi haastateltavista halusi puistoon uuden siltayhteyden ja yksi ei halunnut lisää siltoja. Kaksi muuta halusivat opasteita ja infotauluja alueesta. Koiratarhan viereiseen kahvilaan haluttiin lisää asiakkaita ja koirakatos. Koirapuistoon haluttiin katos, ehjät portit, penkkejä ikäihmisille ja vesipiste koirille. Lapselle haluttiin jotakin puuhaa koirapuiston viereen.

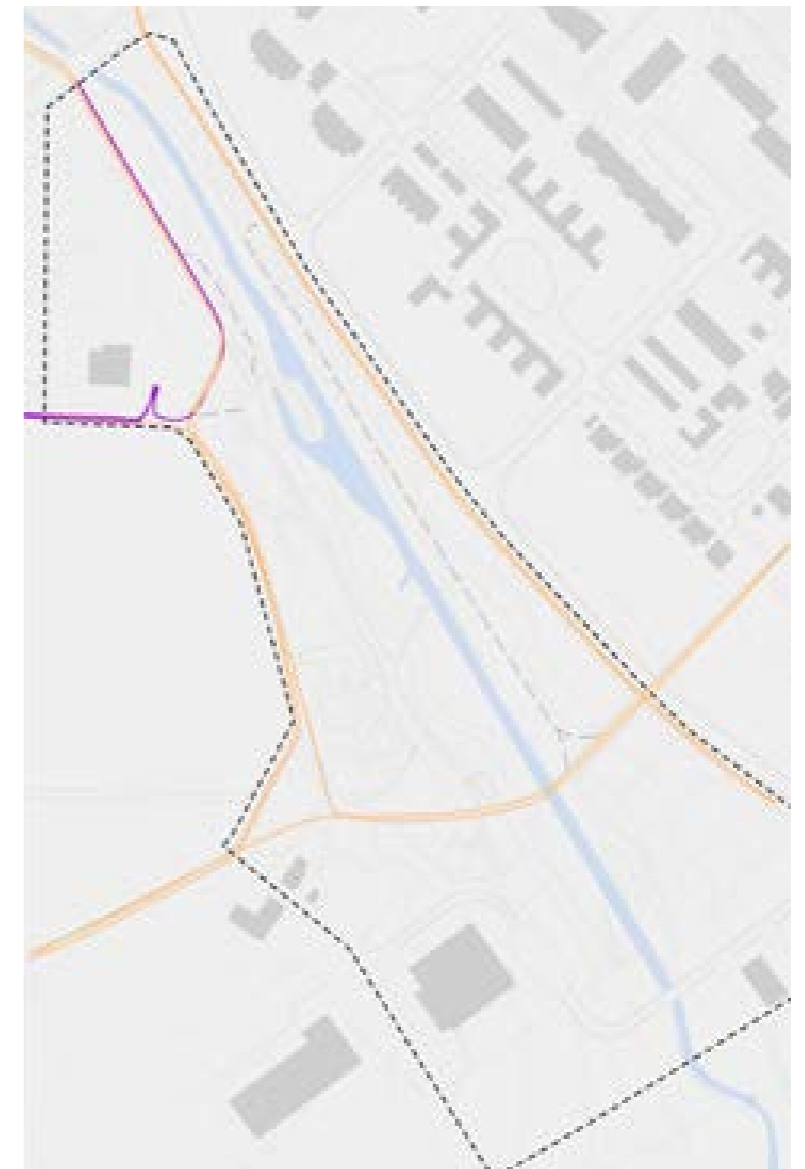
Alueella vaaralliseksi koettiin skeittipuiston viereisen parkkialueen hämärä valaistus ja toivottiin lisää valaistusta, sillä hämärän aikaan lasten turvallisuus mietitytti. Kuntoilulaitteita ei uskallettu käyttää, sillä ne eivät olleet oman tasoisia ja pelättiin revähdysvaaraa. Negatiiviseksi koettiin myös alueelle tehty ilkeä ja ajoittain roskainen ilme. Alueen puistokalusteita on silloin tällöin rikottu ja töhritty. Epäesteettisiksi koettiin töhrityt skeittirampit, entisen minigolfpaikan asfalttiradat, koirapuiston alue sekä viljelypalstan alue. Vastauksista

päätellen useimmat olivat tyytyväisiä yleisesti vehreyteen, mutta osa kiinnitti paljon huomiota epäsiisteihin yksityiskohtiin, esimerkiksi roskeisiin, epäsiistiin ympäristön osaan tai rikkiin kalusteisiin.

Haastattelujen tuloksissa oli toistoa, mutta myös ristiriitaisuuksia. Suositummat kohennusideat puistolle olivat uusi silta ja opasteita sekä koirapuiston alueelle katoksia. Ristiriitoja tuli uudesta sillasta ja siitä, kuinka rakennetuksi puisto haluttiin. Puisto haluttiin säilyttää luonnonmukaisena ja vastakohtaisesti rakentaa enemmän puistomaiseksi. Haastatteluotos on melko pieni, joten sen tulokset eivät välttämättä ole laajemman käyttäjäkunnan toive.

Anistenpuiston kulkuanalyysi kesällä

Anistenpuiston kulkuanalyysi talvella

Kaupunkilaisten kokemuksista virkistysalueilla on tehty laajempia-kin kyselyitä, esimerkiksi tutkimuksessa ”Kaupunkiviheralueiden koetut arvot ja merkitys asukkaille Länsi-Vantaalla” (Pelkonen, Tyrväinen. 2005) todetaan, että laadukkaan viheralueen arvostetuimpia ominaisuuksia käyttäjien mielestä olivat kaunis maisema, rauha ja hiljaisuus, metsän tuntu ja toimintamahdollisuudet. Länsi-Vantaa on hieman laajempi ja metsäisempi alue kuin Salon Vähäjoen puistot, mutta tutkimuksen tietoa voi soveltaa osittain myös Vähäjoen puistojen suunnittelussa, muun muassa toimintojen ja rauhallisten paikkojen osalta sekä maiseman osalta.

VÄHÄJOEN VARREN HISTORIAA

JOKIUOMAN VAIHEET JA HISTORIALLINEN MERKITYS

Ymmärtääkseen, mistä paikan henki osittain koostuu ja mitkä tekijät ovat muovanneet paikasta sellaisen kuin se on nykyään, on tunnettava alueen historiaa. Alle olen koonnut tärkeimmät Vähäjoen uomaa ja sen läheisiä alueita koskevat historian käänneet.

Jokiuoman esihistorian aikaan Salon keskusta, mukaan lukien Vähäjoki, olivat vanhaa merenpohjaa. Noin vuoteen 1500 jaa. mennessä veden pinta oli laskenut niin, että Salon Lukkarinmäki oli kokonaan paljastunut veden alta ja vedenpinnan raja kulki mäen länsipuolella nykyisen Vähäjoen tietämillä. (Hollmén et al. 2007, s. 18)

Suomen keskiajalla 1200-luvulla muotoutunut Suuri Rantatie Turun ja Viipurin linnojen välillä kulki Halikosta Salon kautta Perniöön (Pylkkänen et al. 2006, s. 534). Vanhimpia mainintoja tiestä on esiintynyt asiakirjoissa jo 1400-luvulla. Tien ”Kuninkaantie”-nimitys tulkitaan tulleen käyttöön Ruotsin kuninkaiden käyttäessä tietä matkoillaan. Vähäjoen olemassaolo Kuninkaantien varrella on jo varhain huomioitu ja merkitty karttoihin. Esimerkiksi Riksarkivetin kartassa vuodelta 1774 esiintyy Vähäjoen kohdalla nimi ”Salmenjoki” (Hollmén et al. 2007, s.26). Huomion arvoista on, että Salonjoen ja Vähäjoen ylittävä alkuperäinen Kuninkaantien väylä on Salon kaupunkialueella yhä käytössä (Hollmén et al. 2011, s. 11). Kuninkaan tien väylä kaupungin nykyrakenteessa on osoitettu sivun 60 kartassa (Hollmén et al. 2007, s.27).

Vähäsilta lienee vanhin Salmen eli Vähäjoen ylityspaikoista. Ensimmäistä kirjallista tietoa itse sillasta on kuitenkin vasta 1750-luvulta alkaen. Vuonna 1862 sillan arkut ovat olleet vielä puisia, mutta vuonna 1876 ne muutettiin kivisiksi (Alifrosti 1996, s. 33). Kiviset arkut on museoviraston vaatimuksesta säilytetty nykypäivään asti ja ne ovat edelleen näkyvissä Vähäsillan uusien siltarakenteiden alla (kuva sivulla 59). Vuonna 1829 silta on ollut noin 23 metriä pitkä, kun se nykyään on 17 metriä (Hollmén et al. 2007, s.31; Alifrosti 1996, s. 33). Uusin Vähäsilta on rakennettu vuonna 2002 vanhojen kiviarkkujen päälle (Hollmén et al. 2011, s. 12).

Vähäsilta-nimitys esiintyy mm. vuoden 1776 maanomistuskartassa sillan nimenä ”Wähäsilda” ja vuoden 1804 Salon keskustan kartassa torpan nimenä ”Lillbro” (Hollmén et al. 2011, s.23,14). Herää

Avointa Sibeliuspuistoa, Heikinpuistoa ja Mököistenpuistoa 1900-luvulla

Etualalla Vähäsillanpuisto ja olut tehdas, taaempana Salon tori

Sibeliuspuiston tilalla oli ennen eläintori, jolla säilytettiin mm. polttopuuta

Vähäjoen vanha sijainti näkyy kuvassa etualalla, oikealla rautatie

Vanhaa Salmenrantaa, nykyistä Vähäsillanpuistoa

Sofianpuiston ja Kerimanninpuiston läheisyydessä on ollut peltoja

Bertel Jungin asemakaava (Salon kaupunkusuunnitteluosasto)

Bulevardia puuriveineen tehdasrakennusten takana. Kuva on otettu vuosien 1910-1960 välillä, sillä kuvassa näkyvät etualalla Koulukalusto Oy sekä taaempana Vähäjoen varressa sijainnut Olutpanimo.

Vanhat valokuvat Salosta: Salon kaupunkusuunnitteluosasto

Kuva Vähäsillalta lounaaseen 1900-luvun alussa. Vasemmalla Salon oluttehdas. Kuvan maisema on nykyisen Meriniityn suuntaan hyvin avoin. (Turun museokeskus. Kuvaaja: R. Johans)

Kuva Vähäsillalta lounaaseen nykyään

Salon kartta 1780 (Salon historiallinen museo), johon on piirretty suunnittelualueen raja

Salon ilmakuva 1948 (Salon kaupunkisuunnitteluosasto), johon on piirretty suunnittelualueen raja

ajatus, että ennen Salmi-nimellä tunnettu joki on saattanut saada nykyisen Vähäjoki-nimensä sitä ylittävän Vähäsillan nimestä. Vähäsillanpuiston nimi on annettu jokirantapuistolle vuonna 1943 joen ylittävän Vähäsillan mukaan (Hollmén et al. 2007, s.71).

Vanhoissa kartoissa Salon kohdalla on esitetty yleensä sekä Kuninkaan tien varren Salonjoen ylittävä silta että Vähäjoen ylittävä silta. Vähäjoen ylittävä silta voidaan katsoa historiansa aikana olleen selkeä maamerkki Salonjoen sillan ohella, sillä silta ja joki esiintyvät lähes poikkeuksetta vanhoissa kartoissa. Paikan päällä Vähäjoen sillalla seistessä on ympäristössä vielä nykyäänkin havaittavissa historian havinaa, vaikkei katselija tietäisi sillasta ja sen historiasta mitään. Historian tuntua paikalle tuovat etenkin vanha puinen verstaas sekä sillalta mäen juurelle jatkuva mutkitteleva tie, vanha Kuninkaantie.

Sivulla 57 oleva kuva, jossa mies nojaa sillankaiteeseen, on otettu Vähäsillalta lounaaseen päin 1900-luvun alussa. Kuvassa on Salmijoen eli nykyisen Vähäjoen ranta. Vasemmalla on Lukkarinmäen puolella sijainnut Salon oluttehdas, jota alettiin rakentaa 1856. Vasemmalla edessä on oluttehtaan konttori- ja asuinrakennus ja taaempaan tehdasrakennus. Kuvan mies nojaa Vähäsillan vanhan sillan rautakaiteeseen, joka on käsin taottu ja saatu lahjaksi Teijon tehtailta. Kuva on otettu keväällä ja lapset seisovat joen jäällä. (Turun museokeskus)

KATSAUS UOMANVARREN KÄYTÖN HISTORIAAN

Vähäjoen varren maisemassa ja sijainnissa on historian aikana tapahtunut suuria muutoksia. Vuoden 1887 asemakaavassa näkyvä Boulevard eli Puistokatu, nykyinen Tehdaskatu, on kulkenut Salonjoen ja Vähäjoen välissä jokien suuntaisena 1800-luvun lopulla. Ajo- radan molemmin puolin oli istutettu koivurivit ja molemmin puolin oli myös jalkakäytävät, joissa oli graniittiset reunakivet. Kadunnimi suomennettiin 1924 Puistokaduksi ja muutettiin 1939 ympäristöään kuvaavammaksi Tehdaskaduksi. Vähäjoen uoma ei vielä tuolloin ollut muutettu Koulukaluston tehtaan viereen. (Hollmén et al. 2007, s.82-85,106-107)

Vähäjoen uoman paikkaa on sen historian aikana siirretty ainakin

Vähäsillan vanhat kiviarkut on säilytetty uuden sillan alla

Anistenpuisto, Anisten kantatila, Mököistenmäki ja uusi Perniöntie merkittynä v. 1937 kuvaan

Salon kaupunkirakenteen kasvu. Tummin 1930-1940 välillä, astetta vaaleampi 1948, vielä astetta vaaleammalla 1961, valkoisella nykyinen. Tiedot poimittu vanhoista kartoista ja ilmakuvista

kahdesti. Vuoden 1780 Uskelan kartassa Vähäjoki laskee suoraan Halikonlahteen. Jokea lienee siirretty hieman Sokeritehtaan perustamisen tienoilla 1918 kulkemaan tontin reunaa myöten (Saarinen). Myöhemmin on tapahtunut suurempi uoman siirto Koulukaluston tehtaan viereen. Sokeritehtaan perustamisen aikoihin joki kulki vielä tehtaan tontilla, mutta vuoden 1948 ilmakuvassa se on siirretty laskemaan Koulukaluston tehtaan vierestä Salonjokeen. Osa uomanvarren vanhaa sijaintia erottuu vielä valokuvassa sivulla 56.

Salmeen eli Vähäjokeen on laskenut useita sivuojia vuonna 1804 (Hollmén et al. 2011, S. 14 kartta). Vuoden 1948 ilmakuvassa nykyisen Kylmälahteenpuiston tietämillä vanha joenhaara koilliseen on vielä olemassa. Nykyisin joenhaara on täytetty ja vesi ohjataan todennäköisesti putkessa Vähäjokeen.

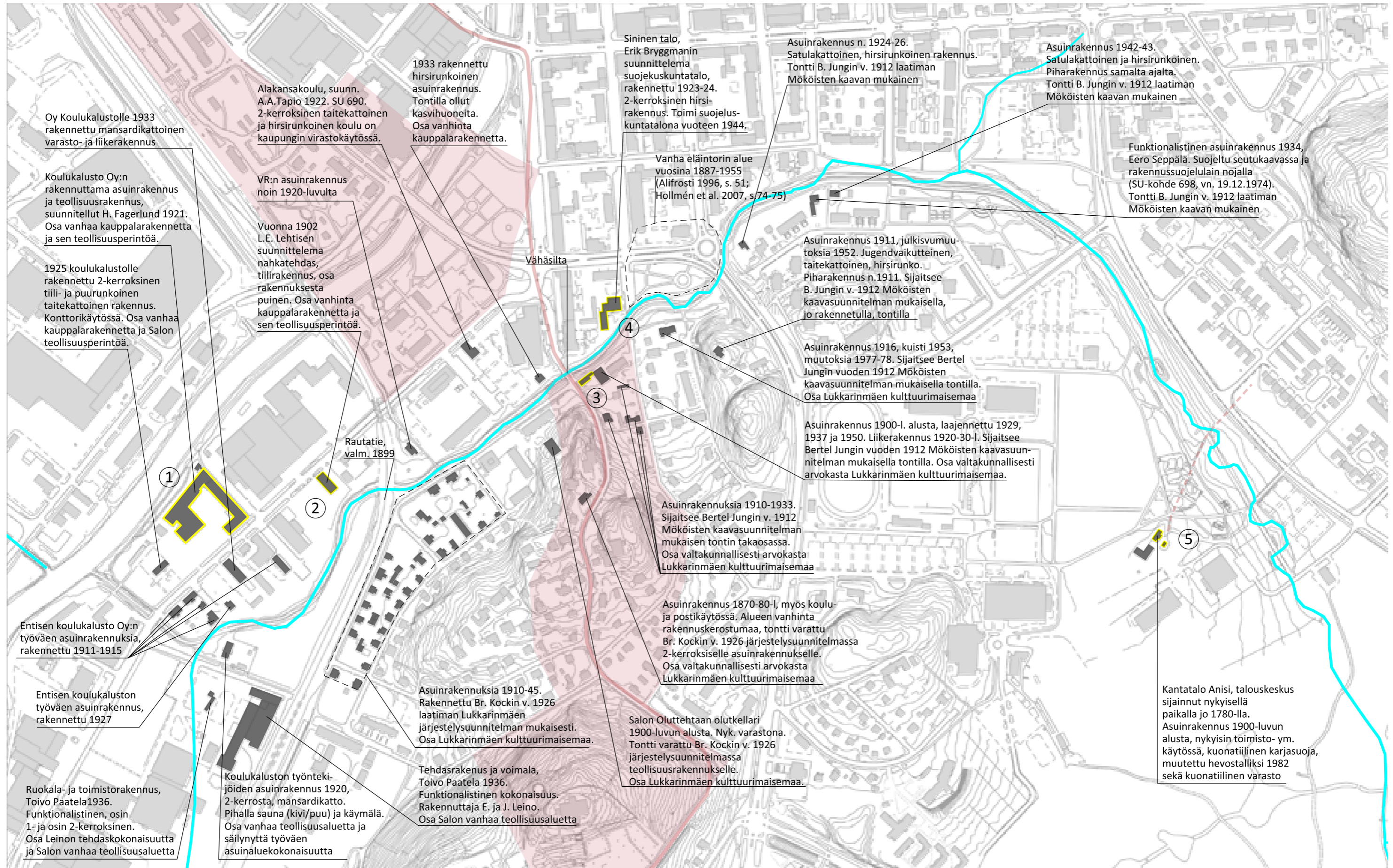
Vähäjoen rannat ovat Salon historian aikana valokuvien perusteella olleet melko avoimia kasvillisuudesta. (Esimerkiksi Hollmén et al. 2007, s.86 kuvassa Salmenjoen ranta on puista paljaana.) Vanhoissa valokuvissa noin vuosilta 1910-1930 monilla Vähäjoen varren taloilla oli myös oma pieni puusilta joen yli (Hollmén et al. 2007, s.94-95). Kuvista voidaan myös nähdä, että joen läheisyydessä on ollut runsaasti hyötykasvitarhoja. Vähäjoesta tuotiin kottikärryllä kasteluvettä puutarhaan, jotta juomavettä säästyisi (Hollmén et al. 2007, s.114). Lisäksi Salmenrannalla kasvatettiin ankoja, hanhia, kalkkunoita, riikinkukkoja (Hollmén et al. 2007, s.61, 71).

VÄHÄJOENVARREN MAANKÄYTÖSTÄ, ASUKKAISTA JA TOIMINNOISTA

Alueelle on tehty useita alueiden käytön suunnitelmia. Arkkitehti Erik Degenarin suunnittelema asemakaavasta vuodelta 1887 nähdään, että kartan rajana toimi Vähäjoki (Alifrosti 1996, s. 51). Asemakaavassa oli muun muassa Vähäjoen rannalla Markkinatori, joka myöhemmin nimettiin Eläintoriksi (Alifrosti 1996, s. 52). Alueelle on tehty myös Bertel Jungin asemakaava 1912 ja Bruno Kockin palstoitussuunnitelma 1926-1936, mutta ne eivät toteutuneet kokonaisuudessaan (Museoviraston verkkosivut).

Nykyinen Anistenpuiston alue on Salon kaupungistumisen aikana ollut 1900-luvun loppupuolelle asti maatalouskäytössä ja vasta

Vähäjoenvarren historialliset rakennukset kartalla

Merkkien selite

- Valtakunnallisesti arvokas Lukkarinmäen kulttuurimaisema (<http://kartta.salo.fi/ims/>)
- Suuren Rantatien eli Kuninkaantien linjaus on nykyäänkin käytössä Salossa (Holmen 2007, s. 27)
- Vanha joen uoman sijainti (Ilmakuva v. 1948, Salon kaavoitusosasto)
- Vanha osin olemassa oleva tien paikka Anisin kantatalolta Vähäjoen yli (Ilmakuva v. 1948, Salon kaavoitusosasto)
- Keltaisella rakennukset, jotka suunnittelun kannalta potentiaalisia tai tulisi ottaa suunnitteluun näkyvämmiin mukaan niiden historiallisen tai maisemallisen arvon takia.

Tiedot: <http://karttapalvelu.lounaispaikka.fi/> ellei toisin mainita

Historialliset rakennukset, joissa on erityistä potentiaalia tuomaan puistoille lisäarvoa:

- (1) Koulukalusto Oy. Entinen koulutarvikkeita valmistanut tehdas rakennus. Tehtaan esteettisessä julkisivussa on potentiaalia tulla huomioiduksi osana puiston tunnelmaa.
- (2) Vanha nahkatehdas. Kauniit tiilijulkisivut. Nykyisin käytössä mm. kuntosalina.
- (3) Vanha verstaas asuinrakennuksen yhteydessä. Esteettinen ja historiallista olemusta huokuva puurakennus. Idyllisellä paikalla, vanhan Kuninkaantien varrella. Yksityisomistuksessa.
- (4) Entinen suojeluskuntatalo. Nykyisin käytössä vuokrattavana juhlatilana. Rakennuksen fasadi avautuu Vähäjoelle päin (Saarinen, SAMU).
- (5) Kantatalo Anisi, vanhimpien karttojen mukaan "Annis". Kaupungin omistuksessa, vuokrattu ulkopuoliselle toimijalle toimistokäyttöön. Vanha maatilatalouskeskus on sijainnut paikallaan jo 1780-luvulla. Pihapiirissä on myös kuonatiilinen karjasuoja, joka on muutettu hevostalliksi 1982 sekä kuonatiilinen varasto (<http://karttapalvelu.lounaispaikka.fi/>).

ihan viime vuosina alue on otettu puistokäyttöön. Vanhat valokuvat osoittavat, miten jo 1780-luvun kartassa (s.58) näkyvä Anisten kantatila hallitsee yksin maisemaa Anisten avoimilla peltomailla pitkälle 1900-luvulle asti. Esimerkiksi sivun 59 vanhassa valokuvassa vuodelta 1937 näkyy Anisten kantatalo peltojen keskellä. Olen merkinnyt kyseiseen valokuvaan Anisten kantatilan paikan, Vähäjoen sijainnin ja nykyisen Anistenpuiston sijainnin. Kuvassa näkyy myös vastarakennettu Perniöntie, joka jätti Uskelankirkontien, eli entisen Suuren Rantatien, enää vain asuinalueen pääväyläksi (Museoviraston verkkosivut).

Kuljettaessa Anisten kantatilalta Mököisten suuntaan, tullaan Mököistenpuistoon ja Mököistenmäen lähteelle. Vuonna 1893 Mököistenmäen lähteestä rakennettiin vesijohto Vähäjoen yli Eläintorilla sijainneeseen tiilirakenteiseen säiliöön. (Alifrosti 1996, s. 59) Vuosisadan vaihteessa lähteeseen rakennettiin tuulipumppu, jotta vettä riitti useammalle. (Alifrosti 1996, s. 60)

Seuraavaksi tarkastelemme nykyisen Sibeliuspuiston aluetta, entisen eläintorin kohdalla. Eläintori oli syysmarkkinoilla eläinten myyntipaikka, joskus myös tivoliaalue ja polttopuiden hetkellinen varastopaikka. Muina aikoina kenttä oli suojeluskunnan harjoituskenttä ja pesäpallokenttä. Salo oli maanlaajuisesti tunnettu pesäpallopaikkakunta. Vuoden 1955 asemakaavassa eläintori poistettiin ja osa alueesta muutettiin nykyiseksi Sibeliuspuistoksi. (Hollmén et al. 2007, s.74-75)

Sibeliuspuisto on saanut nimensä säveltäjä Jean Sibeliuksen mukaan. Vuonna 1955 kaupunkeja kehoitettiin nimeämään Sibeliuksen 90-vuotispäivän kunniaksi muistomerkkejä ja siksi Sibeliuspuistoja on useammassakin kaupungissa.

Vähäsillanpuiston varrella on vuosisatojen aikana asunut ja työskennellyt paljon erilaisia ihmisiä. 1700-luvulla kartassa näkyy Vähäsillan torppa (Pylkkänen et al. 2006, s. 376). Vuoteen 1812 mennessä Salon sillan ja Vähäjoen sillan väliselle matkalle oli muuttanut työläisiä ja virkamiehiä. (Pylkkänen et al. 2006, s. 375) Vähäsillan torpan lähelle rakennettiin myös putka 1835 (Pylkkänen et al. 2006, s. 521). Vähäsillan torpassa on asunut muun muassa sotilaita, torppari ja seppiä. Vuonna 1884 Vähäsillan torppaan muutti sepän perhe, joka otti nimekseen Vähäsilta (Hollmén et al. 2011, s.31-32). Samalla

seudulla sijaitsee yhä nykyäänkin olemassa oleva Wappu Wähäsillan talo (Hollmén et al. 2011, s.43) Myös yli satavuotias verstaas Salmen sillankorvassa on yhä olemassa (Hollmén et al. 2007, s.130). Nykyisen Vähäsillanpuiston kohdalla on myös sijainnut Salon myllynkivitehdas 1930-luvulla (Hollmén et al. 2011, s.83). Wapun talon ja Myllynkivitehtaan vastarannalla Salmenrannassa, Lukkarinmäen puolella, on sijainnut Prykin alue eli entisen bryggerin eli olutpanimon alue. Panimo valmisti baijerilaista olutta (Pylkkänen et al. 2006, s. 518). Oluttehdasta alettiin rakentaa 1856 Vähäjoen rannalle. Lukkarinmäessä on yhä jäljellä tehtaan holvattu varastokellari. Tehdas purettiin vuonna 1962 ja yli satavuotiaat puupaalut olivat edelleen erinomaisessa kunnossa. Tehdas oli toiminnassa 1858-1954. (Hollmén et al. 2007, s.80) Vuonna 2011 syksyllä valmistui Hannu Jaakkolan suunnittelema uusi kaupungintalo Vähäsillan läheisyyteen (Hollmén et al. 2011, s.148).

Vähäsillanpuistosta Sofianpuistoon tultaessa on joen varrella sijainnut teollisuutta. Vuonna 1889 valmistuneen rautatien ja nykyisen Leinin kadun välissä oleva Hornin tehdasalue oli Salon kauppalan ensimmäinen teollisuusalue. Alueen tehtaissa on valmistettu 1890-luvulla mm. patoja, helloja, pyssynpiippuja ja sähköä, ja sota-aikana sotatarvikkeita kranaateista kenttäkeittiöihin (Hollmén et al. 2007). Salon nahkatehtaan vuodelta 1904 peräisin oleva punatiilinen tehdasrakennus on yhä olemassa (Hollmén et al. 2007, s.84, 109). Nahkatehdas aloitti toimintansa 1895 ja toiminta päättyi 1980-luvun alussa. Punatiilinen tehdas on Hornin teollisuusalueen vanhin säilynyt rakennus (Salon taidemuseo: Salo vanhoissa valokuvissa). Alueella sijaitsee myös yhä olemassa oleva, mutta toimintansa lopettanut Koulukaluston tehdas. Tehdas oli toiminnassa 1910-1984 (Hollmén et al. 2007, s.86-89). Koulukalusto Oy:n perustaja Fridolf Salola opiskeli muutaman vuoden myös Otaniemen Teknillisen korkeakoulun arkkitehtiosastolla. Salola kuitenkin kuoli pian tehtaan perustamisen jälkeen, jonka jälkeen tehtaan rakennuksia laajennettiin Sigfrid Sontagin mukaan (Hollmén et al. 2007, s.86-87). Koulukaluston työntekijöiden asunnot sijaitsivat Tehdaskadun toisella puolen, Vähäjoen varrella (Hollmén et al. 2007, s.89). Asuinalueilla oli myös puutarhoja. Rakennuksista suuri osa on yhä asumiskäytössä.

HISTORIALLISET RAKENNUKSET JA NIIDEN ARVOTTAMINEN

Salon kaupunkirakenne on lähtenyt kehittymään ensin Suuren Rantatien varrelle. Karttakuvassa sivulla 59 on esitetty tummimmalla kaupunkirakenne vuosien 1930-1940 välillä, astetta vaaleammalla 1948 kaupunkirakenteen levinneisyys, vielä astetta vaaleammalla harmaalla vuoden 1961 kaupunkirakenne ja valkoisella näkyy osa nykyistä kaupunkirakennetta. Kaupunkirakenteiden levinneisyydet on poimittu vanhoista kartoista ja ilmakuvista. Kuvasta nähdään, että Vähäjoen jääminen kaupunkirakenteen sisään on tapahtunut ensin Vähäsillanpuiston alueella ja levinnyt siitä Kylmälahteenpuiston ja Anistenpuiston suuntaan.

Sivun 60 karttakuvaan on merkitty Vähäjoen läheisyydessä sijaitsevia vanhoja rakennuksia ja niiden tietoja. Tiedot on poimittu lounais-Suomen paikkatietoa tarjoavasta Lounaispaikka-palvelusta. Keltaisella korostevärillä on merkitty suunnittelualueen läheiset rakennukset, jotka historialtaan, julkisivultaan tai toiminnoltaan ovat merkittäviä ja tulisi huomioida osana Vähäjoen varren puistoja, niiden käyttöä tai olemusta. Merkityt vanhat rakennukset ovat tällä hetkellä joko käytössä tai tyhjillään.

JOKIUOMAN SIJAINTI, RUOPPAUKSET JA HISTORIALLINEN MAISEMA

Vanhimmat tiedot Salonjoen penkkojen vyörymisestä ovat 1770-luvulta. Joen rantoja on vahvistettu muun muassa paalutuksin. Puupaaluttaminen aloitettiin 1900-luvun alussa. 1940-luvulle tultaessa paalutusta oli tehty Salonjoessa Lammassaareen asti. Puupaalut eivät kestäneet pitkään, joten uusia paaluja oli lyötävä joen puolelle ja se kavensi jokea. 1960-luvulla todettiin, että joki oli kaventunut 6 metriä 60 vuoden aikana. Joen kaventuminen keskusta-alueella on estetty rakentamalla betoniset rantamuurit. (Salon taidemuseo: Salo vanhoissa valokuvissa)

Vähäjoen paalutuksista ja ruoppauksista ei ole saatavilla kirjallista tietoa. Maastossa on nähtävissä, että Vähäjoen penkkoja on paalutettu puupaaluin Kerimanninpuistossa ja yhdestä kohdasta Vähäsillanpuistossa. Vähäjoen huoltotoimenpiteistä on historiankirjoissa mainittu vain perkaamisen harkinta. Vähäjoki löyhkäsi ja sen

perkaamista harkittiin vuosina 1919-1926, mutta sitä ei ilmeisesti koskaan saatu aikaiseksi (Hollmén et al. 2007, s.51). Vähäjoen penkat ovat Salonjoen tapaan sortumaherkkää savea ja viime vuosina penkkoja onkin vahvistettu Mököistenpuistossa ja Heikinpuistossa kiviverhoilulla.

Valokuvien perusteella maisema on ennen ollut hyvinkin avointa ja puutonta Salon jokivarsilla ja myös muualla kaupungissa. Useissa kuvissa 1900-luvulta Vähäjoen varella on nähtävissä myös puutarhaviiljelyä. Useissa vanhoissa valokuvissa, joissa kuvauskohteena on jokin osa Salon kaupunkia, on Lukkarinmäen päällä seisova Uskelan kirkko kuvattu maiseman taustalle näkymän päätepisteeksi. Näkymämahdollisuudet tuolloin tärkeään maamerkkiin ovat olleet nykyistä paremmat, sillä silloin näkymiä rajaavaa puustoa oli merkittävästi vähemmän sekä Lukkarinmäellä että alempana kaupungissa.

VANHA NIMISTÖ

Suunnittelualueella on yhä käytössä vanhoista sanoista peräisin olevaa nimistöä. Esimerkiksi suunnittelualueen urheilupuiston alue on ollut Anisten tilan peltoja. Uskelan kartassa 1780-luvulta tilan nimi on muodossa Annis. Alueen asuinalue tunnetaan yhä nimellä Anisi. Tähän työhön olen nimennyt nykyisin perhepuistona toimivan urheilupuiston osan ja vastarannan Jaanunpuiston yhteisnimellä Anisten perhepuisto tai lyhyemmin Anistenpuisto alueen kantatilan mukaan. Nimistä Anisi, Alhaisi ja Ylhäisi on sovittu, että niiden genetiivimuodot taipuvat muodossa "Anisten", "Alhaisten" ja "Ylhäisten", siksi puiston nimi taipuu "Anisten-", eikä suinkaan "Anisin-". (Salon kaupunkisuunnitteluosasto)

Vähäjoki ei ole aina tunnettu nimellä Vähäjoki, vaan nimitys on aiemmin ollut Salmi tai Salmenjoki. Salmi-nimitys periytyy ajalta, jolloin joki oli purjehduskelpoinen. Lukkarinmäen juurella sijaitsevan asuinalueen Salmenranta-nimitys on annettu alueelle vuonna 1939 (Hollmén et al. 2007, s.70). Samana vuonna myös Heikinpuisto on saanut nimensä (Hollmén et al. 2007, s.61).

Vähäjoen uuteen sijaintiin kaivettu joen osa on saanut puiston nimeksi Kerimanninpuisto. Nimi tarkoittaa yleiskielellä saaristolaispuistoa. Salon markkinoille silakkaa myymään tulleita saaristolaisia kutsuttiin kansanomaisesti kerimanneiksi. Kerimanni on väännös ruotsinkielen sanasta skärgårdsman. Nimitys on käytössä ainakin Sauvossa, Uskelassa ja Perttelissä (Salon taidemuseo: Salo vanhoissa valokuvissa)

Verstas Vähäsillan korvassa

Koulukaluston tehdas Salonjoen rannassa Itärannanpuistossa

Oluttehtaan kellari Salmenrannassa

Entinen nahkatehtaan rakennus Sofianpuiston vierellä

Vanha suojeluskuntatalo Sibeliusuiston laidalla

Anisten nykyinen päärakennus sekä maakellari/varasto 1780-luvun kantatilan paikalla Anistenpuistossa.

ANALYYSIEN YHTEENVETO

ANALYYSIEN TÄRKEIMMÄT TULOKSET

Joen tulvat, penkkojen sortumaherkkyys ja veden ravinteikkaus ovat alueen heikkouksia. Vahvuutena puolestaan ovat muun muassa alueen vehreys ja sen vaihtelevuus. Savinen laaksonpohjan maaperä aiheuttaa joessa mutavyöryn riskejä. Matalan sijaintinsa vuoksi alueella on usein tulvia, mutta todennäköisyys, että ne aiheuttaisivat vahinkoa, on kuitenkin kohtuuden rajoissa ja riskejä voidaan hallita tietoisesti. Tulvia kestäväntöntä rakentamista liian lähelle jokiuomaa tulee välttää yleisempien pienten tulvien takia. Joen vedessä saattaa myös olla hulevesien tuomia epäpuhtauksia. Joen savipohja ruokkii runsasta vesikasvillisuutta, joka viittaa veden tuomiin ravinteisiin. Alueen muu kasvillisuus on hyvin vaihtelevaa istutetuista puista luonnonmukaiseen metsikköön. Istutetuimmat ja hoidetuimmat puistoalueet sijaitsevat suunnittelualan itäpäässä. Alueen nykyinen runsas vehreys on itsessään suuri arvo, jota myös haastatellut puiston käyttäjät arvostivat.

Maiseman tilallisuus ja oleskelun miellyttävyys vaihtelevat muun muassa vuodenajan ja maastonmuotojen mukaan. Puistoissa on paljon lehtipuita, joten maiseman ulkonäkö muuttuu talvisin niin, että tilat rajautuvat enemmän rakennuksiin ja näkymät ovat laajempia kuin kesällä. Kaukomaisema näkyy talvella paremmin. Kesäisin puistoketju on hyvin vihreä ja paikoin myös maisematilaltaan melko sulkeutunut. Puistoilla on selkeitä rajoja. Pituussuunnassa kuljettaessa näitä rajaavia tekijöitä ovat liikenneväylät ja poikittaissuunnassa itse joki ja puistojen reunojen puusto sekä rakennukset. Myös tuuliolosuhteet saattavat ajoittain olla haastavat pitkissä suorissa puistoissa. Puistoalueiden joen penkoilla on runsaasti kaltevaa pintaa, joka tuo haastetta oleskeluun ja harrastemahdollisuuksiin.

Nykyinen reitistö keskittyy suunnittelualan itäpuolelle. Suunnittelualan länsipuolella reitistön puute ja pihojen läheisyys luovat yksityisen tilan tunnun. Toiminnot ja oleskelun alueet keskittyvät suunnittelualan itäpäähän. Perhepuiston alue on toimintojen keskus, jossa myös käyttäjiä on runsaasti.

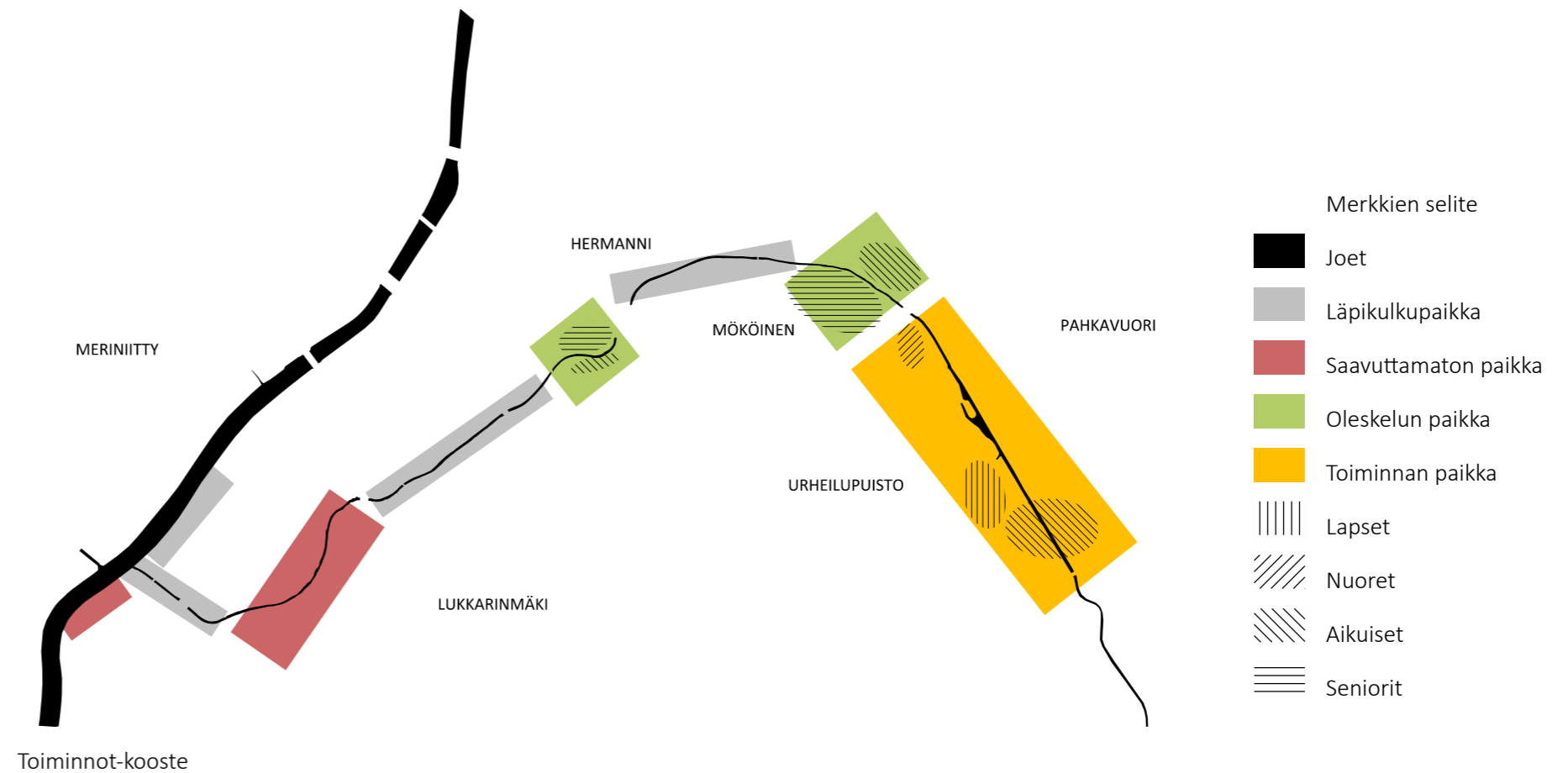
Paikan hengeltään vahvimpia ja omaleimaisimpia ovat alueet, joissa on havaittavissa historiallisia rakenteita. Alueen tärkeimpiä historiallisia rakenteita ovat sivulla 61 mainitut viisi rakennusta, joissa on erityistä potentiaalia tuomaan puistoille lisäarvoa.

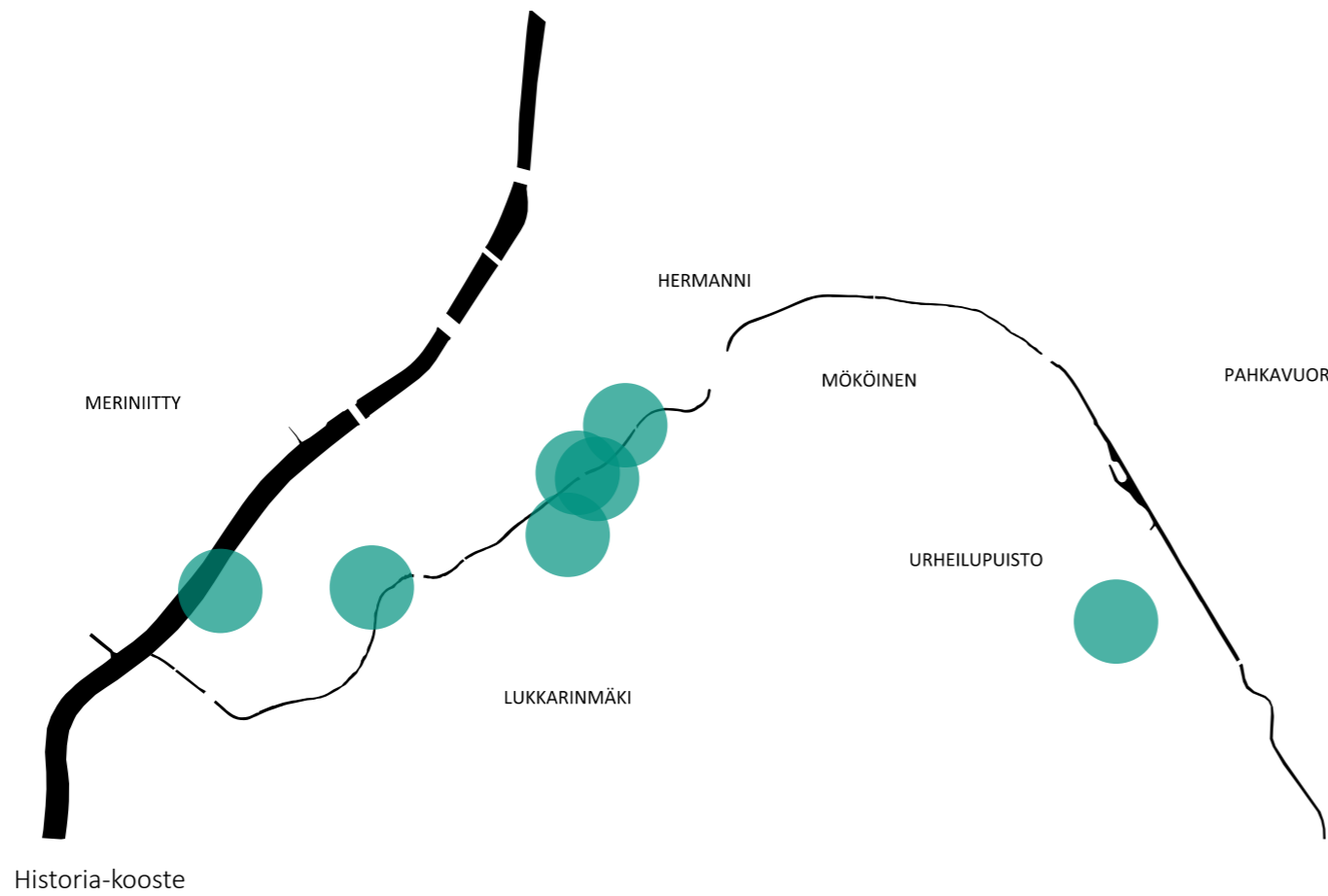
Tälle aukeamalle olen koostanut puistojen nykytilan analyysit kolmeksi yksinkertaistetuksi kaavioksi, joita ovat ”toiminnot ja käyttäjät”, ”historia” sekä ”tilallisuus ja paikan henki”.

Toimintojen ja käyttäjien kaaviossa analyysistä saatujen tietojen perusteella alue jakautuu oleskelun, toiminnan ja liikkumisen kannalta karkeasti neljään erilaiseen tyyppiin. Näitä ovat (1) läpikulkupaikat, (2) saavuttamattomat paikat, (3) oleskelun paikat ja (4) toiminnan paikat. Samaa koostekarttaan on merkitty kunkin alueen yleisimmät käyttäjäryhmät, jotka on karkeasti jaettu lapsiin, nuoriin, aikuisiin ja ikäihmisiin. Käyttäjät oleskelevat nykytilanteessa pääasiassa alueen itäpäässä.

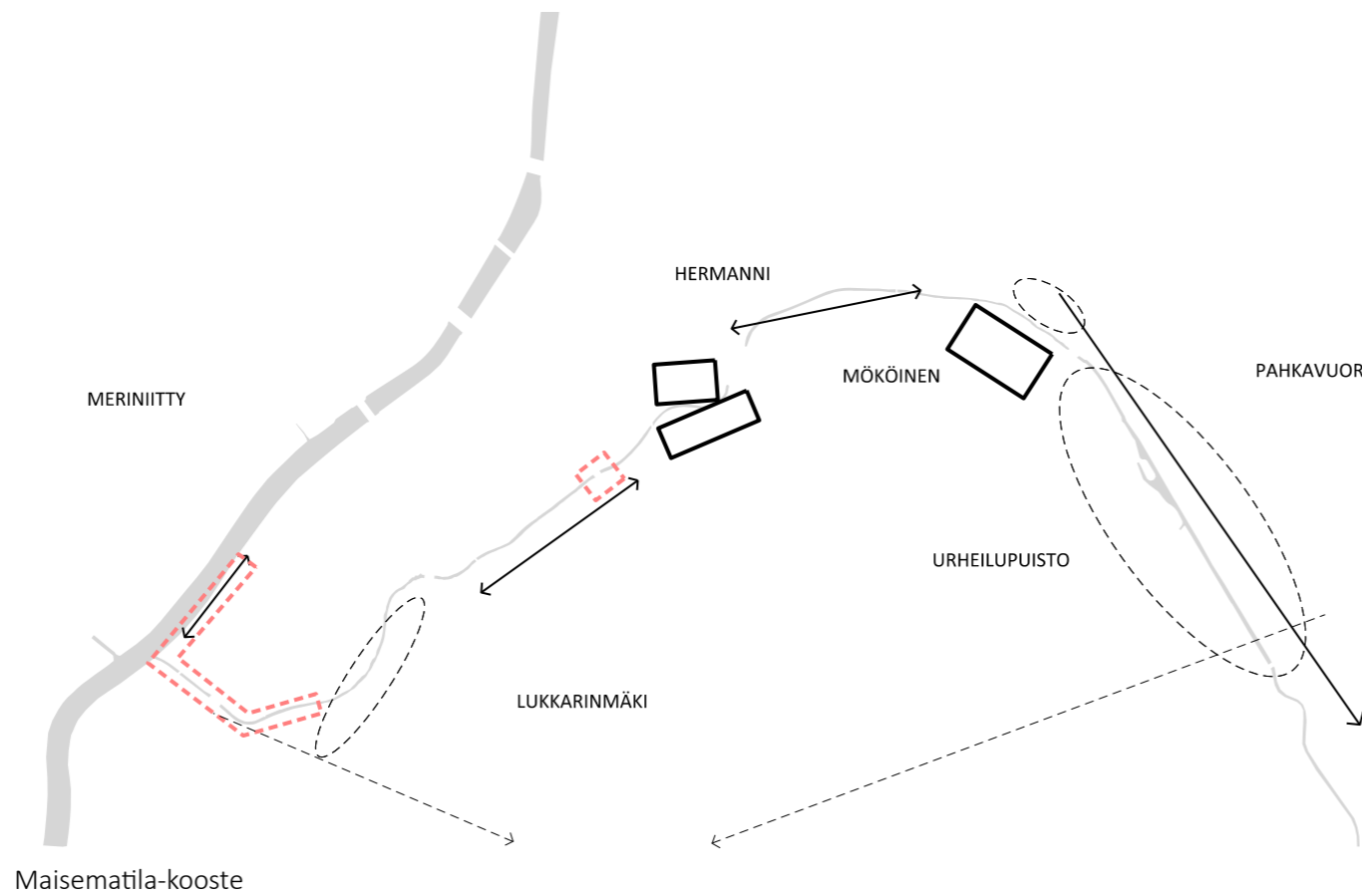
Toisessa koostekaaviossa on esitetty historiallisesti merkittävät paikat. Historiallisesti merkittävät paikat sijoittuvat pääosin suunnittelualan keskivaiheille, mutta myös Anistenpuistoon ja Salonjoen rantaan.

Kolmannessa koostekartassa maiseman tilallisuus on lajiteltu karkeasti avoimiin ja sulkeutuneisiin puistoihin sekä pitkiin kapeisiin kulkuosuuksiin, joiden tilallisuus perustuu kapeaan näkymään.

- Merkkien selite
- Joet
 - Havaittavissa oleva historia

- Merkkien selite
- Joet
 - Pitkä kapea tila ja näkymä
 - Näkymä maamerkkiin
 - Sulkeutunut puustoinen puisto
 - Avoin puistotila
 - Vahva paikan henki

VÄHÄJOEN VIRKISTYSALUEIDEN SWOT-ANALYYSI

SWOT-analyysin nimi tulee englanninkielen sanojen Strengths, Weaknesses, Opportunities ja Threats alkukirjaimista. Analyysi on Albert Humphreyn kehittämä nelikenttämenetelmä, jota käytän tässä työssä kootakseni tiivistetysti yhteen Vähäjoen varren puistojen nykyiset vahvuudet ja heikkoudet sekä tulevat mahdollisuudet ja uhat.

NYKYISET VAHVUUDET

Nykyiset rakennetut puistot ja niiden virkistyspalvelut

Vähäjoen ympäristön muusta kaupunkirakenteesta poikkeava avoimuus ja vehreys

Osin näkyvillä oleva kaupungin historia

Jokiympäristön tarjoamat ekosysteemipalvelut

NYKYISET HEIKKOUEDET

Yhtenäisen virkistysreittein puute ja puistojen vaikea saavutettavuus

Vähäjoen veden läheisyyteen on vaikea päästä

Puistojen jäsenolemättömyys ja yhtenäisyyden puute

Savimaiden sortumavaara uoman penkoilla

TULEVAT MAHDOLLISUUDET

Puiston saavutettavuuden parantaminen ja käytön lisääminen

Uudet virkistysalueet ja -palvelut

Käyttäjien määrän lisääntyminen alueen palveluntarjoajille

Historian esiintuominen ja paikan arvostuksen kasvu

TULEVAT UHAT

Kasvavan käytön aiheuttamat ongelmat

Puiston umpeenkasvu tai vastakohtaisesti liika avoimuus ja tuulisuus

Monimuotoisuuden väheneminen

Tuleva huonosti suunniteltu rakentaminen

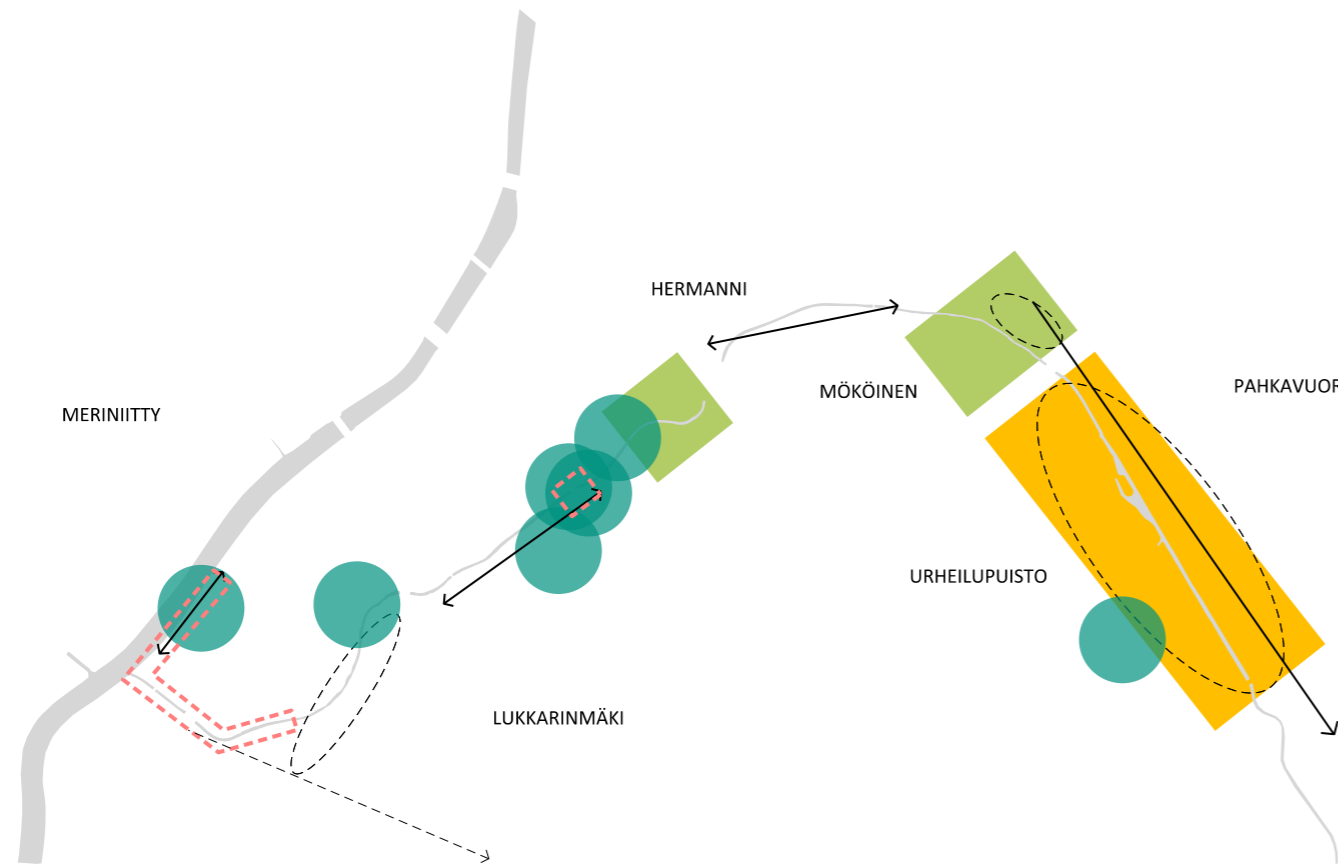
YMPÄRISTÖN VAHVUUDET KARTALLA

Karttaan on merkitty ympäristöstä löytyvät vahvuudet, joita ovat pitkät näkymät, suurikokoiset avoimet alueet, paikan hengeltään vahvat alueet, rakennetut oleskelun ja toimintojen puistoalueet sekä havaittavissa olevat historialliset rakennukset tai rakenteet. Myös Vähäjoki ja sen ympäristön vehreys itsessään on muusta ympäristöstä poikkeavaa ympäristöä ja siten alueen vahvuus sekä ekologisessa että maisemakuvallisessa mielessä.

YMPÄRISTÖN HEIKKOUEDET KARTALLA

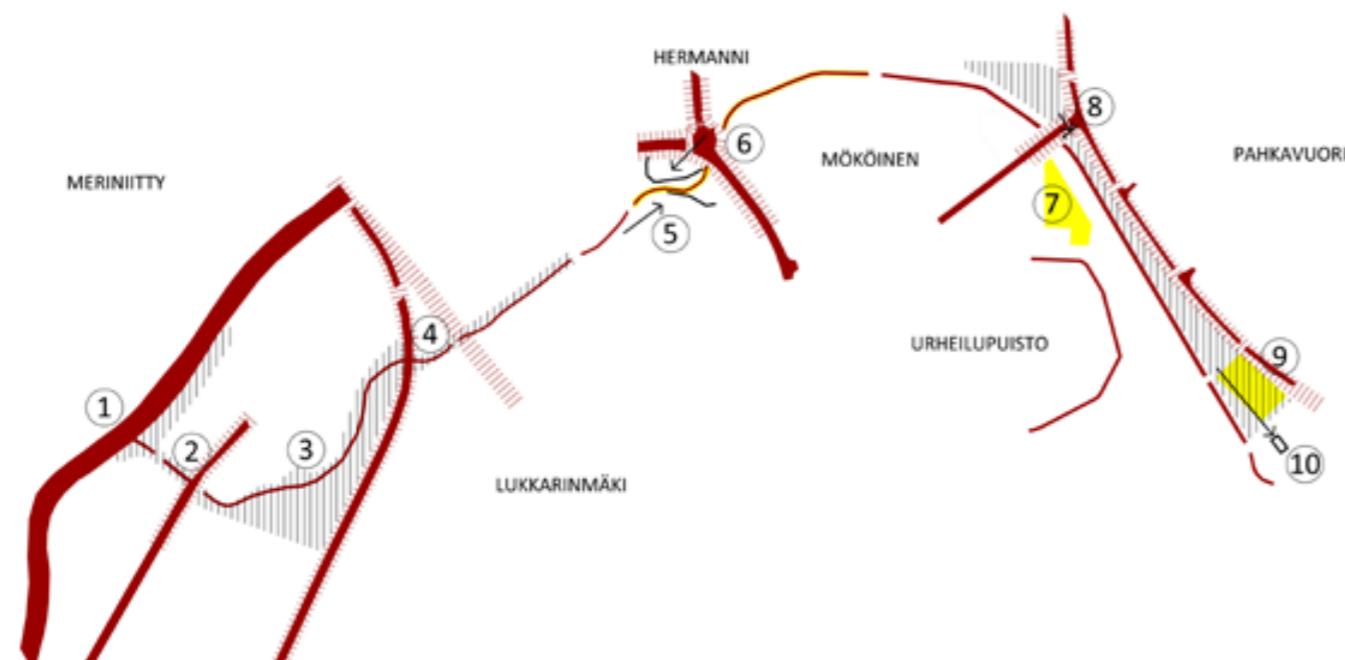
Kartassa on esitetty ympäristön heikkoudet. Kulkua estävät tekijät ovat kartassa pääosassa. Keltaisella on merkitty esteettiset epäkohdat. Jäsentymättömät alueet ovat joko hoitamattomia, tai toiminnallisesti tai maisematilallisesti epämiellyttäviä alueita. Nuolella ja sulkuviivalla on merkitty ne paikat, jotka sulkevat maisemaa epäedullisilla kohdilla. Suurimmat tiet ja rautatie aiheuttavat puistojen alueelle meluhaittaa. Paikkojen heikkouksia on kohdistettu karttaan numeroin.

Anistenpuiston heikkous on alueen puuttuva imago ja nimi, joka kertoisi kuulijalle suoraan mistä alueesta on kyse. Nykyisin puistoa kutsutaan perhepuistoksi. Tässä työssä olen nimennyt kyseisen puiston Anistenpuistoksi tai Anisten perhepuistoksi helpottamaan alueeseen viittaamista.

Ympäristön vahvuudet kartalla

- Merkkien selite
- Joet, ekologinen arvo
 - Pitkä kapea tila, kulkuyhteys ja näkymä
 - Näkymä maamerkkiin
 - Avoin puistotila
 - Vahva paikan henki
 - Rakennettu puisto, oleskelun paikka
 - Rakennettu puisto, toiminnan paikka
 - Havaittavissa oleva historia

Ympäristön heikkoudet kartalla

- Merkkien selite
- Pitkänomainen kulkueste
 - Esteettinen heikkous
 - Jäsentymätön alue, toiminnallisesti/viihtyvyyden kannalta kehittämistä vaativa paikka
 - Tärkeää näkymää rajaava este
 - Liikenteen melu
- ① Salonjoen yli ei pääse, lähimmät ylityspaikat ovat 500 m pohjoiseen tai 500 m etelään
 - ② Kapea ja umpeen kasvanut puustoinen jokivarsi ja Tehdaskadun ylitys, suojaiteita ei ole
 - ③ Pelto ja jokivarsi nykytilassaan mahdoton kulkea, ja pihojen ja radan läheisyys on puistolle haaste
 - ④ Lähin radan alituspaikka on yli 100 m pohjois-luoteeseen ja vaikea löytää
 - ⑤ Puistotila ohjaa kulkijan Heikinpuistoon ja Sibeliuspuihoon jää huomaamatta
 - ⑥ Kiertoliittymän suunnasta katsottuna joki katoaa ja puistotilat päättyvät Sibeliuspuihoon
 - ⑦ Skeittipuisto ja koirapuisto antavat ympäristöönsä epäsiistin vaikutelman
 - ⑧ Kapea avoin kohta ja pitkä vista uhkaavat sulkeutua kasvillisuuden ansiosta
 - ⑨ Viljelypalstojen alue avoimella pellolla vaikuttaa epäsiistiltä
 - ⑩ Näkymän keskellä oleva rakennus epäsiisteine pihoineen vie huomiota maisemassa

An aerial photograph of a residential neighborhood, overlaid with a semi-transparent green filter. The scene features a central roundabout with a grassy center, where a road from the left meets a road from the right. A multi-lane road continues from the right towards the top right. The surrounding area is filled with various residential buildings, including multi-story apartment blocks and smaller houses, interspersed with trees and green spaces. The word 'KONSEPTI' is written in white, uppercase letters across the upper right portion of the image.

KONSEPTI

KONSEPTI

Työn alussa esitettiin kysymys: ”Miten luoda selkeä ja jatkuva kulkuyhteys Vähäjoen varren puistojen halki Salonjoelta Anistenpuistoon ja osoittaa sen varrelle paikkoja ja toimintoja niin, että se luo hyvää, monipuolista ympäristöä ja palvelee mahdollisimman monenlaisia käyttäjiä?” Tähän tutkimuskysymykseen, työn tavoitteisiin ja analyysien tuloksena saatuihin puutteisiin haetaan vastausta esittämällä konsepti.

Koska analyysien tärkeimmiksi tuloksiksi nousivat olemassa olevan kevyenliikenteen reitistön puutteet, maiseman tilallisuuden vahvuudet ja puutteet, käyttäjäkuntien ja toimintojen jakautuminen eri alueille sekä vanhoista rakennuksista ja rakenteista huokuva historia, on suunnitelman konseptiksi valittu kolme eri visiota. Visioissa esitetään yhteystarpeet, maiseman tilallisuus ja toimintojen sijoittaminen. Visiot vastaavat suunnittelualueen tarpeisiin, tavoitteisiin ja tutkimuskysymykseen osittain. Tarkempi vastaus tutkimuskysymykseen ja tavoitteiden toteutumiseen saadaan ideasuunnitelmavaiheessa.

Konseptin esittäminen antaa suunnittelulle suunnan, jota noudattamalla edetään lähemmäs työn päätavoitteiden toteutumista. Pää-tavoitteina oli mahdollistaa kevyenliikenteen kulku Vähäjoen varren puistojen halki, luoda yhtenäinen maisemallinen jatkumo puistojen ketjulle ja nostaa Vähäjoki esiin sekä mahdollistaa veden äärelle pääsy. Konseptin esittämisen jälkeen pohditaan sen vaikutuksia lähötietoihin ja huomataan, mihin suuntaan suunnitelmaa tulee viedä, jotta tavoitteet toteutuvat paremmin.

Yhteystarpeet-visiossa vastataan kysymykseen, miten uudet kevyenliikenteen reitistöt on kokonaisuuden kannalta toimivinta sijoittaa ja liittää olemassa olevaan kevyenliikenteen verkostoon. Maiseman tilallisuus-visiossa esitetään idea, miten luoda suunnittelualueesta maisematilallisesti yhteneväinen ja käyttäjälle nykyistä miellyttävämpi ja seurattavampi kokonaisuus. Toiminnot-visiossa ryhmitellään olemassa olevien toimintojen ja oleskelunalojen lomaan uusia toimintoja ja oleskelun alueita ympäristön historia ja luonne huomioon ottaen.

YHTEYSTARPEET JA REITTIHIERARKIA

Yhteystarpeet ja reittihierarkia-vision perustana on kaksi erityyppistä reittiä Vähäjoen puistojen halki. Toinen on ympärivuotisesti käyttökunnossa pidettävä kevyenliikenteen pääväylä, jota myös polkupyöräliikenne voi käyttää. Toinen reitti on kapeampi, niin kutsuttu elämyspolku, jonka tarkoituksena on tarjota kulkijalle elämyksellisempi vaihtoehto. Elämyspolku on toissijainen, pienempi polkuvaihtoehto, jolle ei osoiteta pyöräilyä, eikä reitti välttämättä ole talvikunnossapidettävä. Elämyspolku pyrkii tuomaan kulkijansa lähemmäs jokea. Visiokuvassa on esitetty olemassa oleva ja suunniteltu reitistö.

Sibeliuseruistossa, Kylmälähteenpuistossa ja Mököistenpuistossa reitit pysyvät ennallaan, eikä uusia yhteyksiä ole ehdotettu, vaan olevat reitit sovitetaan osaksi koko Vähäjoen varren kattavaa reitistöä. Kylmälähteen puistossa, Uskelan koulun tietämiltä joen toiselle puolelle ei ole osoitettu uutta siltaa, sillä perennatarhan alue halutaan pitää rauhallisena ja senioreille sopivana alueena ilman pelkoa esimerkiksi lujaa ajavista pyöräilijöistä. Pyörällä ohi kulkevat ihmiset saattavat luoda ikäihmisille ja näkövammaisille rasitteen, joka vie ilon kävelystä (Rappe et al. 2003, s. 37).

Anistenpuistossa uusiksi reiteiksi on ehdotettu muun muassa joen viertä kulkevan kesken jääneen polun pohjan linjaus. Lisäksi on ehdotettu kaksi uutta joen ylityspaikkaa. Alueelta luodaan uudet yhteydet myös tennishallin suuntaan sekä viljelypalojen ohi Tallikujalle. Tallikujan ja Karjaskylänkadun risteyksestä luodaan uusi kevyenliikenteen pääväylä golfkentän reunaan myöten Karjaskylänkadun länsipuoliselle asuinalueelle. Heikinpuistoon ehdotetaan uutta linjausta kevyenliikenteen pääväyläksi, jotta pääväyläyhteys Vähäjoen vartta pitkin ei katkea. Perniöntien yli liikenneympyrän läheisyyteen ei ole mahdollista esittää uutta turvallista kevyenliikenteen ylityskohtaa, joten kaikki kevytliikenne ohjataan kiertämään kiertoliittymän länsipuolelta. Heikinpuistosta Vähäsillalle päin kuljettaessa kevyenliikenteen pääväylä ja elämyspolku hetkeksi yhtyvät. Vähäsillanpuistoon rakennetaan uusi 1,2 metriä leveä elämyspolku joen läheisyyteen. Sama polku jatkuu Sofianpuistossa ja Kerimanninpuistossa. Sofianpuistossa polku jatkuu puusillan osalta 2 metriä leveänä. Elämyspolun varteen on esitetty oleskelun paikkoja.

Uusi kevyenliikenteen pääväylä kulkee Vähäsillanpuistosta Sofianpuiston kautta Kerimanninpuistoon ja uusi elämyspolku sen vastakaisella puolella jokea. Sofianpuiston kohdalla vanhan nahkatehtaan pihasta esitetään kulkuyhteys Vähäjoen yli. Siltayhteys on käytössä pääreitillä siinä vaiheessa, kun rautatien alikulkua ei ole vielä rakennettu. Itärannanpuistossa ja Salonjoen suuntaisessa Kerimanninpuiston osassa elämyspolku ja pääväylä yhdistyvät yhdeksi elämysteemaiseksi puupintaiseksi pääväyläksi. Lisäksi Salonjoen yli on esitetty uusi kaavan mukainen kevyenliikenteen silta.

Yhteistarpeet ja reittihierarkia -visio

- Nykyinen päävirkistysreitti, pyöräily on sallittua
- Nykyinen elämyspolku, vain jalankulku
- - - Uusi päävirkistysreitti, pyöräily sallittua
- - - Uusi elämyspolku, vain jalankulku
- Elämyspolun jatko (varaus)

Puistotilat-visio

SUURET JA PIENET PUISTOTILAT

Puistotilojen visio vastaa analyyseissä havaittuihin puutteisiin maiseman tilarakenteessa. Kulkijan matkantekoa helpottamaan ja kulun miellyttävyyttä lisäämään esitetään idea maisematilan jatkuvuudesta läpi koko jokivarren reitin. Analyyseissa havaittuja maisematilojen rajatyyppejä hyödyntäen muokataan maisematilan rajoja niin, että kulkijan on helppo hahmottaa puistojen ketjun jatkuvuus ja suunta.

Visiossa uloimmalla paksulla viivalla on merkitty jokivarren puistojen maisematilan haluttu pääraja, joka on raja Vähäjoen puistojen ja muun kaupunkirakenteen välillä. Päärajan ei ole tarkoitus sulkea puistoa ja kaupunkia toisistaan, vaan rajan sisäpuolella oleskellessa käyttäjistä tulisi tuntua siltä, että hän oleskelisi puistotilassa. Salonjoen osalta paksuviivainen rajaus kuvaa sitä, mikä osa Salonjoen jokivarresta hahmottuu käyttäjälle yhtenäiseksi jokivarsipuistotilaksi hänen tarkastellessaan ympäristöään Vähäjoen suun tuntumasta.

Katkoviivoilla on merkitty puistojen sisällä olevat tilarajat, joiden sisään muodostuu omanlaisia löyhiä aluekokonaisuuksia. Rajoja voivat luoda esimerkiksi maavallit, tai pensas- ja puuryhmät, mutta ne eivät kuitenkaan sulje maisemaa kokonaan. Puistojen sisällä olevia tilarajoja on muotoiltu niin, että ne ohjaavat puistossa kulkijan kulkua ja katsetta Vähäjoen varren suuntaisesti. Siten koko jokivarren matkalla kulkijan on helpompi havaita jokivarren puistojen sekä itse joen jatkuvuus ja suunta. Visiokuvassa kulkua johdattava tila on merkitty sinivihreällä värillä. Tilan poikki esitettyjen katkoviivojen tehtävä on jaksottaa pitkänomaista tilaa pienempiin, tunnistettaviin kokonaisuuksiin sulkematta maisemaa liikaa.

Tärkeimmät kohdat ja samalla suurimmat muutokset, joissa maisematilaa on rajattu ohjaamaan kulkua paremmin jokivarren suuntaisesti, sijaitsevat Sofianpuistossa sekä Mököistenpuistossa. Sofianpuistossa.

TOIMINTOJEN SIIJOITTELU

Toimintojen sijoittelun-visiossa on esitetty oleskelun ja toimintojen paikat sekä käyttäjäkunta, jolle alueen toiminto on pääasiassa kohdennettu. Visio täydentää analyyseissa löydettyjä toimintojen ja oleskelun paikkoja. Kerimanninpuisto ja osa Sofianpuistoa ovat niin kapeita, että toimintojen ja oleskelun paikkojen sijaan alueella pyritään antamaan käyttäjälle miellyttävä elämyksellinen kokemus kulkuyhteyden muodossa.

Sofianpuistossa rautatien vierelle osoitetaan toimintoja nuorille ja aikuisille. Vähäsillanpuiston varrelle osoitetaan oleskelua sekä toiminto, jossa paikan historiaa tuodaan esiin opastauluilla, sillä analyyseissa alueella havaittiin historiallisten rakenteiden ja rakennusten keskittymä. Heikinpuisto, Sibeliuksenpuisto ja Kylmälahteenpuisto säilytetään oleskelun paikkoina.

Anisten perhepuiston skeittipaikka säilytetään nuorten käytössä. Anistenpuiston keskivaiheille ehdotetaan lisää pääasiassa aikuisille suunnattua toimintaa. Lapsille suunnattuja toimintoja lisätään ottamalla leikkipaikan eteläpuolella sijaitseva Anisten vanha kantatalo puistotoimintakäyttöön. Puistotalon pihapiiriin esitetään lapsille suunnattuja toimintoja. Leikkipaikan viereen esitetään toimintaa senioreille. Lasten ja ikäihmisten toiminnot sijoitetaan lähekkäin, jotta käyttäjäryhmien välille syntyisi enemmän kanssakäymistä.

Toiminnot ja oleskelun paikat -visio

	Joet		Lapset
	Elämyksellinen kulun paikka		Nuoret
	Oleskelun paikka		Aikuiset
	Toiminnan paikka		Seniorit

KONSEPTIN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

VAIKUTUKSET KAAVAAN JA MAANOMISTUKSIIN

Konseptissa on otettu huomioon kaavamääräykset muutamia poikkeuksia lukuunottamatta. Kaavassa on esitetty, että kevyenliikenteen yhteys kiertää rautatien Tehdaskadun alikulun kautta, mutta konseptissa on ehdotettu uutta alikulua nykyisen rautatien ja tulevan rautatien ali, Vähäjoen alitusten yhteyteen. Alitukset ovat mahdollisia, jos sillan alituskorkeuksista tingitään ja sallitaan tulvan ajoittain peittää yhteys. Reitin rakentaminen on kaavioitu rakentamisvaiheittain sivulla 86. Olemassa oleva rautatiesilta voidaan rakentaa kevyenliikenteen alitukseen sopivaksi esimerkiksi seuraavan peruskorjauksen yhteydessä. Radan ja sillan lopullisesta kohtalosta uuden radan rakentamisen jälkeen ei ole vielä päätetty. Vaihtoehtona on myös, että tulevaisuudessa nykyinen rata saattaa poistua kokonaan. Konseptissa on oletettu, että vanha rautatie jää paikoilleen.

Keskustan osayleiskaavassa 2035 on esitetty reittiyhteys pitkin Vähäjoen vartta vaihdellen sen puolelta toiselle. Konseptissa on esitetty reitistö molemmin puolin jokea lähes koko matkalta. Tästä ei kuitenkaan synny kaavan kanssa ristiriitaa, sillä Vähäjoen lähiympäristön alue on esitetty osayleiskaavassa 2035 molemmin puolin jokea puistona(VP) ja lähivirkistysalueena(VL). Konseptissa esitetty Salonjoen ylittävä uusi kevyenliikenteensilta on esitetty keskustan osayleiskaavassa. Silta yhdistää kevyenliikenteen pääväylän Meriniityn pyöräilyverkostoon ja tulevaan Salonjoen rantapuistoon.

Konseptissa on esitetty uusi yhteys nahkatehtaan tontilta Sofianpuistoon. Kaavassa kyseinen yhteys on merkitty korttelia pohjoisemmaksi, mutta tällöin kevyenliikenteen kulkureittiin tulee ylimääräistä kiertoa. Kevytliikenne joutuisi kiertämään Tehdaskadun alikulusillan joka tapauksessa nahkatehtaalalle asti ja kääntymään siitä vastakkaiseen suuntaan päästäkseen takaisin Vähäjoen ääreen. Konseptissa ehdotettu reittivalinta on suurempi ja lisäksi reitti tuo nahkatehtaan nykyisille palveluntarjoajille enemmän potentiaalisia asiakkaita rakennuksen läheisyyteen.

VAIKUTUKSET MAISEMATILAN YKSITYISYUDENTUNTUUN, HISTORIAN TUNTUUN JA PAIKAN HENKEEN

Aiemmin esittämäni julkisen ja yksityisen tilan karttatutkielmaan sivulla 43 tulee konseptin myötä muutoksia. Viereiselle sivulle olen merkinnyt muutosalueet keltaisilla ympyröillä. Ensimmäinen ympyröity alue sijoittuu Sofianpuiston kapeaan joen mutkaan asuinrakennusten väliin, johon on konseptissa ehdotettu elämyspolku. Pihojen yksityisyyden säilyttämiseksi alueelle tulee ehdottaa yksityisyyttä säilyttäviä tekijöitä. Toinen ympyröity alue sijaitsee rautatien läheisyydessä. Rakennusten yksityisyyden tuntua parannetaan lisäämällä kasvillisuutta. Kolmas keltaisella huomioitu alue on Pakkarinpuisto. Pienikokoinen kaupungin omistama Pakkarinpuisto vaikuttaa nykytilassaan kuuluvan viereisen kerrostalon piha-alueeseen. Tilan luonteeseen tehdään muutos rajaamalla tilaa ja ottamalla alue puistokäyttöön. Konseptissa ehdotetaan toimintojen lisäämistä puistoon. Puiston lähialueilla on havaittavissa runsaasti historiallisia rakennuksia ja rakenteita. Ehdotettavan toiminnon tulee nostaa mainittua havaittavissa olevaa historiaa sekä alueen kirjoitettua historiaa enemmän esille, jotta paikan vahvuudet nousevat esiin. Neljäs keltaisella ympyröity alue on Anistenpuiston vanha talouskeskuksen rakennus. Rakennus pihoineen on konseptissa otettu mukaan eri käyttäjien toimintoihin, joten paikan luonteeseen tulee suuri muutos. Sijaintinsa ja olemuksensa ansiosta vanha kantatilan rakennus muistuttaa menneestä historiasta, joten sen hyödyntäminen asukkaiden yhteiseen käyttöön rikastuttaa paikan henkeä.

VAIKUTUKSET TUULI- JA VESIOLOSUHTEISIIN

Puuston poiston myötä tuulisuus saattaa paikoin lisääntyä. Puustoa tulee poistaa riskikohdista harkiten. Suurempia ja pienempiä tiloja rajaamalla luodaan käyttäjille myös pienilmastollisesti miellyttäviä paikkoja.

Pintavalunnan määrä saattaa pinnoitettujen polkujen osalta nousta, mutta vaikutus on hyvin pieni. Suunnittelualueella tulee suunnitelmassa käyttää läpäiseviä materiaaleja, jotta vältetään hulevesien määrän nousu.

Hulevesien ollessa korkealla jotkin matalalla kulkevat reitit saattavat jäädä hetkellisesti veden alle. Keväen jäiden lähtö ja tulviminen on riski etenkin Vähäjoen suulla ja Salonjoen varren puistoissa. Tulvi-

misen pelossa puistoja ei tule kuitenkaan jättää rakentamatta, sillä rantojen virkistyskäytön arvo on suuri.

VAIKUTUKSET KÄYTTÄJÄKUNTAAN

Toimintojen ja oleskelun paikkojen lisäämisen myötä puistojen käyttäjämäärät todennäköisesti lisääntyvät. Laadukkaan ja omalaatuisen ympäristön imago on käyttäjän silmissä huomattavasti parempi kuin hoitamattomien joen penkkujen. Rakentamalla käyttäjille uutta puistoympäristöä, vaikuttaa se paikan luonteeseen ja esimerkiksi asuinalueen suosioon. Myös kevyenliikenteen yhteyksien parantaminen on käyttäjän mielestä yleensä positiivinen asia.

Toisaalta, esimerkiksi Sofianpuiston nykyisen asuinalueen asukkaiden reaktiota uuteen kevyenliikenteen yhteyteen ja puistoon on vaikea arvioida. Uusi puistoalue ja yhteys voidaan kokea negatiivisena, jos sillä uhataan oman pihan rauhaa. Siksi suunnitelmassa tulee esittää Sofianpuiston ja pihojen väliin riittävästi suojaa ja yksityisille alueille pääsyä on rajoitettava. Vaihtoehtoisesti uusi kevyenliikenteen reitti voi tuoda myös positiivisen kannatuksen, sillä se lisää alueen asukkaiden liikkumis- ja virkistysmahdollisuuksia.

Konseptin seurauksena Anisten perhepuistossa syntyy todennäköisesti nykyistä enemmän sosiaalista kanssakäymistä ja positiivisia elämyksiä toimintojen ja käyttäjämäärien lisääntyessä. Etenkin uuden puistotalon alueella aktiivisuus todennäköisesti kasvaa. Myös senioreiden ja lasten yhdessä puuhastelu voi parhaimmillaan antaa molemmille osapuolille miellyttäviä kokemuksia.

VAIKUTUKSET LUONTOARVOIHIN JA EKOLOGISIIN YHTEYKSIIN

Ekologiset yhteydet jokivarressa paranevat jonkin verran rautatiesillan alikulun rakentamisen myötä. Hoidetumpi ympäristö ja leikatun nurmipinta-alan kasvu voivat vähentää suunnittelualueen luonnon monimuotoisuutta.

VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖN VAHVUUKSIIN, HEIKKOUKSIIN, UHKIIN JA MAHDOLLISUUKSIIN

Nykyiset rakennetut puistot säilyvät edelleen rakennettuina ja säilyttävät siten virkitysarvonsa. Vähäjoen vahtuutena esitetty ympäristön avoimuus ja vehreys säilyvät myös konseptissa. Pai-

kan historian arvojen esille nosto Vähäsillanpuistossa lisää alueen kiinnostavuutta ja luo paikalle vahvemman luonteen. Jokiympäristön tarjoamista ekosysteemipalveluista etenkin virkistyspalvelujen määrä nousee. Konsepti tukee SWOT-analysissä esitettyjen heikkouksien poistumista. Heikkouksista poistuu konseptin myötä yhteisen virkistysreitit puute. Vähäjoen läheisyyteen pääsy lisätään ja puistojen maisematilaan tuodaan selkeyttä.

Tulevista mahdollisuuksista konseptissa tulee käyttöön puistojen saavutettavuuden lisääntyminen, uudet virkistysalueet ja palvelut, käyttäjämäärien lisääntyminen alueen palvelutarjoajille, ja historian esille tuonnin ansiosta syntyvä alueen arvostuksen kasvu. Negatiivisina puolina käyttäjämäärien lisääntyessä voi paikoin esiintyä maanpinnan kulumista.

VAIKUTUKSET MAISEMAKUVAAN JA MAISEMATILAAN

Uudet reitit ja kasvillisuuden poisto ja lisäys vaikuttavat maisemakuvaan ja maisematilaan jonkin verran. Pyrkimys muokata maisematilaa Vähäjoen vartta myöten johdattelevaksi tilaksi, muokkaa samalla hieman myös maisemakuvaa uusien näkymien ansiosta. Uusien reittien ansiosta käyttäjälle syntyy uusia alueita, joista havainnoida ympäröivää maisemaa. Kasvillisuuden poisto antaa maisematilaan uusia haluttuja näkymiä Anistenpuistossa, Sibeliuksenpuistossa ja osittain myös Vähäsillanpuistossa, Sofianpuistossa ja Kerimanninpuistossa. Maisemakuvaan vaikuttavat muun muassa puistoalueiden rakentamisen aste ja hoidon aste.

VAIKUTUSTEN ARVIOINNIN YHTEEVETO

Vaikutusten arvioinnin tuloksena on, että konseptilla on alueeseen sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia. Positiiviset vaikutukset kuitenkin peittoavat negatiiviset. Kaikkia suunnitelman lopullisia vaikutuksia ei konseptin perusteella pystytty näkemään. Sen sijaan selvisi suuntia, joihin suunnittelua pitää viedä, jotta päästään paremmin tavoitteisiin.

ESIKUVIA SUUNNITELMIIN

ESIKUVIA

Konseptin toteutuksen avuksi on poimittu kolme erilaista esikuvaa. Koska suunnittelualueesta halutaan tehdä sopivasti rakennettu kaupunkimainen ympäristö, mutta samalla kuitenkin hyvin vehreä ja luonnollinen puisto, tulee suunnitteluratkaisujen tukea tätä ajatusta.

Ensimmäinen esikuva on maisema-arkkitehti Jussi Jänneksen suunnittelemat Leimuniityn kasvillisuusalueet Espoon Tapiolassa 1956-1959. Jänneksen veistoksellisessa kokonaisuudessa ideana on ihalla värikkäitä istutusnauhoja ohi ajavien autojen ikkunoista (Sinkkilä et al. 2016, s. 213). Tässä työssä esikuva ei ole otettu mukaan pelkästään autoilijoita varten, vaan erityisesti puistoa käyttävien kevyenliikenteen kulkijoiden iloksi. Toinen syy valita suureksi osaksi pensaista koostuvat nauhamaiset kasvillisuusalueet esikuvaksi on, että suunnitelmaan tarvitaan maiseman tilarajoja, jotka eivät rajaa tilaa yhtä sulkeutuneesti kuin puut ja rakennukset. Pensasnauhojen yli tulee alueella liikkua nähdä, jotta puiston suurempi tilakokonaisuu hahmottuu ja puistossa tuntuu turvalliselta liikkua. Tapiolan Leimuniityllä toistensa takaa korottuvat pensassommitelmat tuovat esteettisesti miellyttävän olemuksen maisemaan.

Toinen esikuva on Kotkan Jokipuistossa ja Sapokassa käytetyt roukeapintaiset graniittipaadet. Kivipaasia on puistoissa käytetty sekä istuinreunana että vesirajassa luomaan selkeä raja vesipinnalle. Kivipaadet on valittu suunnitelmaan jatkamaan pensasryhmien muodostamaa suoralinjaista ja kulmikasta otetta. Graniiniittipaasien pääasiallinen paikka on Anistenpuistossa, jossa ne korostavat puiston asemaa alueen pääpaikkana. Kivipaasi-teema jatkuu pienenä teemana myös muissa puistoissa. Kivipaadet toimivat jokiuoman penkan tukena ja tarvittaessa istuimina.

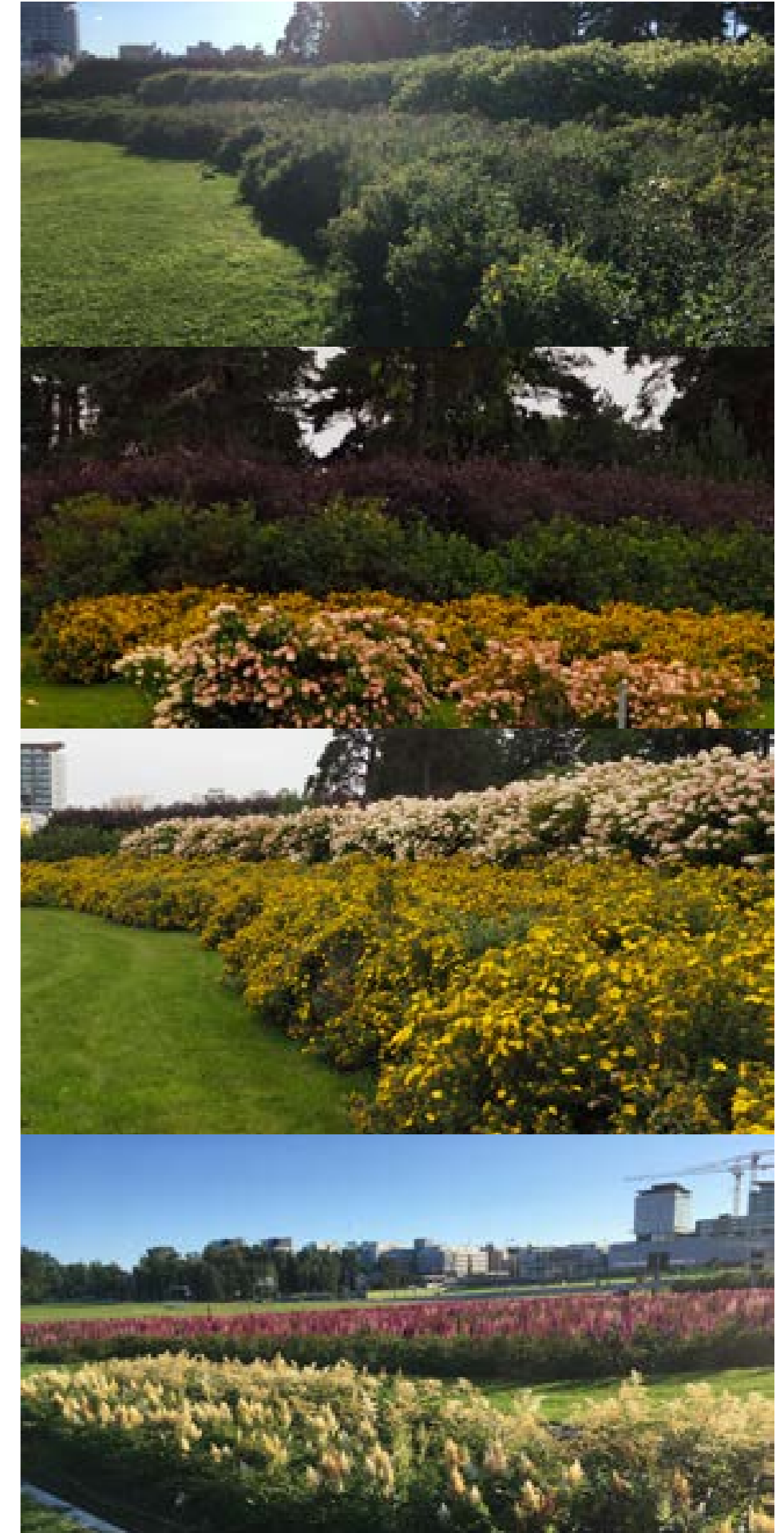
Kolmas esikuva ovat puulaiturit maanpinnalla. Puulaitureita on käytetty maanpinnalla kulkuväylänä esimerkiksi Japanin Hokkaidon saarella sijaitsevassa Tokachi Millenium Forest-puistossa. Puupintaisia kulkuväyliä on käytetty myös Suomessa, esimerkiksi kansallispuistoissa, joissa kulku on muutoin haastavaa. Puukäytävillä ja pitkospuilla halutaan yleensä ohjata ja helpottaa ihmisen kulkua, jotta kulkija ei eksy tai kasta kenkiään, ja muu maasto säästyisi tallaukselta ja kulumiselta. Vähäjoen puistojen tapauksessa puu-

käytävät ovat pääasiassa esteettinen keino ja muistutus historiasta, mutta pienissä määrin myös kulun ohjausta ja oleskelupaikkojen sijainnin merkitsemistä. Esikuvien tapaan puukäytävien ympäristöä voidaan myös pitää vähemmällä hoidolla, niittymäisenä tai hieman enemmän luonnontilaisena. Kuvan pitkospuutyypinen puukäytävä on Ylläkseltä. Puulaiturit on valittu pinnnoitevaihtoehdoksi sekä esteettisestä että teemallisesta syystä. Puupinta muistuttaa Salonjoessa ennen olleista laiturirakenteista. Laiturimaiset puukäytävät on valittu etenkin Kerimanninpuiston ja lähipuistojen teemaksi muistuttamaan saaristolaisista, jotka kävivät veneillään sankoin joukoin Salon markkinoilla myymässä silakkaa. Puulaituri teemaa on jatkettu jonkin verran muuallakin Vähäjoen varren puistoissa, esimerkiksi Sofianpuiston kapeassa reitissä, Vähäsillanpuiston jyrkimmissä kohdissa ja vanhan suojeluskuntatalon edessä helpottamaan veden ääreen pääsyä.

SUUNNITELMAN MUOTOKIELI JA PAIKAN TUNNISTETTAVUUS

Suunnitelman muotokieli jatkaa puistojen jo olevaa teemaa, kaarevien ja suorien muotojen yhteispeiliä. Suunnitelmassa joen luonnontuomukaista jäljittelevät kaarevalinjaiset muodot säilytetään ennallaan ja esitetään, että ihmisen kädenjäljen tuloksena rakennettavat muodot näkyvät suoraviivaisena veistoksellisena otteena muun muassa kivipaasien asettelussa, puukäytävien suorissa linjoissa ja pensasryhmien muodoissa. Uudet puuistutukset muotoillaan paikasta riippuen joko suoralinjaisiksi riveiksi tai ryhmiksi muodostamaan pehmeämpilinjaista reunaa.

Paikan pintamateriaalit ovat tärkeä aistein havaittava asia, sillä niiden avulla paikka voidaan tunnistaa ja nähdä samana. Joissakin materiaaleissa näkyy myös aika, mikä on tärkeää kertomaan ajallisesta ulottuvuudesta. Suunnitelmaan ehdotetaan puupintaisia käytäviä tehtaan läheisyyteen saaristolaispuistoon, jotta ne muistuttaisivat historiasta. Suunnitelmassa myös luodaan Anistenpuistoon uusi pinnanmuoto muutoin omaleimaisuutta vailla olevalle paikalle, jotta se olisi elämyksellisempi ja muistettavampi, sillä topografia on yleensä pysyvä eli tunnistettava seikka ympäristössä. (Forss 2007, s.80)

Tapiolan Leimuniityn kasvillisuusryhmät

Tokachi Millennium Forest (Richardson 2011, s. 216)

Kuvat oikealla: Puukäytäviä. Tokachi Millenium Forest, Ylläs ja Luosto

Kivipaaseja puistoissa. Kuvat Kotkan Jokipuistosta ja Sapokasta

An aerial photograph of a residential neighborhood, overlaid with a semi-transparent green filter. The image shows a central road that curves into a semi-circular driveway. On the left side of the road, there are several houses with dark roofs and some greenery. On the right side, there are larger, multi-story apartment buildings with many windows. The overall scene is a mix of residential architecture and landscaping.

SUUNNITELMAT

VÄHÄJOEN PUISTOT: IDEASUUNNITELMA

EHDOTUKSIA HISTORIALLISTEN RAKENNUSTEN KÄYTTÖÖN

Numerointi viittaa sivun 60 karttaan, jossa on esitetty rakennusten sijainnit.

- (1) Koulukaluston rakennuksen vanha julkisivu on jatkossakin hyvä näkyä virkistysalueelle antamaan sille omaa erityistä luonnetta. Rakennukselle sopivaa käyttöä voisi olla esimerkiksi loft-asunnot tai jokin virkistystoiminta, esimerkiksi boulderkeskus.
- (2) Vanha nahkatehtaan rakennus pihoineen sopisi esimerkiksi tapahtumakeskuskäyttöön.
- (3) Tyhjillään oleva vanha idyllinen liikerakennus Vähäsillan kupeessa sijaitsee paikassa, jonka läheisyydessä on historian havinaa. Vähäjoen ja entisen Suuren Rantatien risteykseen sopisi esimerkiksi kahvila, jossa voi pysähtyä ja muistelemaan paikan historiaa.
- (4) Entinen suojeluskuntatalo, nykyinen Sininen talo, joka on vuokrattavissa yksityisiin tapahtumiin. Rakennuksen joelle avautuva julkisivu liitetään tilallisesti paremmin joen ja puiston yhteyteen.
- (5) Anisten kantatalo on antanut alueelle nimensä. Nykyisin toimistokäytössä oleva rakennus sopisi hyvin puiston käyttöön tuottamaan esimerkiksi lapsille ja senioreille yhteisöllistä toimintaa.

IDEASUUNNITELMAN KASVILLISUUS

Puustoa on merkitty suunnitelmakuviin yli suunnittelualueen rajojen, jotta on helpompi hahmottaa, mihin puistojen maisematila rajautuu. Suunnitelmassa on poistettu näkymien tiellä olevaa puustoa ja lisätty puu- ja pensasistutuksia luomaan maisematilan rajaa harkittuihin paikkoihin. Suunnitelmassa on myös paikoin ehdotettu puuston lisäämistä suunnittelualueen ulkopuolelle, mikäli se vaikuttaa puistojen maisematilan muodostumiseen.

Suunnitelmassa uudet puuistutukset on määritelty havupuiksi, lehtipuiksi tai koristepuiksi. Koristepuut ovat pienikokoisia kukkivia puita esimerkiksi kirsikkaa, hedelmäpuita tai puumaiseksi kasvavia puuvartisia pensaita. Koristepuut on esitetty paikkoihin, joissa on oleskelua. Hedelmäpuiden hedelmät on tarkoitettu puiston käyttäjien syötäväksi.

Pensaskasvillisuus koostuu matalakasvuisista lajeista, jotka kasvavat noin metrin korkeuteen asti. Pensasetelmat kukkivat eri ajankohdina ja pensaslajeilla on keskenään erilainen kukinta ja syysväriytykset, jotta nauhamaiset pensasryhmät erottuvat toisistaan ja muodostavat vaihtelevaa maisemaa vuodenaikojen mukaan.

JOKIUOMAN TUENTA

Jokiuoma tuetaan graniittipaasin ja puupaaluin. Graniittipaasia suositetaan paikoissa, joissa halutaan mahdollistaa oleskelu joen veden läheisyydessä. Puupaaluja käytetään kohdissa, joihin ei haluta ohjata oleskelua. Puupaaluja käytetään Kerimanninpuistossa uomanvarren tukemiseen ja Vähäsillanpuistossa penkan tukemiseen Malturinkadun kohdalla. Graniittipaasia käytetään istuimina myös kauempana jokiuomasta kuin joen välittömässä läheisyydessä. Graniittipaasia on sijoitettu koko joen matkalla istuimiksi Anistenpuistoon, Kylmälahteenpuistoon, Pakkarinpuistoon, Vähäsillanpuistoon, Sofianpuistoon ja Itärannanpuistoon. Penkkeinä käytettävät graniittipaadet päällystetään tulvarajan yläpuolella puumateriaalilla, jotta istuminen on miellyttävämpää. Graniittipaasien suunta puistoissa on pääasiassa joen suunta.

Ideasuunnitelmien merkkien selite

	Nurmi		Poistettava puu pieni / iso
	Niitty		Istutettava lehtipuu pieni / iso
	Palstaviljely		Säilytettävä lehtipuu pieni / iso
	Nykyinen pensas		Istutettava havupuu pieni / iso
	Uusi pensas		Säilytettävä havupuu pieni / iso
	Nykyinen asfaltti		Istutettava pieni koristepuu
	Uusi asfaltti		Uusittava puupaalutuenta jokiuomassa
	Kallio / Luonnonkivimateriaali	4.5	Nykyinen korkeuspiste
	Nykyinen kivituhkakäytävä	+4.5	Uusi korkeuspiste
	Uusi kivituhkakäytävä tai -alue		Näkymäkuva
	Uusi puupintainen käytävä		Leikkaus
	Nykyinen kiveys		
	Uusi kiveys		
	Uusi perenna		
	Joki		

ITÄRANNANPUISTO JA KERIMANNINPUISTO 1:1000

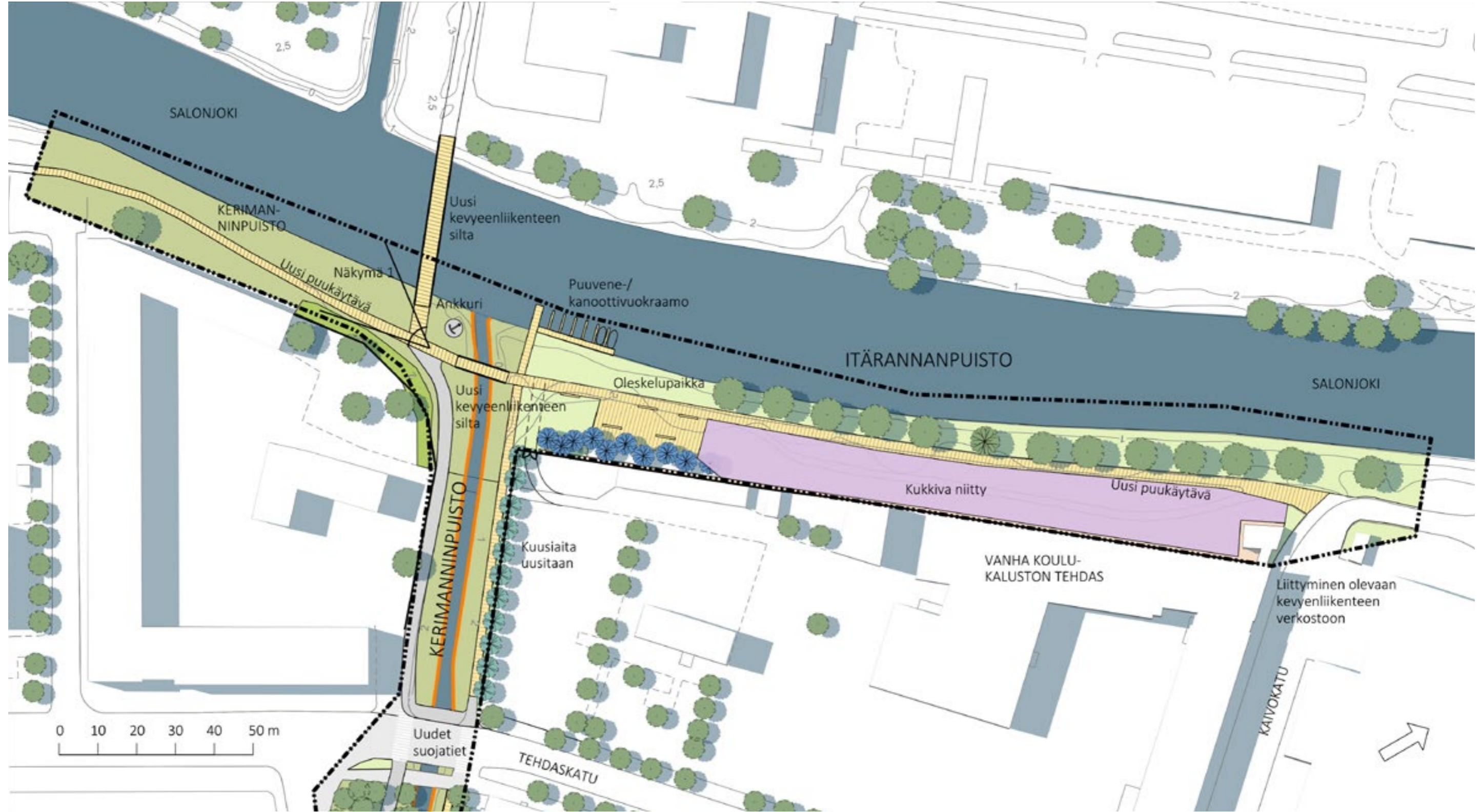
Kerimanninpuistoon ja Itärannanpuistoon on Kerimanninpuiston nimen mukaan otettu teemaksi saaristolaiset. Puistojen alueelle on suunniteltu puupintaisia reittejä muistuttamaan veneellä torille silakkaa myymään saapuneista saaristolaisista. Puukäytävät viittaavat ennen Salonjoen rannalla olleisiin puisiin laitureihin. Puupintaiset käytävät luovat paikalle omalaatuisen tunnelman, joka jää käyttäjälle mieleen. Paikan pintamateriaalit ovat tärkeä aistein havaittava asia, sillä niiden avulla paikka voidaan tunistaa ja nähdä samana (Forss 2007, s.80). Paikalle siirretään myös vanha ankuri tuomaan paikkaan omaleimaisuutta ja tunnistettavuutta, sekä viittaamaan kerimanninpuiston saaristolaisteemaan.

Näkymä 1. Kerimanninpuiston puukäytäviä.

Itärannanpuisto ja Kerimanninpuisto 1:1000

Näkymä 2

TEHDASKATU

KAVOKATU

Uusi puusilta
katella

Asuinrakennuksia

Tehtasrakennuksia

KAVOKATU

TEHDASKATU

Asuinrakennus

VANHA
NAHKATEHDAS

Nykyinen kevyenliikenteen alikulku →

Uusi kevyenliikenteen reitti

Uusi kevyenliikenteen yhteys

Penkki

Penkki

Penkki

Uusi
kevyenliikenteen
alikulku

SOFIANPUISTO

TAPAHTUMA-AUKIO

Uusi
pysäköinti

PALSTAVILJELY

Penkki

OLESKELUNURMI

Penkit

Penkki

Oleva rautatie

Asuinrakennuksia

0 10 20 30 40 50 100 m

SOFIANPUISTO 1:1000

Sofianpuiston suunnitelma koostuu jokivarren tiheäpuustoisesta alueesta ja avoimesta, nykyisen pellon tilalle suunnitelluista toiminnoista. Jokivarren tiheäpuustoisesta alueesta läpi esitetään kapea elämyspolku. Polku muuttuu asuinrakennusten pihojen lähetyksellä puusillaksi, jonka molemmin puolin on kaide turvallisuuden lisäämiseksi ja piha-alueilla kulkemisen estämiseksi (ks. viereinen kuva). Kuvan sillankaiteen ristikkorakenteeseen on otettu mallia Vähäsillan nykyisestä ristikkokuvioisesta metallikaiteesta. Piha-alueiden ja puukäytävän väliin istutetaan lisää näkösuojaa antavaa puustoa.

Sofianpuiston avoimen puistoalueen halki kulkee uusi kevyenliikenteen pääyhteys. Puiston avoin osa on suunnitelmassa jaettu kahteen eri tyyppiseen osaan, joista eteläisempi on viljelypalstoille ja pohjoinen pienimuotoisiin tapahtumiin soveltuva aukio. Sofianpuiston pienen tapahtuma-aukion on mahdollista olla osa suurempaa aukiota, jos vanhan nahkatehtaan rakennuksen yrittäjä haluaa järjestää piha-alueellaan tapahtumia, esimerkiksi teknologiamessut, pihakirppiksen, moottoripyöränäyttelyn tai yksityiset juhlat. Nahkatehtaan vanha kaunis tiilinen julkisivu luo hyvät puitteet esimerkiksi ulkojuhlatilaisuuksien järjestämiselle. Myös rakennuksen nykyinen kuntosaliryitys voi halutessaan käyttää puistoa ja tapahtuma-aukiota esimerkiksi liikuntatapahtumissa.

Puiston uudet pensasnauhat ja koristepuurivi viljelypalstan reunalla ohjaavat havaintajan katsetta maisematilassa jokiuoman suuntaisesti. Suunnitelmassa ei ole esitetty korkeaa kasvillisuutta puiston ja junaraiteen väliin, sillä näkymä puistosta Lukkarinmäkeen ja maamerkkimäiseen vanhaan Uskelan kirkkoon on haluttu säilyttää.

Jokipenkkojen puupaalutus uusitaan sillan rakentamisen yhteydessä. Vanhojen, huonokuntoisten ja harallaan seisovien paalujen aikaa nähnyt ilme ja sen luoma paikan henki katoaa uusimisen yhteydessä hetkellisesti, mutta palaa taas ajan kuluessa.

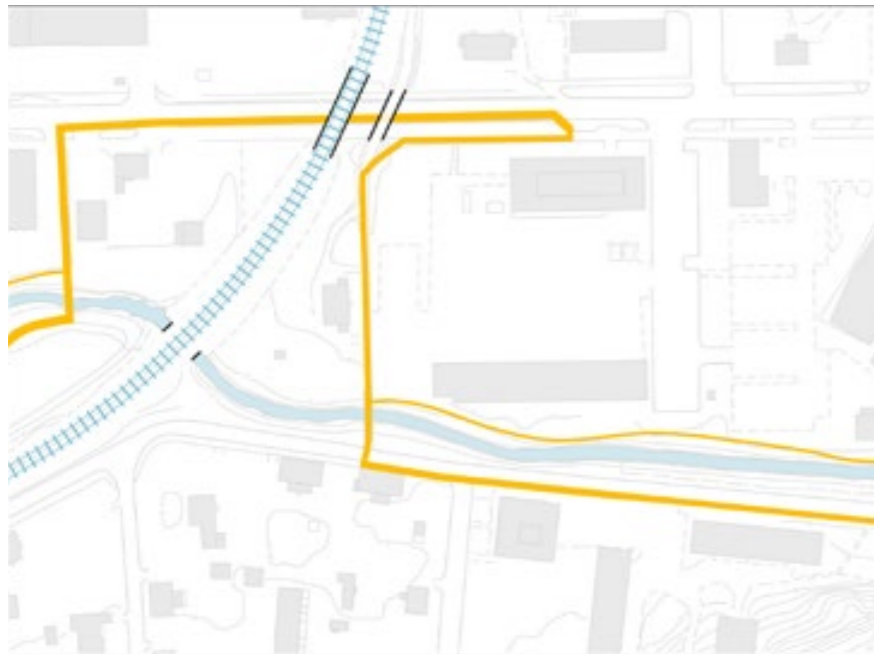
Näkymä 2. Näkymä Tehdaskadun sillalta Sofianpuiston suuntaan. Uuden puukäytävän ristikkokuvion idea on ammennettu Vähäsillan nykyisestä kaiteesta

Rautateiden alikulkujen rakennushankkeen aikaiset kevyenliikenteen kulkuyhteydet on kaavioitu alla olevissa kuvissa. Nykyisin käytössä oleva kiertotie kulkee Vähäsillanpuistosta vaiheen 1 osoittamaa reittiä Tehdaskadulle. Vaiheen 1 kaaviossa on myös esitetty uusi yhteys Sofianpuistoon vanhan nahkatehtaan tontin reunaan myöten. Vaiheessa 2 kevyenliikenteen yhteydet ohjataan uuden rautatien rakentamisen ajaksi kaavion mukaisesti. Reitti voi uuden rautatien valmistumisen jälkeenkin kulkea kyseisellä paikalla, sillä siitä aiheutuu Vähäjoen varteen pyrittäessä lyhyempi kiertotie, koska Tehdaskadun alikulkuun ei tarvitse kiertää mutkan kautta. Vaihe 3 on lopullinen vaihe, jossa kevyenliikenteen pääreitti ja elämysreitti kulkevat molempien rautateiden ali.

Oikealla hahmottelu siitä, miltä nykyisen rautatien alikulku voisi esimerkiksi näyttää.

Vaihe 1

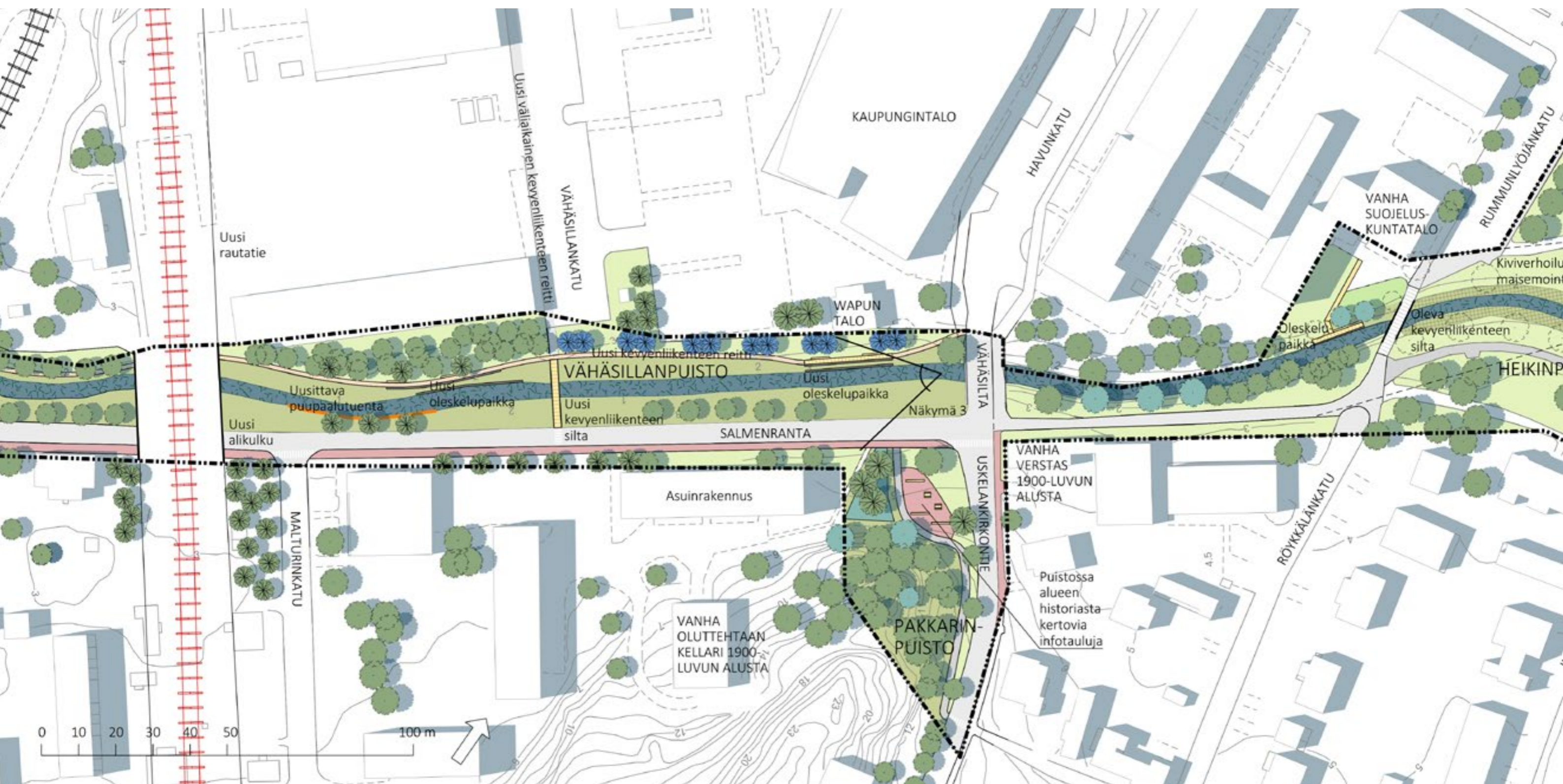
Vaihe 2

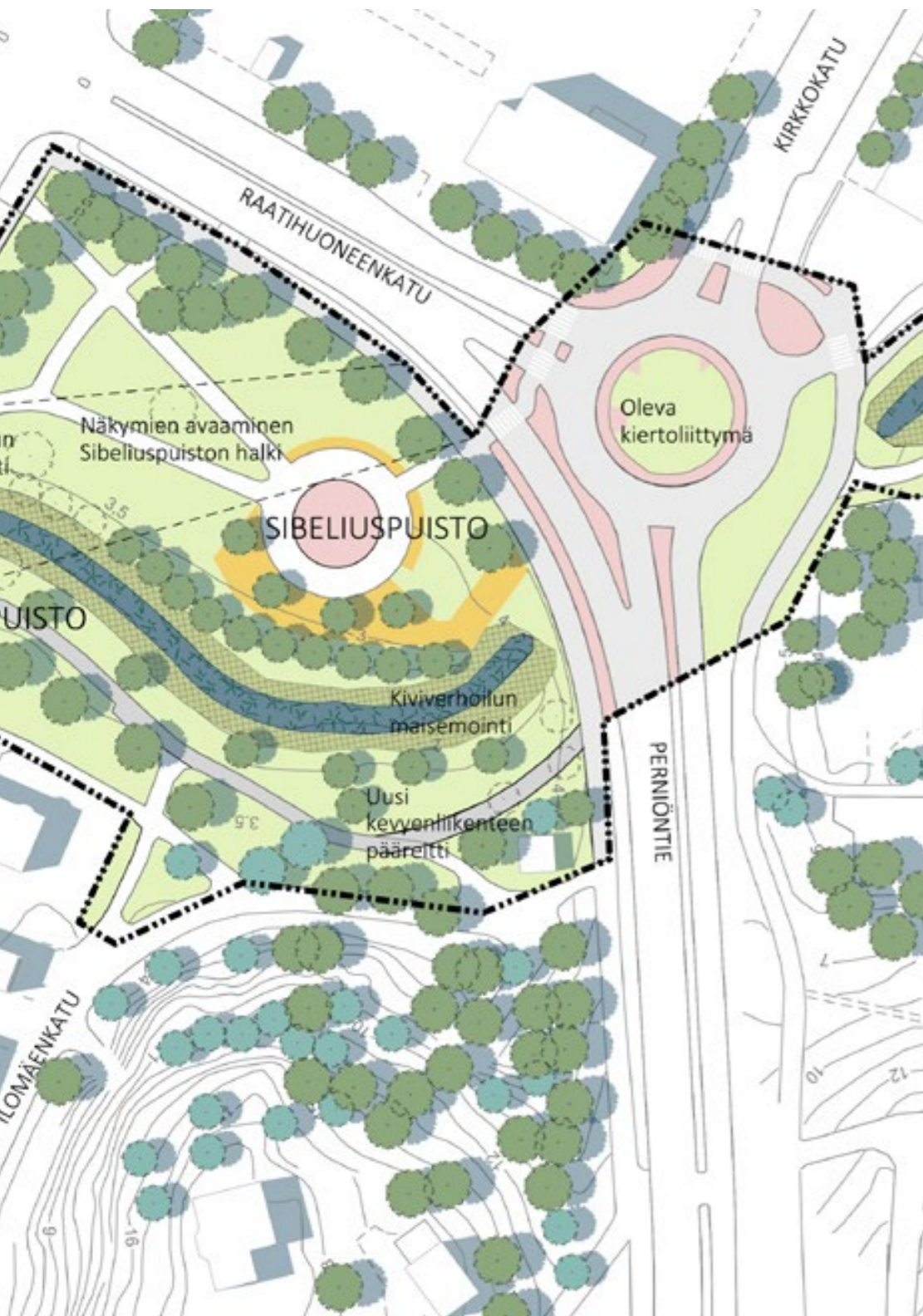

Vaihe 3

Näkymä 3. Vähäsillanpuiston oleskelupaikka (liittyy seuraavan sivun suunnitelmaan)

VÄHÄSILLANPUISTO JA PAKKARINPUISTO 1:1000

Vähäsillanpuiston suuntaisesti kulkevan Salmenrannan nykyinen kevyenliikenteen yhteys on otettu suunnitelmaan kevyenliikenteen pääreitiksi. Pienempi elämysreitti kulkee suunnitelmassa Vähäjoen pohjoisreunaa myöten. Elämysreitillä on 1,2 metrin leveys, sillä se on riittävän leveä esimerkiksi kävelyyn, lapsen kanssa vierekkäin kävelyyn, kävelysauvojen kanssa kulkemiseen, opaskoiran kanssa kulkemiseen tai lastenrattaiden kuljettamiseen (Liikenneviraston ohjeita 11/2014, s. 18). Reittiä ei voida rakentaa leveämpänä ilman, että jokeen viettäville penkoille joudutaan tekemään suurempia maastonmuotoiluja. Reitti on mahdollista toteuttaa maksimissaan 8 % kaltevuudella, joten heikkovoimaisemmankin on mahdollista käyttää sitä.

Pakkarinpuisto on pieni puisto Vähäsillaa vastapäätä. Puisto näyttää nykytilassaan kuuluvan viereisen kerrostalon piha-alueeseen. Suunnitelmassa puisto rajataan piha-alueesta selkeäksi omaksi paikakseen kasvillisuuden avulla. Puiston halki esitetään myös kevyenliikenteen yhteys Salmenrannasta läheiseen Reeninkadun jatkeena olevaan kevyenliikenteen reittiin. Puiston keskelle esitetään pientä oleskelun paikkaa, jossa on penkkejä, pöytiä, sekä informaatiotauluja lähialueiden historiasta. Puiston keskeisenä tarkoituksena on lisätä käyttäjän alueen historian tuntemusta ja siten antaa paikasta vahva kokemus. Puistoa vastapäätä, Uskelankirkontien toisella puolella on vanha puujulkisivuinen versta. Verstaan sijainti ja olemus olisivat oivallinen paikka pitää yllä esimerkiksi historia-teemaista kahvilaa, jolloin kahvilan ja Pakkarinpuiston teemat ja palvelut täydentäisivät toisiaan.

SIBELIUSPUISTO JA HEIKINPUISTO 1:1000

Sibeliuseruisto on rakennettu puisto, johon on suunnitelmassa tehty muutoksia maiseman tilallisuuden osalta. Nykytilassa kiertoliittymän suunnasta Sibeliuseruistoon tultaessa maisematila sulkeutuu kokonaan, joten suunnitelmassa näkymiä vanhan suojeluskuntatalon suuntaan on avattu. Puuston poiston ansiosta kulkija voi paremmin havaita Vähäjoen ja puistoketjun jatkuvuuden. Maisematilan avaaminen avaa näkymiä myös vanhalta suojeluskuntatalolta Sibeliuseruiston ja Heikinpuiston suuntaan. Suojeluskuntatalon joen suuntaan avautuva fasadi ja pihapiiri liitetään nykyistä paremmin jokeen rakentamalla kulkuyhteys ja oleskelupenkki veden ääreen.

Heikinpuistoon on esitetty uusi kevyenliikenteen pääyhteys, joka kulkee suurimmaksi osaksi olemassa olevan kivituhkapintaisen reitin paikalla. Reitin linjausta on uusittu kiertoliittymän suuntaan Perniöntien vieressä.

Sibeliuseruiston ja Heikinpuiston väliin jäävä Vähäjoen uoma on nykytilassaan tuettu verhoilemalla se karkealla kiviaineksella ja kivilohkareilla. Kiviaineksen lävitse on alkanut kasvaa kosteanpaikan kasvillisuutta. Suunnitelmassa ehdotetaan penkkojen palauttamista kasvipeitteiseksi niityksi peittämällä kiviverhoilu kasvualustalla sivun 92 kuvan mukaisesti. Tällöin maisemakuva pysyy siistimpänä ja penkkojen niitto on helpompaa.

MÖKÖISTENPUISTO 1:1000

Mököistenpuistossa kulkevat olemassa olevat kevyenliikenteen reitit. Kiviverhoilulla tuetut joen penkat käsitellään samoin kuin Sibeliuksen ja Heikinpuiston väliin jäävät uoman penkat. Puistoon tuodaan omalaatuisuutta vaihtamalla alueen länsipäädyn perinteiset penkit ulkokäyttöön soveltuviksi keinutuoleiksi. Mököistenpuiston ja viereisen Kylmälahteenpuiston uoman eteläpuoleiset alueet on suunnattu ikäihmisten käyttöön. Keinutuolien ajatuksena on antaa senioreille pientä ja mukavaa liikuntaa huomaamatta, ilman korkeamman kynnyksen kuntoiluvälineitä. Keinutuolin käyttö parantaa ikäikäiden ihmisten fyysistä kuntoa (Niemelä 2011).

KYLMAILÄHTEENPUISTO 1:1000

Kylmälahteenpuiston eteläosassa on olemassa oleva perennatarha, jonka oletettu suurin käyttäjäryhmä ovat lähialueella asuvat ikäihmiset. Perennatarhan läheisyyteen on suunnitelmassa esitetty alue lasten vaihtuvalle pop up-taiteelle. Viereisessä kuvassa on esimerkki koululaisten tekemästä pop up-taiteesta Kotkan Katariinan Meripuistossa kesällä 2017.

Kylmälahteenpuiston pohjoispuolen olemassa oleva laaja nurmipintainen alue muotoillaan oleskelulle miellyttävämmäksi. Oleskelun

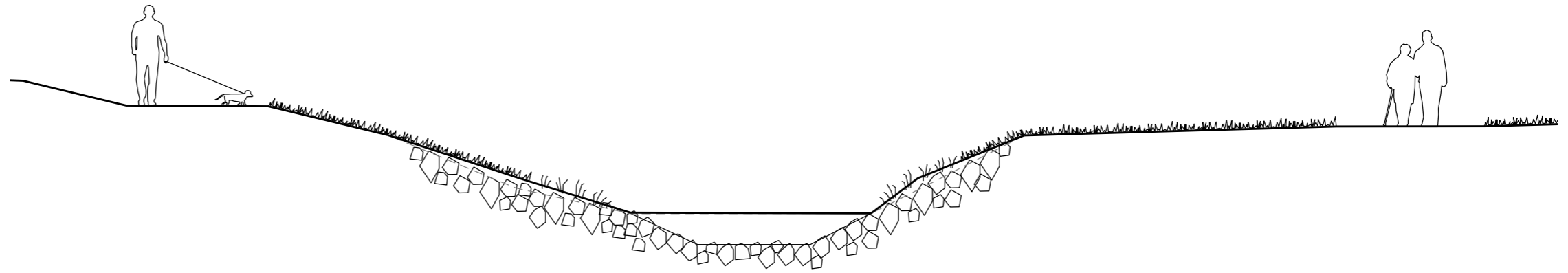

miellyttävyyttä on lisätty ja maisematilaa rajattu jakavan rinteiden avulla. Oleskeluun tarkoitettu etelään avautuva loiva rinne antaa oleskelijan selustalle suojaa takana kulkevalta kevyenliikenteen pääväylältä ja luo samalla paikkaan miellyttävämman pienilmaston. Rinteiden muoto on eteläsuuntaan loiva ja pohjoispuolella jyrkempi. Rinteiden harjanteella ja pohjoisrinteellä on matala pensasnauha rajoittamassa kulkua ja eroosiota. Rinne ja pensasnauha ovat niin matalia, että niiden yli on mahdollista nähdä, jolloin rinteiden takana kulkevalta kevyenliikenteen reitiltä säilyy avoimuus ja näkymiä puiston muihin osiin. Puistosta avautuu pitkä näkymä Anistenpuiston halki, yli kahden kilometrin päähän Aarnionperän kalliometsille asti.

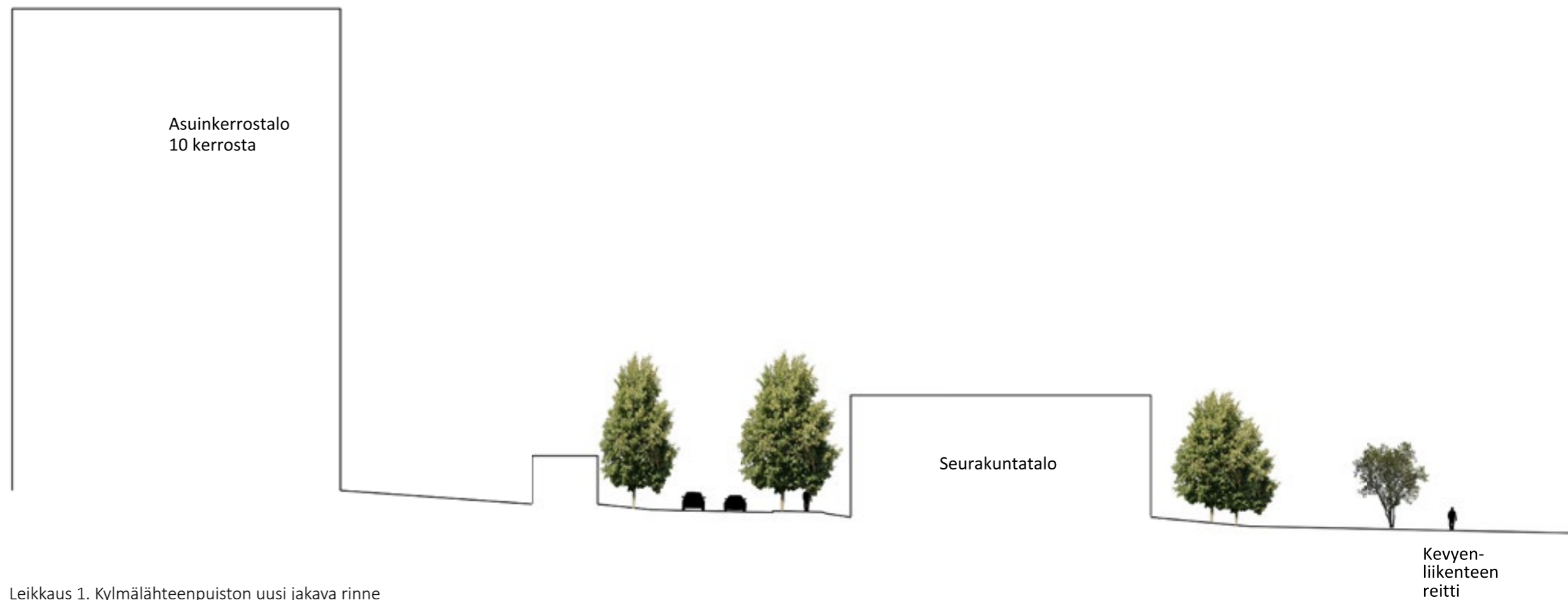
Rinteiden pohjoispuolelle, kevyenliikenteen reitin varrelle on esitetty kuntoiluvälineitä sekä rinneparkour / street workout-välineitä. Kuntoiluvälineet ovat kevyenliikenteen reitin kulkijoiden käytettävissä ja lisäksi viereinen Uskelan ala-aste voi hyödyntää niitä liikuntatunneillaan. Puistoon on myös esitetty koululaisille lyhyt talvisin tehtävä hiihtoreitti rinteiden yli puiston ympäri korvaamaan nykyistä talvisin puiston ympäri tehtyä latua. Talvisin rinne toimii loivana pulkkamäkenä.

Esimerkki lasten pop up-taiteesta

Kiviverhoiltujen penkkojen käsittely. Kiviverhoilun päälle levitetään kasvualusta ja penkat hoidetaan niittynä.

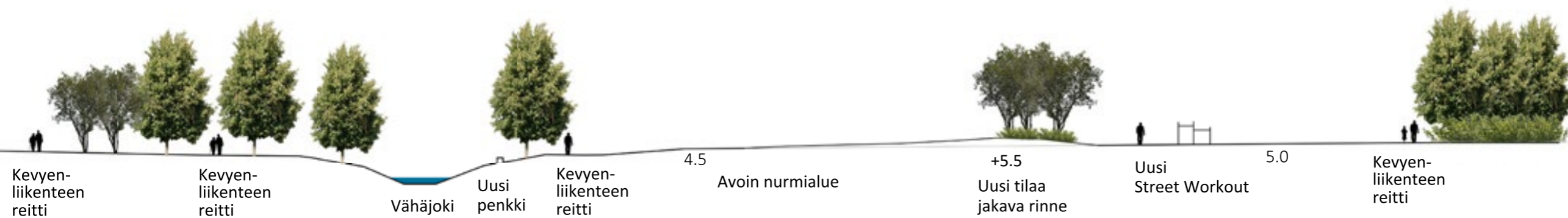
Leikkaus 1. Kylmälähteenpuiston uusi jakava rinne

ANISTENPUISTO 1:1000

Puiston nykyiset kevyenliikenteen yhteydet on säilytetty, lukuunottamatta senioripuiston lyhyttä reittiä, joka on poistettu käytöstä epäturvallisuuden takia. Uusia reittejä alueelle on esitetty skettipaikan pohjoispäädystä Tahkonkadun yli Kylmälähteenpuistoon, nykyiseltä kahvilarakennuksen viereiseltä pysäköintialueelta koirapuiston viertä kahvilarakennukselle, jokirannan itäpuoleisella penkalla joen suuntaisesti, ja tennishallin molemmin puolin. Leikkipuiston kohdalta lähtevälle reitille joen yli on esitetty silta. Sillan jälkeen reitti on yhdistetty Hirvenkadulle johtavalle suojatielle. Toinen ylityspaikka on esitetty koirapuiston kohdalle. Ylityspaikka tarjoaa elämyksen ylittäessä joki hyppien kiveltä toiselle. Ylityspaikka liittyy uuteen kevyenliikenteen reittiin, joka yhtyy Lumikonkadulle vievään suojatiehen.

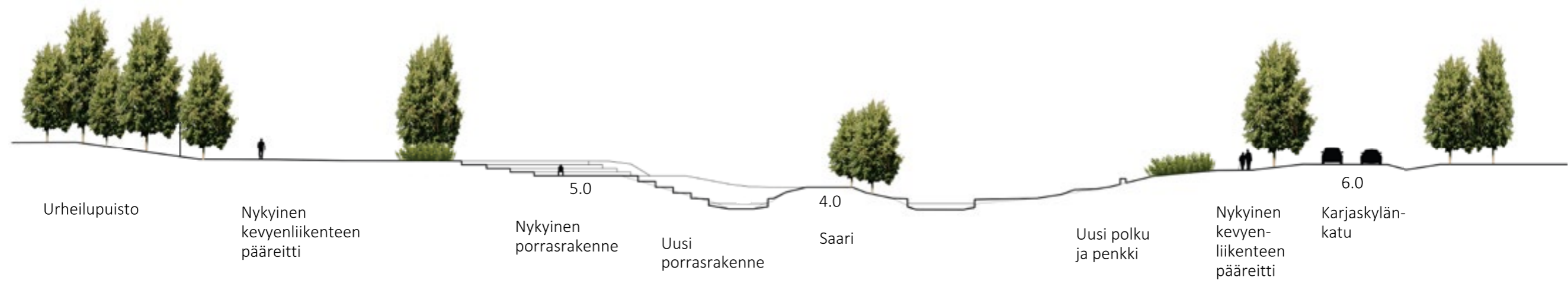
Anisten perhepuisto päättää Vähäjoen puistojen sarjan. Anistenpuisto on Vähäjoen varren puistoista eniten toimintoja sisältävä puisto. Sen imagoa ja mieleenpainuvuutta vahvistetaan maastonmuotoilulla ja toimintojen lisäämisellä. Puiston mieleenpainuva kohokohta on sen avoin keskiosa, jonka maastoa muotoillaan olemassa olevan amfin tapaan portaittaisesti veden ääreen johtavaksi veistokseksi. Uudet suoralinjaisesti sommitellut pensasryhmät tukevat muotoilua ja muodostavat suojaisen selustan oleskelulle puiston koillisreunalla. Anistenpuiston tarkempi yleissuunnitelma on esitelty seuraavassa luvussa.

Jotta Anistenpuiston kohokohdat, saari ja kivipaasein muotoillut maaterassit, pääsisivät esiin ja käyttäjät avoimen vesipinnan ääreen, tulee huolehtia siitä, että vesipinta pysyy avoimena kasvillisuudesta. Joen mukanaan tuoma hienoaines laskeutuu luonnollisesti kohtaan, jossa virtaama on hidastunut. Kiintoaineksen ja ravinteiden laskeutuminen edesauttaa kasvillisuuden runsastumista. Runsasta kasvillisuutta voidaan hillitä niittämällä tiheästi ja keräämällä niittojäte pois. Kiintoaineksen laskeutumista saaren ympärille voidaan yrittää hillitä laskeuttamalla tehostetusti osa kiintoaineksesta jo ennen saaren ympärillä olevaa leveämpää joenpohjaa. Suunnitelmassa on esitetty kosteikkoina toimivia kiintoaineksen laskeutusaltaita golfkentän läheisyydessä. Laajempi kosteikko on mahdollista rakentaa suunnittelualueen ulkopuolelle, golfkentän alueelle Vähäjoen varteen.

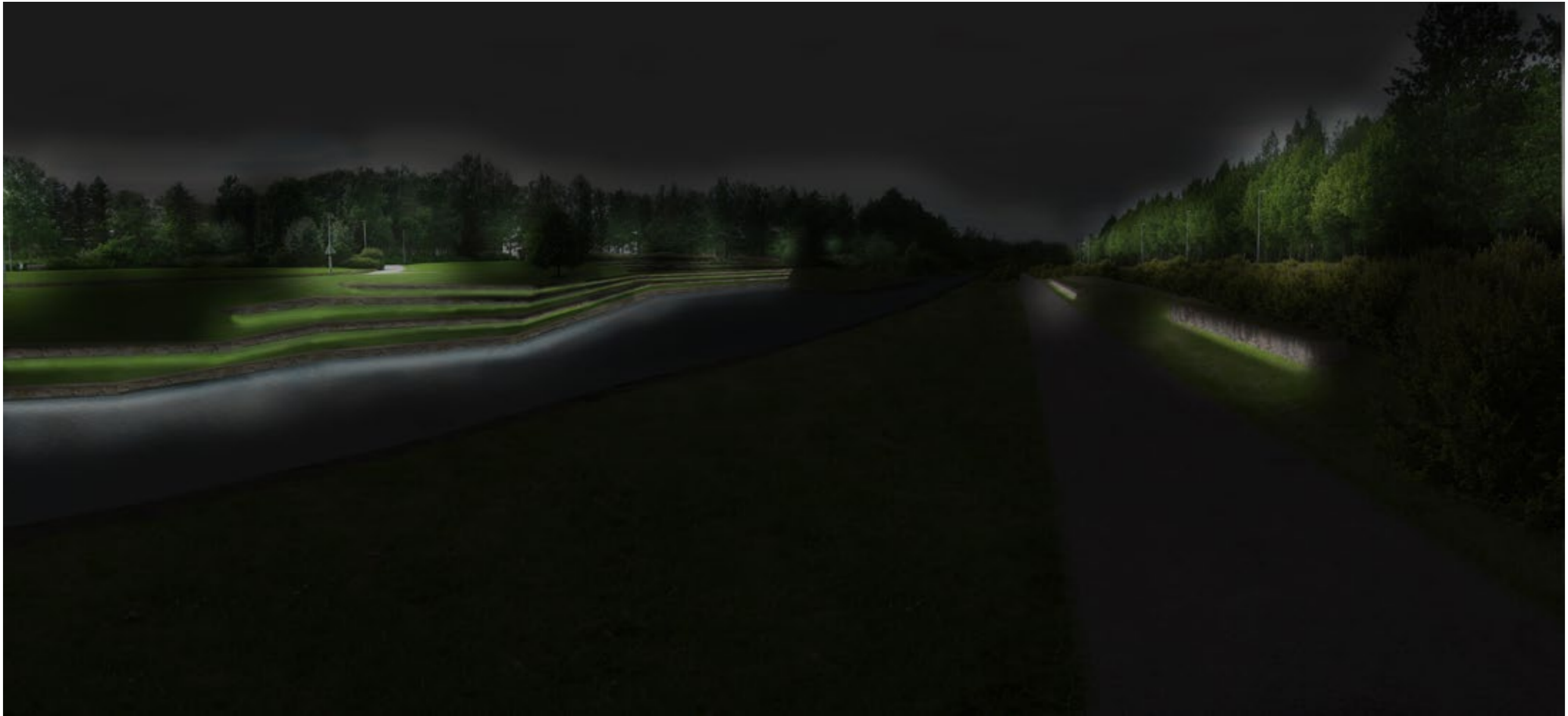

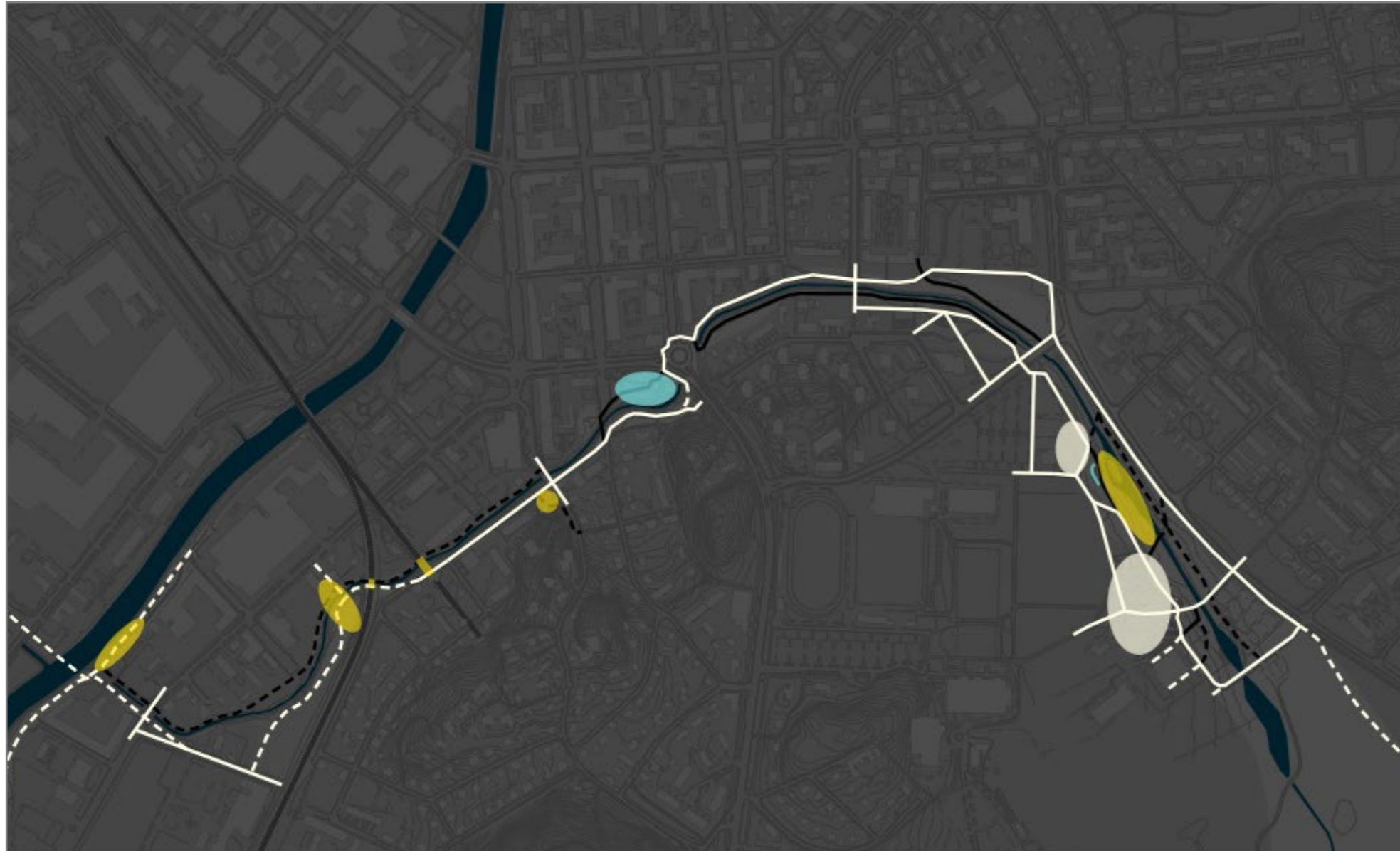
Leikkaus 2. Anistenpuiston porrask rakenne

Näkymä 4. Anistenpuiston nurmipintainen porrask rakenne

Anistenpuiston porraskenteen ja penkkien valaiseminen

Valaistussuunnitelma

Merkkien selite

- Nykyinen valaistu reitti
- Uusi valaistu reitti
- Nykyinen valaisematon reitti
- Uusi valaisematon reitti
- Nykyinen aluevalaistus
- Nykyinen erikoisvalaistus, pollarit
- Uusi erikoisvalaistus

IDEASUUNNITELMAN VALAISTUS

Valaistussuunnitelman ideana on valaista kevyenliikenteen reitistön pääyhteydet ja lisätä paikoin erikoisvalaistuksia. Nykyiset valaistut reitit on merkitty yhtenäisellä viivalla ja uudet valaistavat reitit katkoviivalla. Alueella on nykyisinkin muutamia erikoisvalaistuksen ja aluevalaistuksen paikkoja. Sibeliuspuihosta ja Anistenpuiston amfilla on olemassa oleva pollarivalaistus. Koirapuiston viereisen kahvilan alue sekä leikkipuiston ja nykyisen hevostallin käytössä oleva Anisten kantatalon pihapiiri on valaistu alueena.

Erikoisvalaistuksia sijoitetaan kuvan mukaisesti Itärannanpuiston vanhan tehdarakennuksen alueelle, Sofianpuiston tapahtuma-aukiolle, rautateiden alikulkuihin, Pakkarinpuistoon ja Anistenpuistoon. Erikoisvalaistus Itärannanpuistossa ja Anistenpuistossa on graniitti-istuimiin integroitua himmeää valaistusta, joka tuo esiin kiiven graafista pintaa ja paljastaa puiston suoraviivaisen muotokielen pimeään aikaan. Rautateiden alikulut valaistetaan tehostetusti, jotta niiden käyttö ei tuntuisi käyttäjistä pelottavalta. Pakkarinpuiston ja Sofianpuiston alueet valaistetaan ajatellen myös iltaisin tapahtuvaa toimintaa. Valaistuksen toteutuksessa käytetään hyödyksi Salon paikallista vahvaa teknologiaosaamista.

Sofianpuiston ja Vähäsillanpuiston kapeat elämyspolut jätetään valaisematta tai valaistetaan hyvin himmeästi, jotta jätetään mahdollisuus kaupunkialueilta usein puuttuvaan hämärässä liikkumiseen. Viereisten pihojen ja katujen valaistus ei jätä alueita kuitenkaan pilkkopimeäksi, joten ne säilyvät turvallisina liikkua. Hämrämpi elämyspolun reitti on vaihtoehto, jonka rinnalla kulkee valaistu pääreitti.

ANISTENPUISTON VALAISTUS

Anistenpuiston graniittireunuksiset terassit ja graniittiset istuimet tunnelmavalaistetaan näkymäkuvan tapaan. Puistoon jätetään vaihtoehto hämrämmässä liikkumiseen Vähäjoen itäpuolella, jossa voi halutessaan välttää valoa ja nauttia hämräydestä. Hämrä alue ei ole laaja ja lähialueen valot kajastavat alueelle, joten hämrä kohta ei ole turvallisuusriski. Muutoin puiston valaistus pidetään ennallaan.

ANISTENPUISTON YLEISSUUNNITELMA 1:500

ANISTENPUISTON KASVILLISUUS

Anistenpuiston nauhamaiset suoralinjaiset pensasistutukset tukevat puiston suoralinjaisia ja kulmikkaita muotoja. Puiston pensaslajeiksi on valittu villapaju (*Salix lanata*), rinneargervo (*Spiraea densiflora*) ja kultaherukka (*Ribes aureum*). Herukkapensas tarjoaa puiston käyttäjille syötäviä marjoja. Porrarakenteen leikkauskuvasta (s. 96) ja näkymäkuvasta nähdään, miten pensasryhmä tarjoaa miellyttävän suojaa antavan selustan oleskelulle.

Anistenpuiston suunnitelmassa on täydennetty puurivejä uusilla puilla ja toisaalta poistettu puustoa näkymien tieltä. Puita on poistettu Kylmälähteen puistosta Aarnionperälle näkyvän näkymän tieltä. Eniten puustoa on poistettu kuntoilupaikkojen lähetyiltä ja golfkentän reunalta, jossa kasvava puusto uhkaa peittää koko näkymän. Tiiviit pienet puuryhmät saassa ja leikkipaikan itäpuolella on säilytetty.

EKOLOGISUUS

Anistenpuiston suurin rakentamishanke ovat kivipaasista muodostuvat maaterassit joen penkassa. Rakentamismateriaaliksi on valittu kotimainen graniitti, jota on mahdollista saada lähiseudun rakennushankkeiden lounaan yhteydessä. Salon kaupungilla on myös jonkin verran olemassa terasseihin sopivaa kivimateriaalia (Järvi-nen). Lähellä tuotettuna ja läheltä kuljetettuna materiaalit säästävät luonnonvaroja. Lisäksi graniitti itsessään on kierrätettävissä, jos alue joskus uusitaan. Graniittipaadet voidaan esimerkiksi murskata kivituhkaksi.

Muita Anistenpuiston rakentamiseen tarvittavia materiaaleja ovat kasvualustat ja pensaiden taimet. Kasvualusta voidaan tuottaa lähi-alueella. Esimerkiksi Salon puistojen hoidosta kertyvät niittojätteet voidaan kompostoida ja käyttää osana kasvualustoja. Pensaiden istuttaminen lisää myös ekologisista arvoista monipuolistamalla eliöiden elinympäristöä. Toinen positiivinen puoli kasvillisuuden lisäämisellä on, että ne kasvaessaan sitovat hiiltä ja vähentävät siten ilmakehässä olevaa hiilidioksidia.

ANISTEN PERHEPUISTON YLEISSUUNNITELMA 1:500

Anistenpuiston keskiosa on muotoiltu maastoltaan porrastetuksi graniitipaasien avulla. Suoraviivainen veistoksellinen ilme antaa puistolle omaleimaisuutta. Uusi porrastettu muotokieli liittyy nykyisen amfiteatterimaisen katsomon muotokieleeseen. Nykyinen ja uusi porrastettu rakenne muodostavat puiston saaren kohdalle katsomon, jossa saari toimii näyttämönä. Saareen johtava nykyinen maapengerrys on vaihdettu suunnitelmassa sillaksi. Avoimen sillan alla vesi pääsee vaihtumaan paremmin kuin nykytilassa. Ylimmät graniittiportaat on pinnoitettu puumateriaalilla, jotta istuminen olisi miellyttävämpää kuin kylmällä graniitilla. Alimpia graniittiportaita ei ole päällystetty puumateriaalilla, sillä tulvatilanteissa ne jäävät veden alle ja kuluvat nopeasti. Saaren silta ja lava ovat puupintaisia.

Puiston maastoa on muotoiltu paikoin tasaisemmaksi, sillä nykytilassa puiston lähes kaikki pinnat ovat niin kaltevia, että esimerkiksi pallon potkiminen nurmella on mahdotonta. Tasaisempia nurmi-alueita on esitetty leikkipaikan pohjoispuolelle ja tennishallin koillispuolelle. Tasaiset nurmialueet viettävät vain loivasti joen suuntaan, jotta ne pysyvät kuivina. Porrastetun oleskelupaikan alueelle muodostuu myös runsaasti tasaista oleskelu-alueita, johon on helppo asettaa isommankin ryhmän kanssa piknikille.

Anistenpuiston toiminnoista skeittipuisto, nykyinen katsomo/amfi, leikkipaikka sekä kuntoilupaikat on säilytetty ennallaan. Nykytilassa on hajallaan sijoitettujen kuntoilupaikkojen alue on pensasnauhoihin ryhmitelty omaksi toimintakokonaisuudekseen. Koirapuiston sijaintia on muutettu jonkin verran ja palstaviljelyaluetta muokattu sekä laajennettu. Kokonaan uusia toimintoja puistossa ovat viljelypalstojen viereen sijoittuva puistokeittiö, leikkipuiston viereen sijoittuva senioripuisto, Anisten kantatilan puistotaloksi muutettu rakennus ja sen pihapiiriin sijoittuva lasten liikennepuisto. Uutta pysäköintitilaa on sijoitettu tennishallin kaakkoispuolelle katseilta suojaan. Isoille tapahtumille on myös varattu peltopysäköintitilaa alueen itäkulmassa. Paljon pysäköintitilaa vaatii erityisesti maneesilla järjestettävä Salo Horse Show. Tapahtuman hevospäivä on jouduttu nykytilassa pysäköimään tennishallin viereiselle upottavalle niitylle.

Koirapuiston toinen aitaus on siirretty kahvilarakennuksen taakse, jotta kahvilan itäpuolelle jää vapaata tilaa oleskeluun.

Nykyinen leikkipuisto, uusi senioripuisto ja puistotalo muodostavat tiiviin kokonaisuuden, joiden käyttäjien välille toivotaan vuorovaikutusta. Lapset ja seniorit voivat esimerkiksi yhdessä korjata polkupyörää senioripuiston pyörähuoltopisteessä, tai järjestää puistotalossa yhteistä tekemistä. Puistotalon näkyvyyttä maisemassa on parannettu senioripuiston suuntaan. Lisäksi senioripuiston laittaa myöten on istutettu koriste- ja puurivi johdattelemaan kulkua kohti puistotaloa. Puistotalossa voidaan järjestää muiden kaupunkien puistotalo-konseptien mukaisesti ohjattua kerhotoimintaa tai asukkaat voivat vuokrata tilaa omiin tapahtumiinsa. Puistotalossa voidaan myös järjestää trendikkääksi nousseita puistoruokailuja lapsille. Puistotalon itäpuolelle on aidatulle alueelle esitetty lasten liikennepuisto. Liikennepuisto opettaa lapsille liikennesääntöjä. Polkuautot säilytetään omassa polkuautovarastossaan liikennepuiston länsireunalla. Pihan vanha kuonatiilinen maakellari toimii tarvittaessa varastona tai esimerkiksi perunakellarina, jos puistotalon väki on kasvattanut juureksia palstaviljelyalueella. Liikennepuiston ”toriksi” nimetty asfaltoitu alue toimii puistotalon tapahtumien piha-alueena. Liikennepuiston huolto tapahtuu nykyisen invapysäköinnin kautta. Invapysäköinti on osoitettu nykyisen esteettömän leikkipaikan käyttäjille. Senioripuistoon on esitetty polkupyörien pysäköintitilaa sekä pyörähuoltopiste, jossa on välineitä pyörän huoltoon. Alueella on myös senioreiden kuntoiluvälineitä, pingispöytä sekä petankkikenttä ja runsaasti penkkejä. Nykytilassa senioripuiston laidalla kulkeva tie on poistettu, sillä sen näkyvyys on rajoittunutta risteyskohdissa reitin kummassakin päässä tiheän kasvillisuuden takia. Etenkin lujaa ajavat polkupyöräilijät voivat aiheuttaa vaaratilanteita, kun näkyvyys on huono.

Puistokeittiö on paikka, jossa voi grillata ruokaa ja syödä eväitä. Puistokeittiö on sijoitettu viljelypalstojen viereen, jotta palstojen vuokraajilla on mahdollisuus käyttää tuoreita yrtejä, kasviksia ja juureksia ruuan valmistukseen suoraan palstoilta. Terassoiduilla viljelypalstoilla on pyörätuolissa istuvienkin mahdollista hoitaa palstaa sen reunalla, kun palsta on korotettu käsien ulottuville. Terassoitujen viljelypalstojen muotokieli jatkaa kivipaasien muodostamaa porrastettua teemaa puiston keskiosassa.

Anisten perhepuiston yleissuunnitelma 1:500, pienennös 40 %
Merkkien selitteet ovat sivulla 105.

TIALUE

KAHVILA/
TOIMINTAKESKUS

KOIRAPUISTO

Isot koirat

Pienet koirat

Katos

Koirien
kesävesipiste

Penkki

Uusi yhteys
parkkipaikalle

Olevala piha

Oleskelu-
paikka

SKEITTIPUISTO

Olevala kevyenliikenteen reitti

Uusi
kiviaskelma-
ylityspaikka

Olevala kevyenliikenteen pääreitti

LUMIKONKATU

Avoin
vesipinta

OLEVA
KATSOMO
5.0

SAARILAVA

UUSI
LISÄ-
KATSOMO

Penkki

Olevala kevyenliikenteen reitti

ANISTENPUISTO

Anistenpuiston yleissuunnitelman merkkien selite

- Nurmi
- Niitty
- Palstaviljely
- Nykyinen pensas
- Uusi pensas, esim. kultaherukka
- Uusi pensas, esim. rinneangervo
- Uusi pensas, esim. villapaju
- Nykyinen asfaltti
- Uusi asfaltti
- Kallio / Luonnonkivimateriaali
- Nykyinen kivituhkakäytävä
- Uusi kivituhkakäytävä tai -alue
- Uusi puupinta
- Vesipinta ilman vesikasvillisuutta
- Poistettava puu pieni / iso
- Istutettava lehtipuu
- Säilytettävä lehtipuu
- Istutettava havupuu
- Säilytettävä havupuu
- Istutettava pieni koristepuu
- 4.5 Nykyinen korkeuspiste
- +4.5 Uusi korkeuspiste

MANEESI

TENNISHALLI

UUSI PYSÄKÖINTI

GOLFKENTÄ

$+8.5$
LIKENNEPUISTO

$+8.0$
Loiva luiska

OLEVA INVAPYSÄKÖINTI
 7.0

Huoltoportti
 $+7.5$

Uusi tasainen nurmikenttä
 $+5.0$

$+5.0$
Uusi tasainen nurmikenttä

$+4.5$

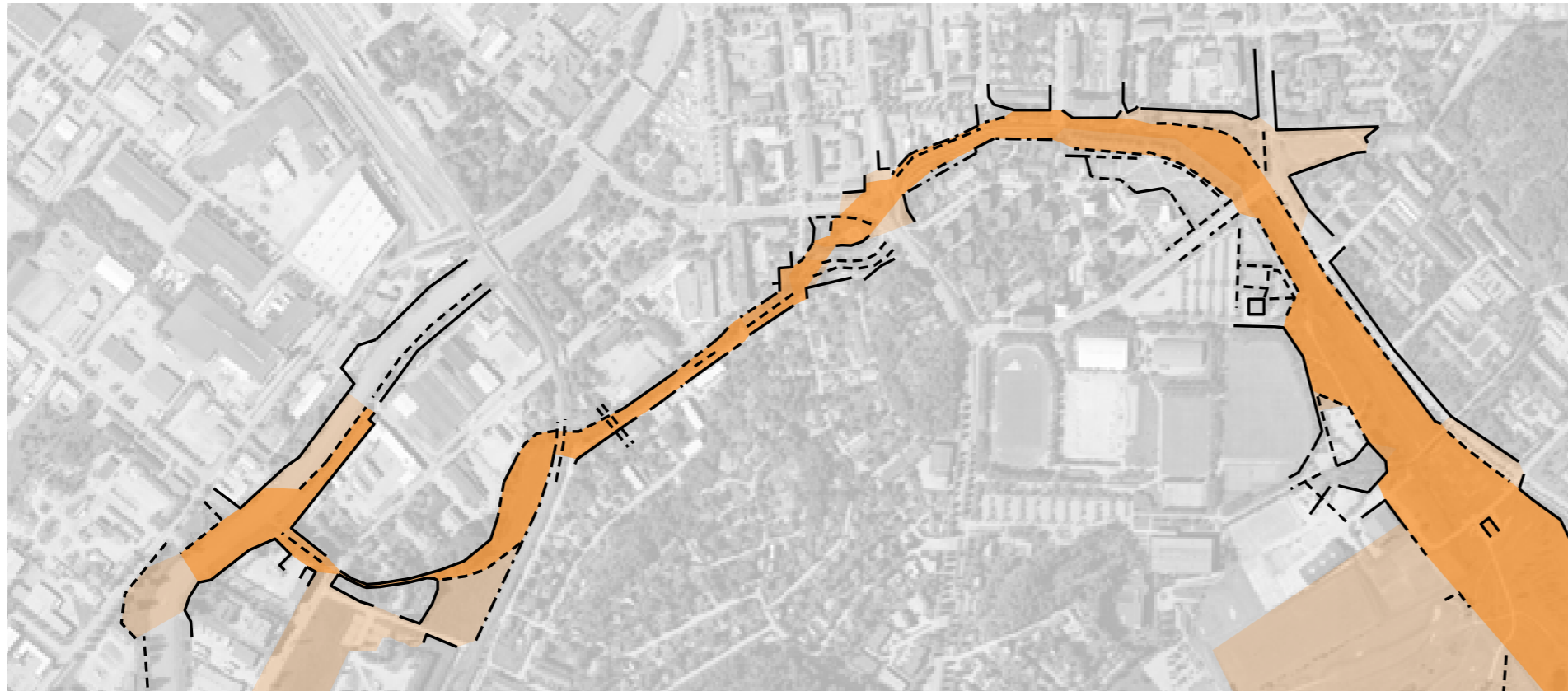
Uusi polku (varaus)

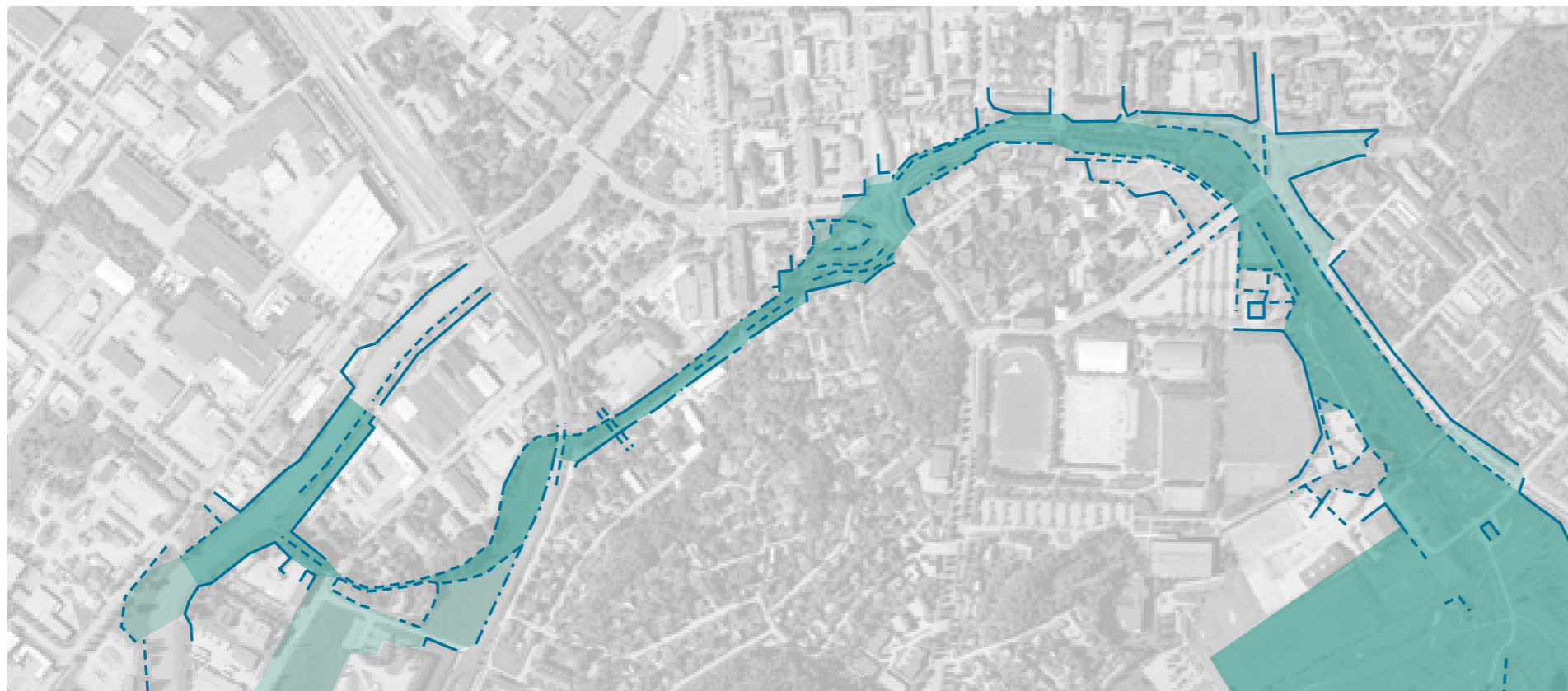

JOHTOPÄÄTÖKSET

Suunnitelman mukaiset tilarajat kesällä. Kirkkaammalla värillä on merkitty uusi kulkua johdatteleva maisematila. Taustalla näkyy vertailun vuoksi nykyinen tilanne

- Merkkien selite
- Maisematilan sulkeva raja kesällä
 - - - Läpäisevä maisematilan raja kesällä
 - · - · Tilan reunaan etäännyttävä raja kesällä
 - Maisematilan sulkeva raja talvella
 - - - Läpäisevä maisematilan raja talvella
 - · - · Tilan reunaan etäännyttävä raja talvella
 - Nykyinen kulkua johdatteleva tila kesällä
 - Nykyinen kulkua johdattelava tila talvella
 - Uusi kulkua johdatteleva tila kesällä
 - Uusi kulkua johdattelava tila talvella

Suunnitelman mukaiset tilarajat talvella. Kirkkaammalla värillä on merkitty uusi kulkua johdatteleva maisematila. Taustalla näkyy vertailun vuoksi nykyinen tilanne

JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän diplomityön tehtävänä oli laatia ideasuunnitelma Salon Vähäjoen varren puistoille sekä tehdä tarkentava yleissuunnitelma Anisten perhepuiston alueelle. Tavoitteena oli osoittaa, miten Vähäjoen varren puistoista saadaan yhtenäinen kevyenliikenteen verkosto, ja miten luodaan laadukasta ja monipuolista ympäristöä virkistyskäyttöön sekä huomioida joen läheisyys ja parantaa mahdollisuuksia hyödyntää veden läheisyyden tarjoamia elämyksiä.

Ensimmäisillä maastokäynneillä havaittuja epäkohtia olivat alueen maisematilojen sulkeutuminen ja jokivarren puistojen visuaalinen jatkumattomuus sekä reitistön jatkuvuuden puute. Siksi työn kantavina pääteemoina analyyseissa ja suunnittelussa olivat alusta asti tarve kevyenliikenteen yhteyksille ja maisematilojen jatkuvuudelle Vähäjoen varren puistojen matkalla.

Suunnitelmassa lisättiin virkistyspalveluita suunnittelualueen itäpäähän ja muodostettiin uusia virkistyspalveluita suunnittelualueen länsiosaan. Hyvää ja monipuolista ympäristöä luotiin osoittamalla uusille puistolle erilaisia teemoja. Suunnitelmassa luotiin uutta virkistyskäytön ympäristöä muun muassa osoittamalla oleskelun paikkoja lähelle joen vesipintaa.

Virkistysmahdollisuuksien lisääntyessä alueen käyttäjämäärät todennäköisesti kasvavat. Vähäjoen varren imago vehreänä kaupunkikeitaana ja asiakkaita vilisevänä nauhana nostaa lähialueiden arvoa asuinpaikkana ja palveluita tarjoavien yrittäjien silmissä.

Konseptia työstäessä muotoutui kolmesta eri lähestymissuunnasta ohjeisto alueiden tarkemmalle ideoinnille ja suunnittelulle. Työn alussa ei ollut lainkaan selvää, miten suunnittelu tuli etenemään ja lopputulos muotoutuikin useampien iteraatioiden jälkeen. Näkökulmat ja painotukset suunnittelulle vaihtelivat ja tasapainottelivat ekologisesta näkökulmasta ihmisen virkistyskäytön tarpeisiin. Ensin muun muassa analyyseista kummunnut tarve vesienpuhdistukselle oli työssä suuremmassa osassa, mutta lopulta päädyin toteamaan, että hulevesien ja ravinnekuormien puhdistuksen tulisi tapahtua ensisijaisesti jo syntypaikoillaan ja päätin ohjata alueiden käyttöä enemmän virkistyskäyttöön.

Yllättävä analyyseista esiin noussut seikka oli alueen vaiherikas historia. Historian esiintulo antoi puistoille teemoja. Kerimanninpuis-

ton nimestä syntyi puistolle saaristolaisteema ja Vähäsillan kohdalle, Pakkarinpuistoon, syntyi lähialueen historiasta kertova pieni puisto. Ensin historiaa esiin nostavia opasteita oli tarkoitus esittää Vähäsilanpuiston suoralle paikoitellen, mutta päätös siirtää teemapuisto kootusti Pakkarinpuistoon selkeytti alueiden käyttöä.

Uuden rautatien kohtalo ja ratalinjaus sekä olemassa olevan rautatiesillan uusiminen vaikuttavat suuresti kevyenliikenteen yhteyksiin. Toiveissa on, että nykyisen radan silta uusittaisiin niin, että sen alitus kevyelle liikenteelle on mahdollinen ja myös mahdollisen uuden radan alitus toteutetaan. Kevyenliikenteen reittien teemoittaminen pääreitiksi ja pienemmäksi reitiksi monipuolista käyttäjille tarjottavia vaihtoehtoja sekä selkeytti esimerkiksi pyöräilylle osoitettuja reittejä.

Puistojen kokonaisuuden ja yhtenäisyyden muodostivat ensisijaisesti koko joenvarren kattava reitistö ja puistojen jatkuvuudesta vihjaileva maisematilojen ja näkymien avaaminen. Viereisen sivun kuvassa on esitetty suunnitelman maiseman tilarajat ja niiden muodostama maisematilan kulkua johdatteleva päätila kesällä ja talvella. Vertailun vuoksi kuvien taustalla näkyy himmeämmällä värillä puistojen nykyinen kulkua johdatteleva tila.

Puistojen ketjun sisällä syntyvät pienemmät puistotilat loivat puistojen käyttäjille vaihtelevia, miellyttäviä ja eri luonteisia paikkoja. Erityisesti Anistenpuistosta muodostui nykyisen, urheilupuistosta yli jääneen osan sijaan oma paikka, jolla on oma nimi ja imago. Anistenpuisto on uudelta imagoltaan runsaasti toimintoja sisältävä rakennettu puisto, jonka käyttäjät muistavat toimintojen ja voimakkaasti muotoillun maaston ansiosta.

Suunnittelualue oli laaja ja työssä keskityttiin enemmän maisematilan ja reitistöjen luomiseen kuin paikkojen tarkempaan suunnitteluun. Jokaista paikkaa ideasuunnitelmassa ei ole tarkemmin suunniteltu, vaan suunnitelman tarkoitus on antaa ideoita alueiden jatkotyöstämiseen. Jatkosuunnittelun paikaksi muodostuu tulevaisuudessa myös Itärannanpuiston vastarannan alue, kun vanhat yrittysrakennukset poistuvat ja tilalle tulee puisto. Anistenpuiston päässä oleva golfkentän alue on tulevaisuudessa jatkokehittämistä vaativa alue. Alueen kehittämisen suunta riippuu siitä, miten ympäröivä kaupunkirakenne tulee kehittymään. Toistaiseksi golfkenttä tarjoaa

käyttäjille hyvää virkistystoimintaa samoin kuin muutkin lähialueen virkistystoiminnot.

Jokivarren alue on nykytilassaan melko luonnonmukainen ja vehreys on myös suunnitelmassa säilytetty paikan vahvuutena. Mikäli rakentaminen jokirannassa tulevaisuudessa tiivistyy ja käyttäjämäärät kasvavat, voidaan jokivartta jatkossa kehittää yhä rakennetumpaan suuntaan, esimerkiksi työn alussa esiteltyjen rakennetumpien esimerkkikohteiden tapaan.

Olen kiitollinen, että Salon kaupunkisuunnitteluosasto antoi minulle vapaat kädet ensin rajata suunniteltava alue ja sen jälkeen työstää analyyseja ja suunnitelmaa itsenäisesti. Suunnittelualueiden ratkaisuista keskusteltaessa syntyi lopulta yhteisymmärrys ja ratkaisut tyydyttivät sekä itseäni että työryhmää.

LOPUKSI

Lopuksi haluan kiittää kaikkia diplomityöni etenemistä edesauttaneita henkilöitä.

Kiitos työni valvojalle professori Jyrki Sinkkilälle tärkeistä kommentteista. Kiitos Salon kaupungin kaupunkisuunnitteluosaston henkilökunnalle hyvästä ilmapiiristä ja työskentely-ympäristöstä. Erityinen kiitos yhteistyöstä Tarja Pennanen, Tapio Järvinen ja Matti Nikander. Kiitos avusta ja informaatiosta myös Timo Alhoke sekä Lotta Pelto-Timperin kaupunkisuunnitteluosastolta. Kiitos Liisa Saariselle Salon historialliselta museolta.

Kiitos vanhemmille ja sisaruksille sekä Peterille ymmärryksestä ja tuesta. Kiitos Saarelle tekstin innokkaasta kommentoinnista alaa tuntemattoman silmin. Kiitos Liinulle, Ollille ja toiselle Saarelle tuesta ja kommentteista. Kiitos Toni, Johanna ja kaikki muut ystävät, jotka olette kommentoineet työtäni, keskustelleet ja kannustaneet matkan varrella. Erityinen kiitos myös Rekulle, joka vei minua kävelyille silloin, kun oli tauon paikka.

LÄHTEET JA LIITTEET

LÄHDELUETTELO

KIRJALLISET LÄHTEET

Alifrosti, Kari. Salon ja Uskelan historia 1869-1990. 1996. Jyväskylä: Salon kaupunki. 422 s. ISBN 951-96152-1-0

Aura, Seppo & Horelli, Liisa & Korpela, Kalevi. 1997. Ympäristöpsykologian perusteet. WSOY. ISBN 951-0-21811-1

Forss, Anne-Mari. 2007. Paikan estetiikka. ISBN 978-951-570-728-4

Hollmén, Lauri. 2005. Kadonnutta Saloa: Talojen tarinoita. Salo: Salon Seudun Sanomat. 112 s. ISBN 952-91-8529-4

Hollmén, Lauri & Jyrkiö, Esa & Nordell, Reijo. 2007. Salon Lukkarinmäki. Salo: Salon kaupunki. ISBN 978-952-99735-4-5

Hollmén, Lauri & Jyrkiö, Esa & Nordell, Reijo. 2011. Kaupungintalo Kuninkaantien varrelle. Salo: Salon kaupunki. 160 s. ISBN 978-952-5830-07-1

Lynch, Kevin. 1960. The Image of the City. The MIT Press. ISBN 0-262-62001-4

MA-arkkitehdit. 2004. Salon maisemaselvitys. Salon kaupunki. Saatavilla Salon kaupungin kaupunkisuunnitteluosastolta. 51 s.

Niemelä, Kristiina. Iäkkäiden tuettu kuntoutuminen – Laitoskuntoutusjakson, kotikuntoutuksen ja keinutuoliharjoittelun vaikutukset iäkkäiden henkilöiden toimintakykyyn ja elämänlaatuun. 2011. Väitöstutkimus. Itäsuomen yliopisto. 107 s. ISBN 9789526105451

Pelkonen Juha & Tyrväinen Liisa. 2005: Kaupunkiviheralueiden koetut arvot ja merkitykset asukkaille Länsi-Vantaalla. Helsingin yliopisto, metsäekologian laitos. 59 p.+ liite

Perkonoja, Marjo & Salmi, Pasi. 2014. Viurilanlahden Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 89 s. Saatavilla: http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/94389/Raportteja%205_2014_doria.pdf?sequence=4 (Viitattu 19.3.2017)

Pylkkänen, Ali & Vähäkangas, Ismo & Laine Esko M. 2006. Joki yhdisti ihmiset - Salon ja Uskelan historia n. 1150-1868. Salon kaupunki. 736 s. ISBN 952-99735-0-0

Rappe, Erja & Linden, Leena & Koivunen, Taina. 2003. Puisto, puutarha ja hyvinvointi. 160 s. Viherympäristöliitto. ISBN 952-5225-24-0

Rautamäki, Maija. 1990. Maakunnallinen maisemaselvitys: Varsinaisuus. Varsinais-Suomen Seutukaavaliitto. Turku: Varsinais-Suomen seutukaavaliitto. 108 s. ISBN 951-9290-99-0

Rautamäki, Maija. 1989. Maisema rakentamisen perustana. Helsinki: Ympäristöministeriö, Kaavoitus- ja rakennusosasto. 48 s. ISBN 951-861-508-X

Sinkkilä, Jyrki & Donner, Julia & Mannerla-Magnusson, Meri. 2016. Unelma paremmasta maailmasta. Aalto-yliopiston julkaisusarja. ISBN 978-952-60-6882-4

Soini, Mari. 2013. Puisto näkymättömään kaupunkiin- Jätkäsaaren Hyväntoivonpuiston eteläinen osa. Diplomityö, Aalto-yliopisto

Soini, Timo. 2009. Viherrakentajan käsikirja. Viherympäristöliitto. ISBN-13: 9789525225488, ISBN-10: 9525225488

VERKKOLÄHTEET

ELY, Raportteja 12/2017, http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/134706/Raportteja_12_2017.pdf?sequence=2

ELY Raportteja 107/2015) <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/117984/Raportteja%20107%202015.pdf?sequence=2>

Liikenneviraston ohjeita 11/2014 Jalankulku- ja pyöräilyväylien suunnittelu. https://julkaisut.liikennevirasto.fi/pdf8/lo_2014-11_jalankulku_pyorailyvaylien_web.pdf (2.2.2017)

Lounaispaikka-karttatietopalvelu. Tiedot Salon vanhoista rakennuksista. <http://karttapalvelu.lounaispaikka.fi/> (3.5.2017)

Maankamara-karttapalvelu. <http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html> (3.4.2017)

Maanmittauslaitos <https://maanmittauslaitos.fi/tutkimus/teematieto/maannousu> (27.9.2017)

Museoviraston verkkosivut http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1824 (29.9.2017)

Oikoradan melukartat. Liikennevirasto. Espoo–Salo-oikoradan linjavaihtojen melukartat <https://www.liikennevirasto.fi/document-s/20473/22952/P%C3%A4iv%C3%A4melu.zip/4ce9dce7-a6c5-461f-8950-a09f87c5967c> (13.10.2017)

Salon ajankohtaiset kaavat. Salon kaupungin verkkosivut <http://www.salo.fi/asuminenjaymparisto/kaavoitus/ajankohtaisetkaavat/> (30.10.2017)

Salon kaupungin verkkosivut. Tietoa Salosta. <http://www.salo.fi/kaupunkijahallinto/salotietoa/> (30.10.2017)

Salon pyöräilykartta 1:25000. Salon kaupunki. <http://www.salo.fi/attachements/2017-05-22T12-30-08181.pdf> (30.10.2017)

Salon taidemuseo. Salo vanhoissa valokuvissa: <https://www.youtube.com/watch?v=KIQNB9LsJeg> (15.5.2017)

Salon seurakunta. www.salonseurakunta.fi (4.6.2017)
Suomen säädöskokoelma 993/1992. 2 § Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1992/19920993> 13.10.2017

Suomen tuuliatlas –karttapalvelu. Työ- ja elinkeinoministeriö. <http://tuuliatlas.fmi.fi/fi/> (18.8.2017)

SUULLISET LÄHTEET

Liisa Saarinen. Museoamanuessi. Salon historiallinen museo SAMU. 9.3.2017

Tapio Järvinen. Kaupunginpuutarhuri. Kaupunkisuunnitteluosasto. Salon kaupunki. 1.11.2016-1.11.2017

KUVALÄHTEET

Kuvat ja kartat ovat työn tekijän, ellei kuvien yhteydessä toisin mainita.

Välilehtien viistoilmakuvat Vähäjoesta: Salon kaupunki.

Clementwijk residential park. Clementwijk, Sint-Niklaas, Belgia. <http://www.landezine.com/index.php/2016/06/clementwijk-sint-niklaas-by-sweco-belgium/>

Espoo–Salo-oikoradan linjausvaihtoehtojen melukartat, Liikennevirasto, <http://www.liikennevirasto.fi/kaikki-hankkeet/helsinki-turku-nopean-ratayhteyden-jatkosuunnittelu/espoo-salo-oikorata#.WeCkg2iCzDc> 13.10.2017).

Maanomistuskartta. Salon kaupungin kaupunkisuunnitteluosasto 08/2017.

Google Street View, Googlen katunäkymäkuvat osoitteesta <https://www.google.fi/maps/> (2017)

Post-industrial park. Zeit-Räume- Time Scales. S.67. Published by Birkhauser, United States (2013) ISBN 10: 3038215678

Perhepuiston suunnitelma vuodelta 1998. Salon kaupunkisuunnitteluosasto. Hornintie 2-4, HALIKKO (2017)

OpenStreetMap Contributors. [https://www.openstreetmap.org\(1/2018\)](https://www.openstreetmap.org(1/2018))

Salon karttapalvelu. <https://kartta.salo.fi/ims> (1.2.2017)

Salon seudun maakuntakaava. 2008. Varsinais-Suomen liitto https://www.varsinais-suomi.fi/images/tiedostot/Maankaytto/2010/kaavoitus/Salo/ssmk_20081112_vahvistettu.pdf

Salon pyöräilykartta 1:50000. Salon kaupunki. <http://www.salo.fi/attachments/2017-05-22T12-30-38181.pdf> (30.10.2017)

Tokachi Millennium Forest. Futurescapes – Designers for tomorrow’s outdoor spaces. Tim Richardson. 2011. ISBN 978-0-500-51577-8. s. 216

Tuuliruusu. Suomen tuuliatlas –karttapalvelu. Työ- ja elinkeinoministeriö. <http://tuuliatlas.fmi.fi/fi/> (18.8.2017)

Vähäsilta 1900-luvun alussa. Turun museokeskus. Kuvaaja: R. Johans.

Salon vanhat valokuvat s.56-59: Salon kaupunkisuunnitteluosasto

LIITTEET

LIITE 1

ANISTENPUISTON HAASTATTELUKYSYMYKSET

1. Miten käytät puistoa/mitä tulet sinne tekemään?
2. Pääsetkö paikalle helposti, miten? Parannusehdotuksia?
3. Mitä haluaisit parantaa puistossa tai puuttuuko jotain?
4. Kaipaatko puistoon jotakin toimintaa?
5. Onko puistossa mielestäsi turvatonta/vaarallista ja mikä sen tekee?
6. Onko puistossa epämieluisia asioita tai häiritseekö jokin?

Kysymyksiä koirapuiston käyttäjille

1. Kaipaatko koirapuisto mielestäsi jotakin parannettavaa, mitä?
2. Onko jaottelu suuriin ja pieniin koiriin hyvä/riittävä?
3. Kaivataanko aitaukseen jotakin, mitä?

LIITE 2

HAASTATTELUJEN KOOSTE

Esimmäinen haastattelupäivä torstai 26.1.2017 klo 14:15-15:15, lämpötila +4, sää pilvinen

Haastateltava 1, nainen 40 v (haastateltujen iät on arvioitu)

Haastateltava ei juuri käytä puistoa. Sen sijaan hän käy seuraamassa urheilupuiston tapahtumia silloin tällöin. Haastateltava pitää kahvilaa ja liikuntakeskusta puiston alueella. Keskuksessa voit pelata squashia, racketballia tai sulkapalloa. Haastateltava kaipaisi alueelle enemmän opasteita ja informaatiotauluja. Hänestä on hienoa, että niin moni toiminta on koottu yhteen paikkaan, joten ihmisiä liikkuu alueella paljon. Hänen mukaansa kesäisin puistossa käy ihmisiä nurmella piknikillä. Parkkialueella on valaistuksesta huolimatta melko pimeää ja haastateltavalla oli huoli erityisesti lasten turvallisuudesta

tapahtuma-aikoihin, kun parkkipaikalla liikkuu paljon autoja ja ihmisiä. Koirapuiston ihmiset ovat mielissään kahvilamahdollisuudesta, mutta he kaipaisivat haastateltavan mukaan koiratarhan ja kahvilan läheisyyteen katetun paikan, johon jättää koira kahvilassa käynnin ajaksi.

Haastateltava 2, nainen koiran kanssa, 60 v

Haastateltava oli ulkoiluttamassa koiraansa. Hän on noin vuosi sitten muuttanut lähiseudulta kaupunkiin ja on hyvin iloinen ja yllättynyt siitä, että alueella on näinkin hyvät ulkoilumahdollisuudet. Hän pitää kävelemisestä ja kävelee miellään pitkiäkin lenkkejä, mutta silti kaipaisi uutta ylityspaikkaa puiston keskelle, jotta pääsisi suoraan yli. Haastateltava ei uskalla käyttää puiston kuntoilulaitteita, sillä hän ei esimerkiksi jaksa roikkua omalla painollaan laitteissa ja pelkää revähtämistä. Sen sijaan iäkkäämmille ihmisille suunnatut laitteet kiinnostaisivat häntä. Viljelypalstatoiminta ei haastateltavaa kiinnosta, mutta hän on viime kesänä jutellut viljelypalstan viljelijän kanssa. Hänen mukaansa palstaviljelijä harmitteli, että syötäviä, kuten porkkanoita varastetaan palstoilta. Haastateltava ei ole uskaltanut käyttää koiraansa vielä koirapuistossa, sillä lemmikki on ujo tapaus.

Haastateltava 3, mies, 40 v

Haastateltava oli hölkkälenkillä ottamassa alkulämpöä ennen läheiseen uimahalliin menoa. Hän ei juuri ole käynyt puistossa, sillä asuu kauempana. Hän kaipaisi puistoon enemmän kaartelevia pikkupolkuja ja rajaavia pensasitutiuksia, jotta alueesta tulisi maisemallisesti miellyttävämmän näköinen.

Haastateltava 4, nainen, 70 v

Haastateltava pitää puistoa silloin tällöin roskaisena ja arvelee, että kaupungilla ei varmaan ole varaa pitää puistoa niin hyvässä kunnossa. Myöskin penkkejä ja muuta tavaraa on silloin tällöin rikottu ja tuhrittu maaleilla ja se harmittaa haastateltavaa. Yleisesti hän on kuitenkin iloinen siitä, että puistossa on kesäisin niin vihreää. Lisää ylityspaikkoja hän ei joen yli kaipaa. Talvisin hän yrittää pysytellä hiekoitetuilla reiteillä, koska pelkää kaatuvansa liukkaalla. Melu- ja hajuhaitat eivät häntä puistossa haittaa, sillä hän on tottunut niihin kotitalonsa lähellä.

Haastateltava 5, mies 30 v

Haastateltava oli menossa kirjoittamaan asunnonvuokrapapereita ja oli pysähtynyt puiston penkille hetkeksi odottamaan. Hän ei ollut aiemmin käynyt puistossa eikä osannut sanoa siitä mitään parannusehdotuksia.

Toinen haastattelupäivä la 28.1.2017 klo 15:00-16:00, sää pilvinen ja sumuinen, lämpötila +2 astetta

Haastateltava 6, mies, 40 v

Haastateltava oli lenkkeilemässä puistossa hiekoitettua kevyenliikenteen reittiä pitkin. Hän asuu läheisellä asuinalueella ja käy usein lenkkeilemässä. Kesäisin hän käyttää lenkkeillessään kaikkia puiston polkuja vaihdellen lenkkireittiä. Puisto on hänen mielestään nykyisinkin jo melko hyvä. Haastateltavasta olisi mukavaa, jos esimerkiksi saaren kohdalta pääsisi yli pientä kaarevaa puusiltaa pitkin. Valaistus on hänen mielestään iltaisin ihan riittävä, eikä häntä ole pelottanut lenkkeillä puistossa iltaisin. Haastateltava epäilee, että liekö kaupungilla tällä hetkellä varaa parantaa puistoa.

Haastateltava 7, nainen, 65 v

Haastateltava kävelee puiston alueella vain talvikaudella, kesänsä hän viettää muualla. Hän arvostaa sitä, että alueella on niin paljon eri toimintoja samassa. Haastateltava ei kaipaa puistoon lisää kalusteita, vaan arvostaa alueella myös luonnonmukaista ympäristöä. Haastateltava on huomannut, että joen itäpuoli on ”koiranulkoiluttajien valtakunta”, eikä ole itse siellä paljoa liikunut.

Haastateltava 8, kaksi naista, 40 v

Haastateltavat olivat matkalla Salohalliin katsomaan latinalaistanssien SM-kisoja. Toinen haastateltavista ei käytä puistoa ollenkaan, eikä osaa sanoa siitä mitään. Toinen käyttää vain ylintä pääreittiä lenkkeillessään, eikä kaipaa muita toimintoja.

Haastateltava 9, nainen, 25 v

Haastateltava muisteli kesää, jolloin tuli puistoon ensimmäistä kertaa: Hän ei tiennyt minne olisi kulkenut, sillä ei tuntenut aluetta ollenkaan ja olisi kaivannut opaskarttaa, joka kertoisi mitä alueella on. Hän olisi halunnut löytää mm. kahvilan tai grillauspaikan, jossa syödä eväitä. Mukavaa kuitenkin on, että löytyi tällainen paikka, jossa voi kävellä rauhassa ympäriinsä, haastateltava toteaa. Kesäisellä vierailullaan haastateltava myös muisteli pelänneensä punkkeja käydessään joen keskellä olevalla saarella, sillä heinä oli siellä pitkää. Myös mahdolliset käärmeet ja ampiaiset pelottivat häntä joen läheisyydessä. Haastateltavan mielestä puiset ja töhriyty skeittirampit näyttävät epäsiisteiltä, eivätkä sovi muuhun ympäristöön. Myös ”asfalttiläntit” joutomaalla ja koiratarhan alue olivat näyttäneet hänen silmissään kesällä epäsiisteiltä. Haastateltava toivoo kasvillisuutta peittämään epäsiistejä kohtia. Etenkin köynnökset, hedelmäpuut ja värikkäät kukat olivat hänen toivelistallaan. Hän myös huomasi kesällä alueella olevan ”kaivinkonetyömaan”, mutta myöhemmin hänelle selvisi, että se oli viljelypalsta-alue. Haastateltava kommentoi, että viljelypalstat voisi aidata tai esimerkiksi istuttaa kuusiaidan peittämään sotkuisuutta. Haastateltava haluaisi puistoon grillauspisteen ja jonkinlaisen katoksen, joka voisi suojata auringolta ja sateelta. Hän myös kaipasi lähemmäs joenrantaa jotakin, esimerkiksi polun. Jokivarren auditorio oli hänen mielestään outo, sillä hän ei nähnyt sille käyttöä.

Haastateltava 10, nainen 30 v ja lapsi 5 v, koira

Haastateltava oli ulkoiluttamassa koiraansa viisivuotiaan lapsensa kanssa koirapuistossa. Haastateltava käyttää lapsensa kanssa perhepuiston leikkipaikkaa, mutta harmittelee, ettei voi samaan aikaan ulkoiluttaa koira koirapuistossa ja jättää viisivuotiasta leikkimään leikkipaikalle. Hän toivoisi, että koirapuiston vieressä olisi näköetäisyydellä lapselle jotakin puuhaa. Muutoin hän ei ole puistoaluetta yleisesti käyttänyt.

Haastateltava 11, kaksi naista 30 v koirineen koirapuistossa

Haastateltavat eivät käytä muuta puiston aluetta kuin koirapuistoa, jossa he käyvät ulkoilutamassa koira silloin tällöin. Toinen haastateltavista kaipaisi Ollikkalan alueelle koirapuistoa, jottei tarvitsisi tulla näin pitkälle. Haastateltavan mukaan läheisellä Tyynelän alueella olisi sopiva alue siihen tarkoitukseen. Haastateltava harmittelee, että koirapuiston pienten koirien puolen portin vieressä on rako, josta pienet koirat mahtuvat karkuun. Isojen koirien puolella vastavaa rakoa ei ole. Isona ongelmana nähtiin myös hiekoituksen puute, sillä koira-aitaukset olivat todella jäisiä ja liukkaita haastatteluhetkelläkin. Haastateltavat toivoivat myös lisää penkkejä ja katostilaa. Pienten puolella ei ole katosta ollenkaan ja sateella siellä on ikävä seistä. Haastateltavat kertoivat, että kesäisin koiria ja koiranulkoiluttajia on aitauksissa hyvin runsaasti ja erityisesti vanhemmat koiranulkoiluttajat tarvitsisivat koira-aitauksiin lisää tilaa istua. Lisäksi jotkin koirat eivät tule toimeen keskenään, joten aitauksia on hyvä olla ainakin kaksi. Koirapuiston alueen laajennus olisi haastateltaville myös mieleinen asia. Myös maanpinnan muodot toisivat koirille vaihtelua. Yksi haastateltavista pohti vesiallasta koirille, mutta epäili, että se vaatii liikaa hoitoa ja lisää alueen mutaisuutta, sillä aitaukset ovat kesäisin muutenkin ajoittain hyvin kosteita ja mutaisia. Haastateltavat kiittelevät viereisen kahvilan olemassa oloa, sillä sisältä saa haettua koirille vettä, mutta harmittelevat, että se ei ole aina auki. Haastateltavien toiveissa olisi koirille oma vesipiste koiratarhassa, etenkin kesäisin, kun on kuuma.

